

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 83. évfolyam, 7-8. szám | 2018. február 25. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

Szilárd alapokra
építhettek – riport
a budahegyvidéki
gyülekezetéről

Mit vár az Y generáció
Istentől?

Növények a Bibliában

VÁLOGATÁS AZ EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MŰZEUM PROGRAMJAIBÓL

2018. február 14., szerda, 17.00

Rendhagyó tárlatvezetés • Gáncs Péter püspök

2018. február 17., szombat

MINDENKORON LÁTJÁK

Karátson Gábor bibliai akvarelljei • finisszáz

2018. március 8., csütörtök, 17.00

KÉPÍRÁSSAL MONDOM EL

Szita István festőművész életmű-kiállítása • megnyitó

2018. március 21., szerda, 17.00

Rendhagyó tárlatvezetés • Szemerei János püspök

2018. április 18., szerda, 17.00

Rendhagyó tárlatvezetés • Fabiny Tamás püspök

2018. május 16., szerda, 17.00

Rendhagyó tárlatvezetés • Lackner Pál püspök

2018. június 2.

KÉPÍRÁSSAL MONDOM EL

Szita István festőművész életmű-kiállítása • finisszáz

2018. június 14. csütörtök, 17.00.

ISKOLA A KORSZAKHATÁRON

A FASOR ÉS AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ • kiállítás megnyitó

2018. június 23., szombat

MŰZEUMOK ÉJSZAKÁJA

2018. szeptember 15–23.

ARS SACRA FESZTIVÁL

2018. december 4., kedd

A FIATAL IPARMŰVÉSZEK STÚDIÓJÁNAK KIÁLLÍTÁSA

A REFORMÁCIÓ ÖRÖKSÉGE – 2018

A Magyarországi Luther Szövetség és
az Evangélikus Országos Gyűjtemény
nyilvános előadásai

FEBRUÁR

22.

ZSUGYEL JÁNOS főszerkesztő
(Miskolci Keresztény Szemle)

Luther Márton gazdasági nézetei

MÁRCIUS

22.

FABINY TIBOR professzor (KRE)

Luther és Hamlet,
a wittenbergi diák

(Társzervező: Magyar Shakespeare Bizottság)

ÁPRILIS

26.

CSEPREGI ZOLTÁN professzor (EHE)

Luther-művek magyarul
– egykor és ma

MÁJUS

24.

HORVÁTH ORSOLYA docens (KRE)

A heidelbergi disputáció
500 éves öröksége

JÚNIUS

28.

HARMATI BÉLA LÁSZLÓ múzeumvezető (EOM)

A szószékoltár
mint kifejezőeszköz

SZEPTEMBER

27.

KRÁNITZ MIHÁLY professzor (PPKE)

Katolikus reflexiók
a reformáció 500 kapcsán

OKTÓBER

25.

KRÄHLING JÁNOS docens (BME)

A lutheri reformáció építészeti
öröksége Magyarországon

NOVEMBER

29.

VARGA BERNADETT tud. mts. (OSZK)

Evangélikus nyomdák
Magyarországon

DECEMBER

13.

MEZEI EMESE doktorandusz (PPKE)

Az ima és „tárgyai”.
A középkori művészet hagyatéka
és a reformáció

A részletes programokért látogasson el honlapunkra
(evangelikusmuzeum.hu)
vagy Facebook-oldalunkra
(facebook.com/evangelikusmuzeum).

**AZ ELŐADÁSOK 18 ÓRAKOR KEZDŐDNEK,
A HELYSZÍN AZ EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MŰZEUM
(BUDAPEST V., DEÁK TÉR 4.).**

A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött
(eom@lutheran.hu). A résztvevők 17 órától ingyenesen
tekinthetik meg a múzeum állandó kiállítását.

Helytállás és üldöztetés

Éppen csak magunk mögött hagytuk a házasság hé-
tét, amely arra hivatott, hogy évről évre ráirányítsa
figyelmünket a párban élés múlhatatlan értékeire. Az
Istentől megszentelt párkapcsolat lényegét gyönyör-
űen fejezi ki a magyar nyelv, amikor az asszonyt úgy
hívja, hogy feleség. A harmonikus házasságban élő
ember tudja, hogy a férj (nemritkán jobbik) fele az
asszony, és az sem lehet kétséges, hogy a testben és
lélekben igazán összetartozó részek aligha élhetnek
meg önmagukban.

Így él két ember – két kék szemű fél – egész és
teremtő életet a budahegyvidéki evangélikus gyü-
lekezetben. Gyülekezetirport-sorozatunk újabb da-
rabjában a Keczkó lelkész házaspár, Szilvia és Pál
mindennapjaiba tekinthetünk bele. A patinás, gaz-
dag hagyományokra visszatekintő gyülekezet veze-
tése nagy felelősség, amelyet a férj – immár parókus
lelkész párjával együtt – egy évtizede visel. Néhány
évvel ezelőtt még feltették magunknak a kérdést,
hogy vajon hol lesznek ők majd tíz év múlva. Ma
mindketten azt válaszolják a kérdésre: itt!

És ha már a patinás budahegyvidéki gyülekezet-
ről esett szó, akkor említsük meg, hogy első félreál-
lítása után 1956 októberének sorsfordító napjaiban
itt lépett újból szószékre Ordass Lajos. Írásunkban az

a Boleratzky Lóránd emlékezik egyházunk egykori
püspökére, aki a legnehezebb időkben, a kommu-
nista üldöztetés legsötétebb óráiban sem hagyta
magára a mártírsorsú lelkipásztort. A szerző úgy fo-
galmaz, hogy Ordass egyszerű, de embert próbáló
életprogramhoz tartotta magát: állhatatosnak ma-
radni mindvégig Isten szolgálatában.

Aki követi a világ híreit, tudja, hogy a keresz-
tények üldözése nem csupán történelmi tény, hanem
a mai napig velünk élő valóság. A Magyarországi
Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtákarásával ké-
szült interjúból kiderül, hogy jelenleg a világszerte
tapasztalható vallásüldözés túlnyomó többsége a
keresztényeket sújtja. A hosszú évek óta tartó és a
helyi lakosságot súlyosan érintő közel-keleti hábo-
rús konfliktusok ürügyén egyes szélsőséges muszlim
csoportok mindent megtesznek azért, hogy a fenn-
hatóságuk alatt álló területeken felszámolják az ál-
taluk megoldandó problémának tartott keresztény-
séget. Egyházunk Irakban élő keresztények hazate-
lepülését segíti a 2017 adventjében összegyűjtött
adománnyal, ezzel is demonstrálva, hogy minden
erőnkkel meg kell tartanunk a kereszténységet azon
a földön, ahol a zsidó-keresztény kultúra gyökerezik.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Előrehajtó erő

A protestantizmus és a magyar irodalom kapcsolatáról tartott elő-
adást a budavári evangélikus szabadegyetemen Pröhle Gergely.
Egyházunk országos felügyelője, aki egyben a Petőfi Irodalmi Mú-
zeum vezetője is, arról

beszélte, hogy a nyitott,
protestáns kritikai szem-
lélet az elmúlt évszáza-
dokban mindig a magyar
társadalmat előbbre vivő
erőnek bizonyult.

11. oldal

Az izsóptól a fűgéig

A Bibliában számos, a Közép-Európában élő olvasó számára alig
ismert növény nevére bukkanhatunk. Interjúbunkban Fráter Erzsébet
biológust, *A Biblia növényei* címmel nemrégiben megjelent könyv
szerzőjét kérdeztük.

A kötet nem csupán a
Szentírás rendszeres
olvasói számára lehet
lebilincselő olvasmány,
hanem a botanika bará-
tainak is hasznos.

25. oldal

Ellátás és feltétlen szeretet

Év elejétől a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) kezelé-
sébe került több, korábban az állam által működtetett szociá-
lis intézmény. Az ágfalvi otthon átvételéről Gregersen-Labossa
György lelkész, az MEE Diakóniai Bizottságának vezetője nyilat-
kozott lapunknak. Az evangélikus diakóniai szolgálat munkatársai
mindenkor a Szentlélek erejében bízza és Krisztus tanításához
igazodva teszik a dolgukat. Ez biztosítja azt, hogy az egyházi
fenntartású intézményekben az ellátottakról ne csupán gondos-
kodjanak, de a körülményekhez képest kiegyensúlyozott, teljes
életet biztosítsanak számukra.

52. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Simor Ferenc nyugalmazott állatorvos, gyülekezeti felügyelő, kántor – Siklós. Ősem évszázadokra visszatekintve evangélikusnak vallották magukat. Szerencsés ember vagyok, mert Krisztusban hívő, hitüket gyakorló családba születtem. Hitben nőttem föl, ez volt természetes a számomra. Az 1946–47-es években volt egy mozgalom, ekkor sokan kerültek az Istent követő élet útjára, ez rám is hatással volt. A megújulási mozgalom nemcsak közösséget eredményezett, hanem a hitüket gyakorló és megélt fiatalok utánpótlását is. Egyik nagynéném a diakonisszaegyesület 1924-es megalapításakor diakonisszának jelentkezett. Később a betegsége miatt nem tudott a diakonisszák között maradni, ezért hazajött Siklóra, és protestáns vasárnapi iskolát alapított. Az, hogy ma Siklóson van még evangélikus és református gyülekezet, az ő áldott szolgálatának is köszönhető. Negyvenkilencedik éve vagyok a gyülekezet felügyelője. Évtizedek óta végzem a kántori szolgálatot. Várom, hogy jöjjön egy fiatalabb, akinek ezt majd átadhatom. Hiszem, hogy fontos a gyülekezeti szolgálat, hiszen így tudjuk mi is egyben tartani és erősíteni kicsiny közösségünket.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Helyreállítanák az evangélikus templomot Rudabányán. A 20. században épült rudabányai (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) evangélikus templom teljes körű helyreállításán dolgoznak. Ennek jegyében a helyszínen egyeztetett a lehetséges megoldásokról Riz Gábor, a térség országgyűlési képviselője és Latorcai Csaba társadalmi és örökségvédelmi ügyekért, valamint kiemelt kulturális beruházásokért felelős helyettes államtitkár. A tervek megvalósításához összefogásra lesz szükség, de Riz Gábor szerint van megoldás, megállítható az épület állagromlása.

A templomot a felvidéki Dobsina környékéről Rudabányára került bányászok építették 1934–1936 között. A terveket

Lux Kálmán Ybl-díjas építész készítette, aki családi kapcsolataiból adódóan kötődött a területhez.

■ Forrás: Boon.hu

ORATIO OECUMENICA

Mindenható Isten, mennyei Atyánk! Őszinte szívet kérünk, hogy éléd tudjuk tárn mindazt, ami bennünk van, kétségek, reménytelenség, önzés és hitetlenség nélkül, és hogy kéréseink, imádságunk megfeleljen a te üdvözítő, bölcs akaratomnak!

Böjti csendességünkben hozzád fohászkodunk a csendért, kegyelemért és irgalmadért, amelyek öröktől fogva vannak, s amelyekért nem lehetünk elég hálásak neked. Kérünk, hogy böjti csendességünk tegyen alkalmassá minket igéd hirdetésére és hallgatására és abból fakadóan szolgálatodra. Böjti csendességünk mutassa meg nekünk a szavak erejét, hogy szóljunk, amikor szólunk kell, és hallgassunk, amikor hallgatnunk kell. Böjti csendességünk indítson minket őszinte önvizsgálatra, hogy meglássuk, mikor vettük komolyan prófétai szavadat, és mikor éltünk aszerint.

Urunk, légy mindazokkal, akiknek egyedüli mentsvára te vagy; a betegekkel, a megfáradtakkal, a rászorulókkal, nélkülözőkkel, magányosokkal, haldoklókkal, gyászolókkal. Mutasd meg, hogy Úr vagy a világ felett, és szavadnak ereje minden ember reménysége ebben a teremtettségben.

Oltalmazd hazánkat, népünket, városunkat, gyülekezetünket. Add, hogy bölcsen tudjunk dönteni, amikor egyházunk elöljáróit megválasztjuk. Egyházad megmaradása Szentleked munkálkodásából fakad, de munkálkodó szolgálkra is szükség van, add, hogy hűségeseket és hitben járókat válasszunk!

Adj becsületes kenyérkeresetet a munkában állóknak, lelkesedést és tudásvágyat fiataljainknak, méltóságban és egészségben eltöltött időt a nyugdíjban levőknek, add, hogy meghalljuk hangodat, és kiállva igéd igazsága mellett, hitben élhessünk!

Így áldd meg életünket és egész teremtet világot, légy közöttünk, légy velünk, és légy bennünk! Ámen.

Böjt 2. vasárnapja (Reminiscere) – Jer 26,1-16

Fájdalmas diagnózis

„Ember embernek farkasa” – tartja a mondás. Lehangoló üzenet a teremtés koronájáról. A képet lehet árnyalni, és sok jó példát lehet felhozni, mennyi értéket, szépséget és eredményt látunk az emberiség történetében, mégis, egy-egy tragédia újra és újra emlékeztet a fájdalmas diagnózisra: valami nagy hiba van bennünk.

A bennünk, a zsigereinkben lévő gonoszság olykor feltartóztathatatlan erővel tör elő, és sokszor csak a körülmények, a lehetőségek szabnak határt pusztításának. A mögöttünk lévő évszázad eseményei fájdalmas körképét adják annak, hogy az emberiség a világ egyre mélyebben való megismeréséből fakadó új tudását nemcsak az élet megőrzésére, de annak elvételére is minden korábbi korszakot meghaladó módon alkalmazta.

Ki ítél el kít? Az emberiség történetében a legfájdalmasabb részek azok, amikor az egyik ember a másik hite, világnézete, meggyőződése felett ítélkezett. Amikor azért küldtek valakit máglyára, mert más volt, mert viselkedése mögött valami idegen, ismeretlen erőt sejtettek. Vagy azért, mert kritikával illette az aktuális egyházi életet, mert hite, vallási gyakorlata volt más, mint környezetéé. Vagy éppen azért börtönözték be, száműzték a társadalomból, lehetetlenítették el a családját, mert Isten elhívott szolgája volt. Nem volt más bűne, csak az, hogy Isten elhívásának engedelmeskedett, s ez elég volt ahhoz, hogy az aktuális hatalom elvegye vagy tönkretegyje az életét.

Az Úr egyik szenvedő szolgája. Jeremiás próféta élete, szolgálata az Ószövetség történetei közül az egyik legküzdelmesebb. A folyamatos konfrontáció, amelybe belekerül, szinte felőrli őt. Isten őt választja ki ifjúkorában erre az embert próbáló küldetésre, „s a csontjaiba rekesztett tűz” nem engedi, hogy ne mondja el a rábízott üzenetet. Nem tehet mást, s ehhez megkapja a szükséges erőt is. Dacol az erőszakkal, az elnyomással, a hatalommal való visszaéléssel, hogy egyedül kell megszólaltatnia Isten üzenetét a többség véleményével szemben.

Ő nem tesz mást, csak engedelmesen végrehajtja a rábízott küldetést, elkészülve még a legrosszabbra is, tudva, az ügy, amelyet képvisel, Istentől való, az ő népének megmenekülését szolgálja.

Egy újabb ítélet. E történetet olvasva újra felszínre tör bennünk az érzés: nincs új a nap alatt. Évezredekkel ezelőtt sem ment ez másként: az ember ítélkezett, halálra ítelt, félreállított másokat, akiknek a véleménye, látásmódja különbözött az övétől. S ha azzal mentegtenék magunkat, hogy Jeremiás próféta végső soron megmenekült, olvassuk csak tovább ezt a fejezetet: Úrijjáról, Jeremiás társáról ez már nem mondható el,

őt a király karddal vágta le prófétai kijelentéseiért. Fájdalmas bibliai történet, amely magáról az emberről, a benne lévő, sokszor megzabolázhatatlan gonoszságról árulkodik, s amely végső soron ránk nézve jelent lesújtó ítéletet.

Íme, az ember! Munkácsy Mihály *Ecce homo* című festménye jut eszembe, a Názáretivel, Pilátussal, a felbőszült tömeggel. Egy újabb tárgyalás, egy újabb koncepció per, egy újabb ítélet: az embertől, az emberről, Istentől és az Istenről. Vajon Pilátus szavai, ahogyan János evangélista tudósítása nyomán ismerjük, kire vonatkoztak? Milyen hangsúllyal ejthette ki őket? Lemondóan, a tömegre tekintve? A maga látszólagos hatalmát, tehe-

MICHELANGELO: JEREMIÁS PRÓFÉTA A SIXTUS-KÁPOLNA FRESKÓJÁN (1508–1512, RÉSZLET)

tetlenségét érzékeltetve vagy éppen Jézus nagysága, igazsága előtt fejet hajtva?

Nem tudom, nem tudhatjuk pontosan, talán ezek mind ott voltak egykor, egyetlen mondatba sűrítve. Mert Isten és ember története ebben az eseményben szétválaszthatatlanul egybefonódott, s Isten maga vállalta az ember ítéletének az elhordozását. Amíg az ember halált kiáltott, s végső soron ezen keresztül maga felett mondott ítéletet, addig Isten megbocsátott, és magára vette a büntetést. Kegyelmet gyakorolt, és kegyelemre tanított, gyógyítja szívünket.

■ KECZKÓ PÁL

Imádkozzunk! Szerető mennyei Atyánk! Fel nem foghatjuk végtelen szeretetedet, amellyel megmentésünkre siettel Jézus Krisztusban. Nem érdemeltük, nem ezt érdemeltük. Köszönjük, hogy szereteted formál és gyógyít, köszönjük, hogy emiatt reménységünk lehet már ebben a világban és a te országodban. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 25.) Boldogok, akiket az igazságért üldöznek, mert övék a mennyek országa. Mt 5,10 (Zsolt 89,15; Mk 12,1–12; Róm 5,1–5[6–11]; Zsolt 35,1–16) Autóban ülve gyakran hallok olyan műsorokat, amelyek a 20. századi üldöztetésekről, a csendőfrászlóról és egyéb rettenetekről szólnak. Mindig csodálattal tölt el, hogy voltak, akik kitartottak, sokszor minden logikát meghazudtolva. Pedig Krisztus követőjeként az üldöztetést lehet és kell is előre tudni. A keresztyén élet nem kényelmes „karosszékelet”, hanem újra és újra az üldöztetéssel kell számolni, hiszen az igazság újra és újra összeütközik a világi renddel. És mégis, ebben kell kitartónak, rendíthetetlennek lenni, hiszen akkor és csak akkor a miénk a mennyek országa.

Hétfő (február 26.) Vétkezünk őseinkkel együtt, bűnt, gonoszsgot követtünk el. Zsolt 106,6 (Mt 6,13; 1Móz 37,3–4.12–14.23–25[36]; Jn 11,1–16) A zsoltár szerzője ezt a közös bűnbánati mondatot az egyiptomi évekre, a pusztai vándorlásra visszagondolva fogalmazza meg. Nem kertel, nem magyarázkodik, csak fejet hajt Isten előtt. A böjti időben lehet és kell is követni a zsoltár szerzőjét: bizony fejet kell hajtunk Isten előtt, mert mi is vétkezünk. Egy dologban vagyunk csak mások. Mi hozzátehetjük: de ne erre tekints, hanem Fiad áldozatára, és ezért bocsáss meg nekünk. Mert egyedül csak ő lehet a mi reménységünk!

Kedd (február 27.) Bár a szívünk elítél, Isten mégis nagyobb a mi szívünkénél, és mindent tud. 1Jn 3,20 (Zsolt 139,17; Jób 2,1–10; Jn 11,17–31) Furcsa kifejezés ez: az ember szíve. Miközben pontosan tudjuk, hogy nem innen indulnak ki az érzések, mégis használjuk, mondjuk, amikor például szomorúak vagyunk: fáj a szívem. A szívvel azonosítjuk a legszebb érzést is, a szeretetet. De a szívbe sok minden más is befér: gyűlölködés, harag és egyebek. Ezért is biztat az apostol: Isten nagyobb a mi szívünkénél. Nem a szívünk érzésvilága alapján van az üdvösség, hanem egyedül Isten meghalt és feltámadt Fia által. És ezt semmi sem változtathatja meg, még a mi szívünk sokszor mégoly rossz szándékai sem. Ez lehet a keresztyén ember mindenkori öröme és hálájának alapja.

Szerda (február 28.) Szolgáljatok az Úrnak teljes szívetekből! El ne tántorodjatok, hogy a semmiket kövessétek, amelyek tehetetlenek, és nem tudnak megmenteni, mert semmik azok. 1Sám 12,20–21 (Ef 5,17; Jn 16,29–33; Jn 11,23–45) Sámuel, Izrael népének utolsó bírása búcsúzik a néptől. Mostantól más világ lesz: királya van Izraelnek. Azóta sok minden változott a világban. Izrael

dicsősége elmúlt, a királyok rossz irányba tértek, nem hallgattak a sámueli tanácsra. Birodalmak, hatalmasságok tűntek fel és el az évezredek alatt, de valami nem változott: nincs más alternatíva, csak az Isten-követés. A többi, a hamis istenek és bálványok nem tudnak megmenteni. De Istennél ott a megoldás, a megváltás, a bűnbocsánat, az élet.

Csütörtök (március 1.) Hiszen erre hívatatok el, mivel Krisztus is szenvedett értetek, és példát adott nektek, hogy az ő nyomdokait kövessétek. 1Pt 2,21 (Zsolt 25,12; 1Jn 1,8–2,2[3–6]; Jn 11,46–57) Ezek szerint valóban a szenvedésre lettünk elhívva? Az apostoli szó nem ezt hirdeti az akkori és mai gyülekezetnek. Arra hív, hogy a hívó élethez akár hozzá is tartozhat az Isten ügye melletti kiállás miatti szenvedés, amely ellen nem szabad lázadni, ahogy Krisztus sem lázongott, hanem tette azt, amivel Isten megbízta. Ebben kell, hogy példa legyen előttünk: tenni azt, amivel Isten megbízott, még akkor is, ha az éppen kényelmetlenséggel jár együtt. Mert a jutalom sokkal nagyobb, mint amit el tudunk képzelni: az örökkévalóság Isten országának vendégeként.

Péntek (március 2.) Jézus mondja: Én világosságul jöttem a világba, hogy aki hisz énbennem, ne maradjon a sötétségben. Jn 12,46 (Dán 2,22; 2Kor 13,3–9; Jn 12,1–11) Mai világunkban nem is igazán tudjuk, milyen az igazi sötétség, hiszen csak felkapcsoljuk a villanyt, és már világos is lesz. Talán csak akkor eszmélünk rá, hogy milyen is lehetett régen élni, amikor áramszünet van. A sötétben minden más, minden rémisztő, minden bizonytalan. Jézus szava ezt akarja a lelkünkben felszámolni: már nem kell sötétségben, bizonytalanságban élni. Hiszen eljött ő, a Világ Világossága, hogy fényt, életet hozzon nekünk.

Szombat (március 3.) Az asszony így felelt [Jézusnak]: Tudom, hogy eljön a Messiás, akit Krisztusnak neveznek, és amikor eljön, kijelent nekünk mindent. Jézus ezt mondta neki: Én vagyok az, aki veled beszélek. Jn 4,25–26 (Ez 2,2; Gal 2,16–21; Jn 12,12–19) Egyszerű szavak, rövid mondat: „Én vagyok az...” De micsoda mondat! Több száz évnyi várakozás, a sok-sok prófécia, jóslat, hogy majd, egyszer... És most ott áll előtte, beszél hozzá. Ez fantasztikus, ez hihetetlen! Valahogy így kellene rácsodálkoznunk arra, amire a böjt felkészít: a passiótörténetre. Elmondva: ez fantasztikus, ez hihetetlen! Hiszen mindez értem történt, hogy ne kelljen remény nélkül élnem. Mert ő valóban a Krisztus, a Messiás!

■ KENDEH-KIRCHKNOPF LÁSZLÓ

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Teológia – nem csak teológusoknak

A reformáció emlékévé követő Luther-konferencia Révfülöpön

Immáron tizenegyedik alkalommal vehettek részt az érdeklődők – a „Teológia nem csak teológusoknak” mottó jegyében – Révfülöpön a Luther-konferencián. Az idén február 2–4. között megtartott rendezvény házigazdája a vendéglátó intézmény, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ igazgatója, dr. Hafenschner Károly volt, szervezője pedig ezúttal is Isó Dorottya veszprémi lelkész.

A kezdőáthítatot követően, amelyet Weltler Gábor malomsoki lelkész tartott, Gáncs Péter korábbi elnök-püspök *Mit jelentett a reformáció emlékévé?* címmel adott átfogó elemzést. Áttekintését dr. Hafenschner Károly mint az emlékévé miniszteri biztosa egészítette ki.

Dr. Horváth Orsolya, a Károli Gáspár Református Egyetem (KRE) docense a heidelbergi disputa paradoxonjait értelmezte Krisztus keresztségéhez vezető, meggyőző erővel.

Dr. Csepregi Zoltán, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora az 1527-es wittenbergi pestisjárvány kapcsán foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy elmenekülhetünk-e a halál elől, szabad-e, lehet-e, kell-e. Mindenesetre Luther Márton mint hűséges pásztor annak idején a helyén maradt...

Philipp Melanchthon életművét méltatta dr. Ittész Gábor, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem docense. Hangsúlyozta, hogy „Fülpönek” döntő szerepe volt a reformáció folyamatában.

Erről maga Luther így írt: „Nekem sziklákat kihánynom, tuskókat kidobálnom, a tövist és a bojtortjánt irtanom kell. Olyan

vagyok, mint a durva favágó. Készítem az ösvényt, töltögetem a pocsolókat. Fülpö ellenben szépen, csendesen halad előre, épít és ültet, vet és öntöz jó kedvvel.”

Dr. Fabiny Tibor, a KRE egyetemi tanára a 16. századi képvita körülményeit taglalta. Andreas Bodenstein von Kalrstadt a szentképek eltávolítását szorgalmazta a templomokból, s ez sokszor, sok helyütt vezetett értékes műalkotások megsemmisítéséhez. Luther ezt elítélte, ám a képtiszteletet (*ikonodulosz*) maga sem tartotta helyesnek. Lehetnek képeink, de nem hozzájuk imádkozunk – vallotta.

Dr. Reuss András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa az evangélikus lelkiállapotot (2017) elemezte. A tartalmas szombati program végén Gryllus Dániel és művésztársai (*alsó képünkön*) Pál apostol leveleinek megzenésített változatát adták elő – a hallgatóságot is bevonva – nagy sikerrel.

A vasárnap délelőtti záró istentiszteletet Ittész János nyugalmazott püspök tartotta.

■ Forrás: Evangélikus.hu

A Luther-konferencián elhangzott előadások videófelvevételén is megtekinthetők az Evangélikus.hu honlapon

FOTÓK: DR. NÉMETH EMILIA

Március hónap igéje

János evangélista szerint – aki végig ott volt Jézus kereszthalálánál – ez volt a Megváltó utolsó szava. Egyetlen szó: „Elvégeztetett!” Többféleképpen lehet értelmezni ezt a szót. Sokan vannak, akik egy tragikus vég csalódott, lemondó, kudarcot valló, végső lemondását hallják ki belőle. A keserű beletörődését valakinek, akinek nem sikerült megvalósítania a célját. Elvégeztetett. Vége mindennek. Radnóti Miklós Gyökér című versében olvassuk ezt a lemondó, beletörődő hangot:

*Virág voltam, gyökér lettem,
súlyos, sötét föld felettem,
sorsom elvégeztetett,
fűrészsír fejem felett.*

Csak hogy János evangélista egy olyan szót használ itt, amely ennek az értelmezésnek ellentmond. Jézus utolsó szavát egy speciális görög szóval adja vissza. Ez a szó a *tetelesztaí*. Gyökere a *telosz*, a cél, így azt jelenti, hogy „célhoz érkezni”. Jézus utolsó szavát így is olvashatnánk: „Célhoz érkeztem.”

Nem a világnak, nem embereknek szól ez a jelentés, hanem Jézus mennyei Atyjának. Amiért küldtél, amiért születtem, éltem, amit rám bízta, amit a próféták előre megjövendöltek, a világ kiengesztelése, a bűnbocsánat, a halál fölötti győzelem, mindez elvégeztetett. Úgy hangzik ez a szó, mint amikor autóval ismeretlen úton haladva bekapcsolja valaki a GPS-navigációt, és amikor eléri a célt, a navigációs rendszer közli: megérkezett.

Ebben az egy szóban, amelyet Jézus utoljára kimondott a kereszten, minden benne van. Ez nem fájdalmas felkiáltás, hanem pont az Isteni terv végére, mert az ő akarata célhoz ért. Győzelmi kiáltás ez az „*elvégeztetett!*”

Johann Sebastian Bach, aki nemcsak zseniális zeneszerző, hanem mély hitű, kiváló teológus is volt, a *János-passióban* az evangélista „elvégeztetett” szava után magával ragadó altáriát írt. Végtelenül szomorúan kezdődik ez az ária: „Elvégeztetett.” Vigasz a beteg lelkeknek! A gyász éjszakájának utolsó órái! De az ária második részében meglepő fordulat jön. A panaszos zene hirtelen győzelmi fordulatot vesz, olyan, mint ha a sötét fellegek felszakadnának, és előtörnének a napsugarak. A szöveg is a győzelemről szól: Júda hőse győzött hatalommal, és befejezte a küzdelmet. Elvégeztetett.

Jézus kereszthalála Isten megváltó tervének győzelme, és Jézus utolsó szava ennek bejelentése. Bízhatok, ne féljete, minden elvégeztetett, minden készen van az üdvösségetekre, és nektek semmit nem kell tenni, csak elfogadni – üzeni az embereknek.

”

Elvégeztetett!

(Jn 19,30)

Felfoghatatlan és szinte hihetetlen nagy ajándék ez. Elvégeztetett a bűnbocsánat, az üdvösségünk, az Istennel való békességünk. Nem kell kétségek között, magunk kitalálta jóvátételek, vallásos teljesítmények akadálypályáján megküzdenünk Isten jóindulatáért. Egyszerűen csak hinnünk kell, hogy Jézus nekünk is mondta utolsó szavát: „*Elvégeztetett!*”

Add, Uram, hogy ne kételkedjek szavadban!

■ BALICZA IVÁN

FOTÓ: GÁL EFRÁIM / HARMAT

Éltető sodrásban

A házasság mellett tett hitet a hét

Országszerte és a határon túl előadásokkal, kulturális programokkal irányította a figyelmet a klasszikus párkapcsolat és a család fontosságára a házasság hete, amelyet nálunk tizenegyedik alkalommal szerveztek meg február 11-18. között a keresztény egyházak és civil szervezetek széles körű összefogásával. A családok évéhez is kapcsolódó rendezvények sorából kiemelkedtek azok a központi programok – minden napra jutott belőlük egy –, amelyek felett a köztársasági elnök felesége vállalt fővédnökséget. Dr. Herczegh Anita a Deák téri evangélikus templomban nemcsak személyes jelenlétével tisztelte meg a Bálint-napi áldással meghirdetett zenés istentiszteletet, hanem azzal is, hogy a fővárosi együtttel együtt a férje, Áder János államfő társaságában vett részt.

Miként már a rendezvénysorozat február 8-i sajtótájékoztatóján érzékelhető volt, a házasság hetét idén sem csupán az egyházi médiumok érdeklődése övezte, jóllehet a Protestáns Újságírók Szövetségének elnöke, Novotny Zoltán által moderált sajtótájékoztató senkiben nem hagyhatott kétséget afelől, hogy az Egyesült Királyságból 1996-ban elindult mozgalom hazánkban is áthatja a keresztény szellemiség-lelkiség.

Pozitív példák

A már több mint húsz országban jelen lévő mozgalom célja, hogy – Bálint-nap környékén – felhívja a figyelmet a házasság, a család értékeire, valamint segítséget nyújtson a házasságra készülőknek vagy a párkapcsolati problémákkal szembesülőknek. Ennek fontosságára a főváros egyik központi házasságkötő termében tartott sajtótájékoztató

– dr. Beneda Attila család- és népesedéspolitikáért felelős helyettes államtitkár, illetőleg dr. Török Szabolcs család- és párterapeuta, pszichoterapeuta szakorvos, a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézetének docense mellett – Bíró László tábori püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia családbizottságának elnöke, Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke, valamint dr. Herczegh Kornél, a házasság hete mozgalom országos koordinátora, a Harmat Kiadó igazgatója hívta fel a figyelmet. Természetesen részt vettek a sajtótájékoztatón a házasság hetének idején „arcai” is: Zámori Soma színművész és felesége, dr. Fazekas Rita mediátor, akik az „Éltető sodrásban” szókapcsolatot választották az idején hét mottójául. (A háromgyermekes párral olvasóink az *Evangelikus Élet* legutóbbi számában is megismerkedhettek.) ▶

A szervezőbizottság közleménye kiemeli, hogy a nemzetközi kezdeményezéshez Magyarország az elsők között csatlakozott 2008-ban, és a programsorozat sikere azóta is töretlen. A koordinátorok – a központi programok megrendezésén és az országos internetes programfelület biztosításán túl – évről évre bátorítják a helyi közösségeket saját események szervezésére, hogy ezzel is elérhetővé váljanak a tartós és örömteli házasság megéléséhez szükséges ismeretek, a sikeres példák.

Mindennek köszönhetően 2017-ben az azt megelőző évihez képest már negyvenkét százalékkal több program volt elérhető a héten (hetvenkét település közel háromszázötven eseménnyel csatlakozott a kezdeményezéshez), és bár lapzártánkkor a végső összesítés még nem áll rendelkezésünkre, idén is hasonlóan imponáló adatok valószínűsíthetők.

Családi alap

A hazánkban több mint egy évtizedes mozgalomnak vélhetően jótékony szerepe van a házasságkötések számának növekedésében is, jóllehet az emelkedés tavaly éppenséggel megtorpant. 2017 januárja és novembere között 48,2 ezer házasságot kötöttek, s ez az adat 2,5 százalékkal elmaradt az előző év azonos időszakától. A vonatkozó adatokat február 14-én, Bálint napján hozta nyilvánosságra a Központi Statisztikai Hivatal (KSH).

Magyarországon a házasságkötések számát tekintve a 2010. év jelentette az elmúlt évtizedek mélypontját, amikor mindössze 35 500 pár járult anyakönyvvezető elé. Azóta fokozatosan emelkedett a házasságkötések száma: hét év alatt csaknem a másfélszeresére nőtt; a legtöbb házasságot (51 800-at) 2016-ban kötötték.

A KSH adatai szerint a párok egyre érettebb korban házasodnak. 2000 és 2016 között az először házasulók átlagos életkora mindkét nem esetében öt évet emelkedett: 2016-ban a nők 29,7 éves mentek férjhez, a férfiak 32,5 éves korukban nőültek. Az összes házasságkötés csaknem hetven százalékában a vőlegény az idősebb, huszonkét százalékában pedig a menyasszony.

Válás 2016-ban 19,6 ezer volt, vagyis minden ezer lakosra kettő jutott. Ötven év után először 2014-ben, majd 2016-ban maradt húszezer alatt a számuk.

A KSH közleménye arra is kitér, hogy az elmúlt évtizedekben ugyanakkor folyamatosan nőtt az élettársi kapcsolatot létesítők száma. 1990-ben 251 ezer ember élt élettársi kapcsolatban, a 2016. évi kis népszámlálás adatai szerint pedig már 1 millió 87 ezer.

Az Európai Unió országainak 2015-ös házasságkötési adatai alapján egyébként a legalacsonyabb és a legmagasabb értéket mutató országok között két és félszeres az eltérés. Az ezer lakosra jutó házasságkötések száma Portugáliában

és Szlovéniában a legalacsonyabb (3,1 százalék), a legmagasabb arányszám pedig Litvániát jellemezte (7,6 százalék). Magyarország 2015-ös 4,7 százalékos értéke közepesnek számított az uniós rangsorban.

Építő apróságok

„A tapasztalatok azt mutatják, hogy a »mínőség« iránti igény is fokozottan jelen van: egyre erősebb a párokban az elhatározás a kapcsolatban való növekedésre, a harmonikus családi élet megvalósítására” – ezt a házasság hete mozgalom országos koordinátora hangsúlyozta. Dr. Herjeczki Kornél rámutatott: ahogy apró hibák sorozatán lassan tönkremehet egy házasság, ugyanúgy kis dolgok is sokat javíthatnak rajta. A kapcsolatunkat építő mindennapi apró döntéseink a házasság megerősödését vagy éppen egy krízishelyzet túlélését is jelenthetik. Fontos, hogy a párkapcsolati készségek fejlesztésével, jó minták alkalmazásával a házaspárok fejlődhessenek egymás megértésében, a konfliktusok ke-

zelésében, a szeretet kifejezésében, és biztonságos közeget nyújtó, kiegyensúlyozott családok jöhessenek létre.

Áldásra invitálva

A házasság hetének országos megnyitó istentisztelete – Steinbach József szolgálatával – a veszprémi református újtemplomba, a záró szentmise – Bíró László homíliájával – a budapest-belvárosi Nagybaldogasszony-főplébániatemplomba hirdettetett meg.

Február 14-én este ezúttal is „az ország templomaként” emlegetett Budapest-Deák téri evangélikus hajlékba invitálták zenés istentiszteletre a (házaspárok) és az Úr áldását igénylő páratlanokat. E családi Bálint-napi együttléten – a szervezőbizottság részéről – B. Pintér Márta lelkész, a Magyarországi Evangélikus Egyház Női Missziói Szolgálatának referense és Herjeczki Kornél köszöntötte a megjelenteket, köztük a házasság hete központi rendezvényeinek fővédnökét, Herczegh Anitát és férjét, Áder János köztársasági elnököt.

Sapszon Borbála karvezetésével a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Laudate kórusa örvendeztette meg zenei szolgálattal az ökumenikus gyülekezetet, amelynek tagjai nemcsak a templomi koncert igényesen összeállított repertoárja, hanem a művek magas színvonalú megszólaltatása okán is megajándékozottnak érezhették magukat. (Orgonán közreműködött Nagy Ákos.)

Szokatlan „ajándékot” hozott az igehirdető, Németh Zoltán is, aki – klasszikus

FOTÓK: GALAMBOS ADÁM

templomot megtöltők, hogy a Balogh Éva lelkészével kiegészült felszentelt szolgálattevőktől vegyék Isten áldását további életükre, párkapcsolatukra.

Hiteles hitek

Bár a nyitó és a záró istentisztelettel keretezett központi programok közül hagyományosan háromnak helyszíne szakrális tér, a keresztény hitben megélt házasságnak leginkább alighanem az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának fővárosi épületében lezajlott beszélgetés „csinált reklámot”.

A február 13-i nem sajtónyilvános alkalomnak – Zámbori Soma és dr. Fazekas Rita mellett – egy közismert zenész házaspár, Szandi (Pintácsi Alexandra) és Bogdán Csaba, valamint Győri Virág, a *Family* magazin főszerkesztője (az *Evangelikus Élet* korábbi olvasószerkesztője) és férje, Győri Tamás József evangélikus lelkész volt a résztvevője. Ezen az estén – az M2 Petőfi Tv szerkesztő-riporterének, Stumpf Katának a moderálásával – a résztvevők nemcsak a „hivatalos párkapcsolat” nagyszerűsége mellett tettek hitet: őszinte vallomásaik a házasság istenhitben való megélésének többletét is hitelesítették a zömmel fiatal hallgatóság előtt.

■ TPK

prédikáció helyett – erre az alkalomra írt esszéjét olvasta fel a szószékről. A „*Ki ez a nő az ágyamban?*” című dolgozat mindazonáltal ige által ihletett: a nő és a férfi misztikus kapcsolatáról szóló gondolatok 1Móz 2,24 alapján fogalmazódtak meg. (Ezért a férfi elhagyja apját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy.) A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Gyülekezeti és Missziói Osztályát vezető lelkész – egyebek mellett – ezt írta házasságáról: „Én azt nem tudom mondani, hogy egymásnak lettünk teremt-

ve, vagy valami hasonló magasztosat, mert az én istenképemből vagy istenhitemből ennél nagyobb önállóság, nagyobb szabadság, illetve esetlegesség és véletlenszerűség következik. Inkább valahogy úgy tudnám megfogalmazni, hogy Isten lehetővé tette számunkra, hogy együtt előremeneküljünk és ne visszafelé vagy egymástól elfelé. Illetve lehetetlenné tette, hogy megrekedjünk...”

Az elnöki párhoz és a házasság hétének „nagykövetéhez” hasonlóan szinte kivétel nélkül az oltár elé vonultak a

FOTÓ: GÁL EFRAIM / HARMAT

Bizalmas ügyek

Találkoztak az Északi Egyházkerület gyülekezeteinek vezetői

Bizalmas ügyek címmel rendezték meg február 3-án – második alkalommal – az Északi Evangélikus Egyházkerület gyülekezeti elnökségeinek találkozóját. Az eseménynek a farsangi dekorációba öltözött miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium adott otthont. Gazdálkodás, politika, struktúra és a lelkesítő életpályamodell volt a négy fő téma.

Fabiny Tamás püspök köszöntője után a házigazda, Vígh Roland igazgató mutatta be röviden intézményét. A háromévestől a húszévesig valamennyi korosztályt nevelik-oktatják; újabban speciális képzésként vezették be a Sakkpalota programot és a Lego-módszert.

A rendezvény Krámer György országos irodaigazgató áhítatával folytatódott a Zsid 10,35 verse alapján: „*Ne veszítsétek el tehát bizalmatokat, amelynek nagy jutalma van.*” Arról beszélt, hogy a Biblia szereplőinek is szembesülniük kellett a politika, a gazdálkodás, a struktúra és az életpálya kérdéseivel. Egyik szereplő se ad tökéletes mintát, receptet ezekre vonatkozóan. De nem is a körülmények adják az üzenetet, hanem az egyén és a közösség kapcsolata Istennel. A történetek lényege, hogy a főszereplőkkel és velük együtt velünk is Isten akar találkozni, ezért minden kérdést ennek a kapcsolatnak kell alárendelni.

A négy fő témát Fábri György egyházkerületi felügyelő előadása vezette be *Mi zajlik az egyházban?* címmel. Beszélt többek között az evangélikus felsőoktatás fejlesztéséről szóló határozatról, a lelkesítő életpályamodell céljáról, az egyházunkban történő demográfiai változásokról, gazdálkodási modellváltási alternatívákról, az új egyszázalékos stratégiá-

ról, valamint az egyház önazonosságának kereséséről a társadalomban.

A délelőtti program a négy téma alapján négy szekcióban folytatódott, amelyeken az előzetes jelentkezések alapján vettek részt a jelenlévők.

A gazdasági szekcióban Buday-Malik Adriennnek, a zsinat nem lelkesítő küldöttének előadását lehetett meghallgatni, Bak Péter másodfelügyelő moderálásával. E szekcióban arról folyt az eszmecsere, hogy a jobb gazdálkodáshoz nyílt és világos kommunikáció kell, figyelembe kell venni a fenntarthatóságot, tisztázni kell a függőségeket, össze kell hangolni az önkéntességet és a professzionalizmust, és a jövőre nézve egyre inkább önállóan kell gazdálkodni.

A politikai szekció előadója Pröhle Gergely országos felügyelő volt, a beszélgetést Balicz Iván nyugalmazott lelkesítő vezette. Bevezetőjében Pröhle Gergely a globális felelősségérzetről beszélt: a keresztény embernek igényesen reagálnia kell az őt körülvevő hírekre. A résztvevők arról vitáztak, hogyan lehet ezt egyházi, hívő emberként végezni. Abban mind megegyeztek, hogy nem leegyszerűsítve, hanem tájékozódva, intelligensen, toleránsan, biblikusán, teológiai megalapozottsággal kell a keresztény értékek mellett állást foglalni.

A struktúrát tárgyaló szekciót a moderátor, Benczúr László tiszteletbeli felügyelő vezette fel a hét diakónus kiválasztásáról szóló – az *Apostolok cselekedeteiben* olvasható – történettel. Arról szólt, hogy már az ősgyülekezetben is szükség volt a munkamegosztásra, így ma is szükség van arra, hogy a lelkesítőket a gyülekezet jobban tehermentesítse. Fábri György felügyelő, a szekció előadója felvázolta a gyülekezeti, a közép- és a felső szinten szükséges és várható változásokat.

A lelkesítő életpályamodellről értekező szekció előadója Fabiny Tamás püspök, a beszélgetés vezetője Bence Imre esperes volt. A résztvevők a lelkesítő életpályamodell három lábáról beszélgettek. Egyrészt folyamatos képzésre van szükségük a lelkesítőeknek a teológia elvégzése után is. Másrészt szükség van visszajelzésre, visszacsatolásra: a lelkesítő számára létre kell hozni egy olyan rendszert, amelyben visszajelzéseket adhatnak, segítséget kérhetnek szakmai, családi, anyagi, lelki, fizikai elakadás esetén. Harmadrészt fontos a lelkesítő „minimálbér” megteremtése, amely anyagi biztonságot jelentene számukra. A szekcióban jelen volt az életpályamodellről tartalmilag kidolgozott két lelkesítő, Joób Máté és Kendeh K. Péter is.

A szekciók után ebéd, majd egyházkerületi fórum következett; a moderátorok ismertették a szekciókban elhangzottak összegzését, végül kérdésekre, közös gondolkodásra volt lehetőség.

Az esemény a miskolci belvárosi evangélikus templomban úrvacsorás istentisztelettel fejeződött be. A liturgiát Sándor Frigyes miskolci lelkesítő vezette, Fabiny Tamás püspök prédikált. A napnak keretet adva, a reggeli textusban továbbhaladva

a Zsid 10,39 – *„De mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elveszünk, hanem a hitői, hogy életet nyerjünk”* – alapján szólt az igehirdetés, melyben a meghátráláson, az előrehaladáson és a küldetésen volt a fókusz. A bibliai történetekben számos példát látunk a meghátrálás embereire – mutatott rá a püspök. De nekünk Lutherhez hasonlóan előre kell mennünk, küldetésünket betöltve, hogy ne a meghátrálás, hanem az apostolság emberei legyünk. Az istentisztelet és egyben a találkozó végén úrvacsorai közösségben vettek részt a gyülekezeti elnökségek tagjai és a jelenlévők.

■ LUKÁCS MÁTÉ ANDRÁS

Nyitottsággal a szellemi tunyaság ellen

Pröhle Gergely előadása a budavári evangélikus szabadegyetemen

A protestáns etika és világszemlélet, gondolkodásmód egyértelműen tetten érhető a református, illetve evangélikus vallásban nevelkedett magyar írók életművében – ez derült ki a budavári evangélikus szabadegyetem legutóbbi, február 12-i előadásából. Pröhle Gergely, egyházunk országos felügyelője, a Petőfi Irodalmi Múzeum igazgatója példákkal és idézetekkel szemléltette, hogy az irodalomban lépten-nyomon fellelhető protestáns kritikai szemlélet és nyitottság az elmúlt évszázadok során mindig a magyar társadalmat előbbre vivő szellemi erőnek bizonyult.

Az este házigazdája, Fabiny Tamás elnökpüspök ezúttal is a témához illeszkedő igehelyet választott bevezető áhítata alapjául. Pál a *Római levél* 3. fejezetének 24. versében arról ír, hogy az Isten a benne hívőket ingyen igazítja meg. Utalt a műveiben a tiszta lutheri teológiára építő Reményik Sándor kegyelemről szóló versére, illetve Arany János *Szondi két apródja* című költeményének arra a nevezetes részére, amelyben a várat védő Szondi azzal utasítja el a támadó török vezér ajánlatát, hogy ellenségétől kegyet nem kér, inkább Jézushoz fordul, mert az ő kezében kész az igaz kegyelem.

Pröhle Gergely az előadása elején Markó Béla erdélyi költő, politikus egy tanulmányát idézte, s az irodalom közgondolkodásra gyakorolt hatását szemléltetve levezette, hogy a Wass Albert műveiben tetten érhető sérelmi gondolkodás alapvetően befolyásolta a magyar társadalom viszonyát az országot megcsonkító trianoni döntéshez. Ha annak idején az adott helyzetben mindig a leginkább élhető megoldást kereső Tamási Áron hozzáállása vált volna meghatározóvá, akkor talán nyugodtabb lélekkel tudtuk volna feldolgozni a nemzetet ért traumát – vélekedett az előadó.

Mitől mások a protestáns magyar írók, mint a többiek? Egyebek mellett erre a kérdésre is kereste a választ Pröhle Gergely. Hosszan idézte az egykor a Magyarországi Református Egyház főgondnokaként is tevékenykedő Szabó Magda egy írását arról, hogy Szenczi Molnár Albert szellemi hatása alapvetően határozta meg az őt követő évszázadok magyar íróinak alkotói magatartását és gondolkodásmódját.

Példaként említette, hogy a *Magyar Elektrát* megalkotó, evangélikus lelkész és szuperintendens Bornemisza Péter nyomdáját az ugyancsak protestáns Heltai Gás-

pár vette át. Heltai művei pedig ékesen példázzák, hogy a protestáns gondolkodáson alapuló nyelvhasználat lehetővé teszi az ellentétes nézetek cizellált ábrázolását s azt, hogy a szóban és írásban egymásnak feszülő, de mindenkor közös, krisztusi alapon álló felek megőrizhetik szellemi autonómiájukat.

A 19. századi Magyarországon a szószékeken szolgáló lelkészek a fejlődő magyar nyelv fontos művelői voltak, és az is tény, hogy a korszak írófejedelmek között is szép számmal akadnak lelkészcsaládok leszármazottai, akik műveikben következetesen képviselték protestáns gyökereiket – mondta Pröhle Gergely.

Az előadó hosszan beszélt a vallásra mindig kritikusan tekintő Kazinczy Ferencről, aki írásaiban előbb – a nemzeti eszmét szerinte éltető kálvinistákkal szemben – kárhoztatta a lutheránusokat, majd a valódi minőség előtt meghajolva maga segítette az evangélikus Berzsényi Dániel írói pályájának indulását.

Erős túlzás lenne azt állítani, hogy az evangélikus Petőfi Sándor műveit áthatja a vallási kötődés, ám a veseiben felbukkanó bibliai párhuzamok egyértelműen utalnak a költő protestáns gyökereire – állapította meg az előadó. A kor egyébként magából a költőből csinált prófétát; ezt mi sem bizonyítja jobban, mint a Petőfiről fennmaradt egyetlen hiteles, Barabás Miklós festette ábrázolás, amely egy egykori Mária-szentkép keretébe foglalva került a Petőfi Irodalmi Múzeum birtokába.

Sok egyéb mellett különösen érdekes része volt az előadásnak, amikor a Petőfi Irodalmi Múzeum igazgatója a hivatali

irodája falán függő festményt elemezte. A képen egy kibicekkel körülvett, tarokkozó társaság látható. A már életében írófejedelemmé lett Jókai Mór éppen lapot húz, az evangélikus Mikszáth Kálmán a szélről figyel, a zöld posztós asztal körül pedig ott vannak a korszak nagyjai: Tisza Kálmán miniszterelnök, valamint a Budapest mai arculatát is alapvetően meghatározó városfejlesztő, Podmaniczky Frigyes báró. A festmény jól szimbolizálja, miként alakíthatta a fejlődő Magyarország egykori közgondolkodását a protestáns írók körül csoportosuló szellemi és politikai elit.

FOTÓ: BALICZA MÁTÉ

Pröhle Gergely az előadásában felidézte még – mások mellett – Ady Endre, Babits Mihály, Szabó Dezső életművének néhány fontos darabját, majd elemzésében eljutott egészen Mészöly Miklós, Weöres Sándor és Nemes Nagy Ágnes művészi pályájának értékeléséig.

Fejtegetését végül Arany János egyik leveléből kiragadott részlettel zárta, amely szerint vallási élet nélkül minőségi költői munkásság sem létezhet. A magyar irodalom protestáns nagyjai életműveikkel és gondolkodásukkal azt üzenik nekünk, hogy nyitottan szemléljük a világot, ne zárkózzunk el a kívülről jövő hatások elől, mert így megelőzhetjük a romboló szellemi tunyaságot – zárta gondolatait szabadegyetemi előadásának végén Pröhle Gergely.

■ I. L. L.

A gyülekezeti és a lelkeszi szolidaritás reményében

Ülésezett az országos presbitérium

A novemberi elnök-püspök választás után vált gyakorlattá, hogy egyházunk országos presbitériumának ülései után a testület aktuális ülésének levezető elnöke tájékoztatja az egyház közvéleményét a tanácskozás főbb témáiról, illetve a fontosabb döntésekről. A február 9-én tartott ülésről Fabiny Tamás elnök-püspök adott tájékoztatást.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Az országos presbitérium a legutóbbi ülésén megtárgyalta az egyház életében stratégiai fontossággal bíró lelkeszi életpályamodell ügyét. Az első fontos kérdés az volt: kellően érett-e a koncepció arra, hogy már idén tavasszal a zsinat elé kerülhessen? Ha még ebben a ciklusban sikerül meghozni a szükséges döntéseket, akkor az életpályamodell akár már 2019-től bevezethető.

Az induláshoz a modell mindhárom pillérének szilárdan kell állnia – jelentette ki Fabiny Tamás. Az első, hogy a lelkeszek eddigi továbbképzési formáit fejleszteni kell, ki kell egészíteni. Emellett szükséges életre hívni egy jelzőrendszert, amely arra hivatott, hogy figyelmeztessen a lelkeszek életében esetlegesen felbukkanó mentális, magánéleti problémákra, a szakmai kiegészítéshez vezető túl- vagy éppen alulterheltségre. Ha ez működik, akkor a közösség, illetve az egyház vezetése még idejében tud segítséget nyújtani, megelőzve a súlyosabb problémák kialakulását. Ez persze csak akkor működhet, ha a püspök és az esperes nem csupán adminisztratív, hanem valóban lelki vezetők is – mondta az elnök-püspök.

Az életpályamodell harmadik, finanszírozási pillérével kapcsolatban egyelőre sok az eldöntendő kérdés, megoldandó probléma, a bizonytalanság. A gazdasági háttér megteremtéséhez feltétlenül szükség lenne arra, hogy radikálisan javuljon a lelkeszek adatközlési fegyelme a jelenlegi hatvan-hetven százalékos szintről. Az országos presbitérium határozott véleménye, hogy csak mindenre kiterjedő, pontos adatközlés alapján lehet felelős döntéseket hozni. Ha a valós adatok ismeretében az egyház gazdasági bizottsága megismeri és véleményezi a különböző finanszírozási modelleket, akkor kerülhet mindez a zsinat elé – jelentette ki az elnök-püspök.

Egy biztos – tette hozzá Fabiny Tamás –, a lelkeszek megtartásához és kellő motiválásához szükséges illetmények kategóriákba sorolását a gyülekezetek és a lelkeszek szolidaritása nélkül aligha lehet megoldani. Ez a rendszer nem érinti majd a kistelepüléseken végzett lelkeszi munkát segítő, az államtól származó támogatást. Saját forrásaink újraosztásának – az országos presbitérium szerint – az is feltétele, hogy átláthatóvá kell tenni a lelkeszi illetményeket. A presbitérium támogatta

az életpályamodell céljait és a munkacsoportot abban, hogy a témát a zsinat elé terjessze.

Az országos presbitérium legutóbbi ülésének másik súlyponti témája a gyülekezetekben működő főállású hitoktatók illetményrendszere volt. Ha a színvonalas oktatás a célunk, és elvárjuk a főállású hitoktatóktól, hogy magas szakmai színvonalon foglalkozzanak kizárólag a hitoktatással, akkor biztosítanunk kell azt, hogy a feladathoz rendelt illetmény is megfelelő legyen. Ezen a területen szükség van arra, hogy az egyház központi anyagi felelősségvállalása meghatározó legyen. Ugyanakkor szükséges az is, hogy a főállású hitoktatók megfelelő pedagógusi végzettséggel bírjanak, és továbbképzések formájában segítséget kapjanak. Az országos presbitérium támogatólag terjesztette a következő zsinati ülés elé ezt a szabályozást.

Fontosnak tartja az országos presbitérium azt is, hogy az egyház oktatási rendszere tudatosan segítse, támogassa a felzárkózásban a tanulói kompetenméréseken gyengébben teljesítő intézményeinket. Ezért olyan oktatási programot indítunk el, amelyben az alulteljesítő iskolák pedagógusait és diákjait segítjük abban, hogy hosszú távon jobb eredmények elérésére legyenek képesek.

Szóba került az országos presbitérium ülésén az egyház vagyongazdálkodása, befektetési politikájának felülvizsgálata is. Különösen fontos, hogy a közegyház és a gyülekezetek rendelkezésére álló anyagi eszközöket a jó gazda gondosságával, a jogszabályoknak megfelelő módon és persze a megtérülés-hasznosulás biztonságát is mindenkor szem előtt tartva kezeljük – jelentette ki az elnök-püspök. Az országos presbitérium álláspontja szerint az egyházközségeknek tudatos pénzügyi szemlélettel kell kezelniük anyagi forrásait. Ezzel párhuzamosan tervezi a testület az ingatlangazdálkodás újragondolását is – jelentette ki Fabiny Tamás püspök az országos presbitérium legutóbbi üléséről tájékoztatva.

■ I. L. L.

Segítség az év minden napján

209 millió forint adventi adomány a segélyszervezetnek

Sajtótájékoztató keretében mondott köszönetet az Ökumenikus Segélyszervezet a 2017-es szeretet.éhség. országos adventi pénzadománygyűjtés minden támogatójának, partnerének, adományozójának és önkéntesének. A február 2-án tartott fővárosi eseményen Gáncs Kristóf, a segélyszervezet kommunikációs igazgatója ismertette a gyűjtés eredményét, Lehel László elnök-igazgató pedig a beérkezett adományok felhasználási tervét.

2017 adventjén az Ökumenikus Segélyszervezet huszonkettedik alkalommal indította el országos adventi pénzadománygyűjtését. A „szeretet.éhség.” mottóról és a törött mézeskalács szívről ismert felhívás hatására a gyűjtés partnereinek és a médiának köszönhetően mintegy hatszázharmincezen csatlakoztak a segélyszervezet által meghirdetett célhoz. Az adománygyűjtés fókuszában most sem az ajándékozás, hanem a segélyszervezetnek a szegénység elleni mindennapos küzdelme volt, amelyet országos intézményhálozatán keresztül folytat az év 365 napján.

Az összefogáshoz ez alkalommal is számtalan módon lehetett csatlakozni, de a legnépszerűbb adományozási forma ezúttal is a 1353-as adományvonal volt. Advent időszakában 357 ezer hívást indítottak országsszerte a 1353-as számra, hívásonként, illetve sms-enként kétszázötven forintot felajánlva így a segélyszervezetnek. Ilyen módon mintegy 89 millió forint gyűlt össze, ebből 52 millió az RTL Klub televíziós csatorna Fókusz című műsorának december 28-i adása alatt érkezett az adományvonalon. A nézők által felajánlott összeghez

az RTL Klub további 10 millió forintot adományozott.

A 1353-as adományvonalon érkezett 89 millió forinttal, a Tesco áruházakban összegyűlt 60 millióval és az adománypontok, adományozási akciók, valamint magán- és vállalati befizetések 59 millió forintos adományával az országos adventi pénzadománygyűjtés során összesen több mint 209 millió forint felajánlás érkezett az Ökumenikus Segélyszervezethez. Lehel László evangélikus lelkész, a szervezet elnök-igazgatója a 2017. évi országos adventi pénzadománygyűjtés eredményeit ismertető prezentációjában a korábbi évekhez hasonlóan azt is részletezte, hogy a segélyszervezet 2018-ban milyen célokra kívánja fordítani a felajánlott adományokat, a legszigorúbb nemzetközi előírások szerinti könyvvizsgálat mellett.

■ Forrás: Evangelikus.hu

Adventi adománygyűjtés: tizenötmillió forint gyűlt össze

Tizenötmillió forint adománnyal segíti a Magyarországi Evangélikus Egyház a közel-keleti konfliktus áldozatainak és kiemelten is az üldözött keresztényeknek a megsegítését. A gyülekezetekben 8 516 907 forint gyűlt össze, ezt az összeget az országos egyház egészítette ki. A 2017 karácsonyát megelőző adventi időszakban beérkezett adományokból az Ökumenikus Segélyszervezet az iraki Moszul melletti Bashiqa településen nyújt segítséget a visszatelepülő keresztény családoknak házaik újjáépítésében és életük újrakezdésében.

A Magyarországi Evangélikus Egyház püspöki tanácsa által 2017 novemberében meghirdetett gyűjtés során összegyűlt adományokat, valamint a december

17-i istentiszteleteken befolyt perselypénzt a gyülekezetek juttatták el egyházunk országos irodájához, amely továbbítja az Ökumenikus Segélyszervezethez.

FOTÓ: ÖKUMENIKUS SEGÉLYSZERVEZET

A Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniai szolgálata az Európát elérő migrációs hullám kezdete óta – lehetőségeihez mérten – igyekszik támogatni a válságövezetektől érkező, inséget szenvedő rászorulókat. A bajor evangélikusokkal – amely egyházzal partneri viszonyban állunk – már többször folytattunk tárgyalásokat arról, miképpen segíthetnénk elő a háború elől elmenekültek szülőföldjükre való visszatérését vagy ahhoz közel maradását.

A Magyarországi Evangélikus Egyház által is alapított, Irakban állandó képviselettel működő Ökumenikus Segélyszervezet kiemelten támogatja a térségben élő rászorulókat. Tesszük mindezt azért, mert úgy gondoljuk, hogy felelős keresztény ember nem lehet közömbös a közel-keleti térségben a radikális iszlám pusztítása miatt súlyosan szenvedő emberek, különösen az ottani keresztények sorsa iránt.

Budapest, 2018. február 6.

DR. FABINY TAMÁS elnök-püspök

PRÖHLE GERGELY országos felügyelő

(Interjú a keresztényüldözésről a 20. oldalon)

NE ÍTÉLJ.
HOGY NE
ÍTÉLJENEK.

Koldusteológia

Gáncs Péter püspök
Déli Evangélikus Egyházkerület

Abudapesti városképhez, akarva-akaratlanul, hozzátartoznak a koldusok. Pár éve a hatóságok megpróbálták „eltüntetni” őket az utcasarkokról, aluljárókból, de a problémának ez a meggondolatlan tüneti kezelése kudarcot vallott. Eszünkbe juthat Jézus józan próféciaja: „...a szegények mindig veletek lesznek...” (Mt 26,11) Lehet, hogy jelenlétük olykor megzavarja lelki nyugalmunkat, és megkérdőjelezi, sőt lerombolja az idegenforgalmi, politikai propaganda hazug Potemkin-falait, de erről a legkevésbé a koldusok tehetnek...

Hajlandók vagyunk-e megállni, elgondolkozni és abból is adni nekik valamit, ami a pénznél is féltettebb kincsünk: pár percet az időnkéből?!

Ők hozzátartoztak már Jézus korához is. Gondoljunk csak a jerikói út koldusaira, akik közül az egyiknek még a nevét is tudjuk. Ő Bartimeus, aki a hit szemével vakon is jobban látja Jézus küldetésének lényegét, mint a bámsz tömeg és a vaksi tanítványok, akik csak a Mester kifejezett parancsára vezetik hozzá a vak koldust. Tömör segélykiáltása: „Könyörülj rajtam!” – „Kyrie eleison!” – immár két évezrede a keresztény istentisztelet liturgiájának startköve.

S talán az sem véletlen, hogy Jézus egyik legprovokatívabb példázatában, amelyben egy szívtelen gazdag és egy kolduló szegény életének perspektíváját vetíti elénk, a gazdagnak még neve sincsen, a koldus viszont mély üzenetet hordozó nevet kap. Ő Lázár, ami azt jelenti: Isten megsegített!

De vajon prédikálhatnak-e nekünk a mai, 21. századi koldusok? Tapasztalatom szerint ma is vannak közöttünk – Jézust idézve: „lesznek veletek” – olyan szegények, akik megérdemlik a „teológus koldus, koldus teológus” címet. Csak nyitott szem és szív kell, hogy meglássuk és meghalljuk őket. Ahogy Jézus fogalmaz: „Akinek van füle a hallásra, hallja!” (Mk 4,9)

A Puskin utcai püspöki hivatal és a Deák tér között nap mint nap gyalogolva szinte mindig találkozom koldusokkal. Van közöttük hajlongva, térdepelve vagy éppen kutyakísé-

rettel kéregető. S akadnak prófétai lelkű „prédikátorok” is, akik tömör feliratú tábláikkal igyekeznek megszólítani és megállítani. Ilyen például a szinte sokkoló figyelmeztetés: „Én is voltam, mint te, te is lehetsz, mint én!”

Egyikük három, váltakozó szövegű, de egy gyökérből táplálkozó táblával készített önvizsgálatra: „Ne ítélj, előbb gondolkozz!” „Ne ítélj, előbb kérdezz!” „Ne ítélj, hogy ne ítéljenek!” Mindez akár egy evangelizációs sorozat három lépcsője is lehetne.

Mindez szíven talál, hiszen többnyire meg vagyunk győződve arról, hogy mi nem kerülhetünk ilyen helyzetbe. Kimondatlanul, de ott lapul bennünk a sommás ítélet: nem véletlenül jutott ide ez a szerencsétlen ember. Biztosan nem is akar dolgozni, valószínűleg alkoholista, feltehetően közösségképtelen, antiszociális lény...

Nem vagyok rajongó, tudom, hogy a fenti gyanúsításokban akadnak részgazságok. De minden koldus élete külön dráma, hiszen senki sem születik, senki sem készül eleve, tudatosan koldusnak. Bár ebben az összefüggésben érdemes elgondolkozni Jób döbbenetesen őszinte vallomását: „Meztelenül jöttem ki anyám méhéből, meztelenül is megyek el.” (Jób 1,21)

Apropó: „elgondolkozni”! Pontosan erre indítanak, provokálnak minket a teológus koldusok táblái. Hajlandók vagyunk-e megállni, elgondolkozni és abból is adni nekik valamit, ami a pénznél is féltettebb kincsünk: pár percet az időnkéből?! „Ne ítélj, kérdezz!” De vajon van-e bátorságunk kérdezni? Vállalva a kockázatot, hogy a válaszok esetleg összetörik sablonos, felszínes koldusképünket, és felkavarják hamis lelki nyugalmunkat, amelyet nem lehet néhány odadobott forinttal megvásárolni.

Próbáljuk meg ebben a kényes és éles helyzetben is Mesterünket követni, akinek mindig jutott ideje megállni a rászorulókkal mellett. Ő soha nem sietett, mégis mindig mindenhol időben odaért.

S végül hadd idézzem még a legnagyobb „koldus teológust”, Luther Mártont, aki halála előtt így summázta életét: „Bizony, koldusok vagyunk...” Tegyük hozzá, Isten kegyelméből élő koldusok, akik Paul Gerhardt éneksoraival kérhetjük: „Szentlélek, jöttöd várom. / Koldus szívem kitárom, / Hogy amíg végsőt nem dobban, / Lakjál benne, templomodban!” (ÉÉ 237,2) ■

Bátran forduljunk az egyházhoz!

Ének-zene szakról érkezett a teológiára
Somogyvári Flóra

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkeszi hivatásra készülő hallgatóit szívesen hallgatjuk meg indíttatásukról, a szolgálatkal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Somogyvári Flóra negyedéves teológushallgató a pályaválasztásáról, a zene erejéről és a lelkeszi felelősségről is beszél.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– A tabi gyülekezetből származol. Miért választottad az Evangélikus Hittudományi Egyetemet?

– Igen jó kapcsolatot ápoltam Szigethy Szilárdal és feleségével, sokat segített nekik a gyülekezetben. Ők tanácsolták, hogy menjek a teológiára. Az éneklés már akkor meghatározó volt a számomra, így azzal a pályával voltak terveim. Először az Eötvös Loránd Tudományegyetem énekzene tanári szakán és a hittudományi egyetem hittanár szakán kezdtem meg a felsőoktatási tanulmányaimat. Idővel rájöttem, hogy a lelkeszességem igaza volt, így az első szemeszter végén átjelentkeztem

a lelkesz szakra. Azóta úgy érzem, hogy az utamon vagyok.

– „Aki énekel, kétszeresen imádkozik” – mondta Augustinus. Te hogy éled meg az ének és az imádság kapcsolatát?

– A hippói püspökkel teljesen egyetértek! Az énekkel nagyon sok mindent ki lehet fejezni. Heinrich Heine gondolatával is azonosulok, valóban igaz, hogy ahol elfogynak a szavak, ott kezdődik az éneklés. Az ének az életem középpontjában van, Istent is sokszor így dicsérem.

– Teológiai tanulmányaid alatt melyik terület vált különösen fontossá a számodra?

– A lelkigondozás, poimenika, azaz a gyakorlati teológia áll hozzám a legközelebb. Mivel mindig is azt éreztem, hogy emberekkel szeretnék foglalkozni, így mások meghallgatása, segítése és az ezt segítő tantárgyak meghatározók a számomra.

– Mennyire hangsúlyos ma egyházunkban szerinted a lelkigondozás?

– Úgy látom, hogy erre nagyobb hangsúlyt kellene fektetni. Ideális esetben a lelkesz a gyülekezet lelki vezetője is. Jó lenne, ha az emberek nemcsak pszichológushoz fordulnának – ami természetesen nagyon jó dolog –, hanem mernének hasonlóan őszintén a lelkesz, lelkigondozó előtt is megnyílni. Fontos lenne, ha a gyülekezeti tagok tudnák, hogy a lelkesznel is találhatnak lelki megnyugvást, és hogy bizalommal fordulhatnak felé.

– Milyenek képezed a jövő egyházát?

– A nagy, békében együtt lévő, színes, mégis egy irányba tekintő közösség szerintem nagyon építő erejű. A zenés alkalmaknak rendkívüli vitalitásuk van, azoknak különösen is látom a gyülekezetépítő erejét.

– Az országos evangélikus hittanversenyen és a Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozón is rendszeresen jelen vagy segítőként. Miért fontosak számodra ezek az ifjúságnak szóló országos egyházi rendezvények?

– Magamon is tapasztaltam, és a környezetemben is látom, hogy ezek az események elég jól megszólítják a fiatalokat. Nem olyan kötöttek, mégis Istenhez vannak közel. A Szélrózsán szabadon együtt tudunk lenni. Itt a generációs különbségek feloldódnak, fiatalok és idősebbek együtt tudnak Istenről gondolkodni. A hittanversenyeken jó látni, ahogy a gyermekek készülnek, hogy a Bibliát valóban tanulmányozzák, hogy fontos nekik az a tudás, amelyet a Szentírásról és az egyházzal megtanulnak.

– Melyik a számodra különösen meghatározó bibliai igé?

– „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” [Ézs 43,1b] Ez az igé végigkísérte az eddigi életemet. Az ennek alapján írt ifjúsági ének volt talán az első, amit megtanultam. Ez az igé az Istennel való szoros kapcsolatáról szól. Életem során elég sokat „bolyongtam”, de ez az igé is mutatja, hogy Isten gondviselése megnyugvást, békességet és biztatást tud adni.

■ GALAMBOS ÁDÁM

„Tóba, hóba, nem megfázva”

Hegyvidéki konfirmandusok Finnországban

A hegyvidéki konfirmanduscsoport hagyományos útja a finnországi testvér-gyülekezethez idén november 23–27. között valósult meg. Tuusulába sok éve látogatunk el, hogy megismerkedjünk a testvérgyülekezet lelkészeivel, ifjúságával, az istentiszteleti élettel és egy kicsit Finnországgal is. Húszfős csapatunk különbusszal közlekedett a meglehetősen szórványosan elhelyezkedő gyülekezeti helyszínekre, ez láthatóan és hallhatóan jó hatással volt a közösségre.

Ott-tartózkodásunk alatt lehetőségünk volt megismerkedni egy iskolai osztállyal. A diákokkal megbeszéltük a két ország iskolarendszerének és a konfirmációoktatásnak a különbségeit, hasonlóságait. Együtt uzsonnáztunk, és énekeltünk egymásnak. Jokelában a Rotary Club önkénteseinek vezetésével főztünk, majd vacsoráztunk együtt, és részt vettünk a jokelai konfirmandusok első közös istentiszteletén is. Az itt kapott színes gyapjuzoknik nagy sikert arattak gyermekeink körében.

Hagyomány szerint idén is lehetőségünk volt egy napot eltölteni Helsinkiben, megnézni a különböző felekezetek templomait, a kikötői piacot, kipróbálni, hogy a McDonalds ugyanolyan sajtburgert árul-e ott, mint itthon, illetve fényképet készíteni az Állattani Intézet jávorszarvasánál, aki már szinte „várja” a magyar konfirmandusokat. A finn nyelv szépségében folyamatosan gyönyörködtünk, és tanultuk ismerősen hangzó kifejezéseiket. A vasárnap délelőtti istentiszteleten próbáltuk megfejteni a liturgia menetét,

és megkönnyebbülve hallgattuk Szilvi (a budahegyvidéki evangélikus gyülekezet lelkésze – a szerk.) magyar igehirdetését. Erőfeszítéseinket mutatandó, az úrvacsora alatt még finnül is elénekeltük a *Zarándok* ének refrénjét a magyar versszakok után.

Népszerű program volt a szauna két finn cserkész kíséretében, és utána a nagy kirohanások pillanatai tóba, hóba, egyáltalán a hidegbe. Mindezek után csak az fázott meg, aki nem szaunázott (én). A tuusulai gyülekezet nyári házában szálltunk meg a Rusutjärvi partján, itt töltöttük együtt étkezéseink nagy részét,

játszottunk, beszélgettünk és aludtunk el a kandalló tüze mellett.

Finnországban finom ételeket ettünk, szép helyeken jártunk, kedves emberekkel találkoztunk, de az bebizonyosodott, hogy az udvarias viselkedés, a kapott dolgok, ételek megbecsülése és a tiszteletadás tekintetében még hosszú út áll előttünk. De remélhetőleg sokat tanultunk már ez alatt az út alatt, és örültünk egymás társaságának.

MOLNÁR LILLA

■ Forrás: *Égigérő* – A budahegyvidéki evangélikus gyülekezet lapja, 2017. advent

HONLAPSZEMLE

Friss anyag az Evangélikus Missziói Központ honlapján

Mindig érdemes ellátogatni az Evangélikus Missziói Központ honlapjára (misszio.lutheran.hu), mert lelki kincsek gazdag tárháza nyílik meg előttünk. Böven találunk olvasnivalót, igehirdetéseket, interjúkat, jegyzeteket, nézhetünk videókat, hallgathatunk értékes hanganyagokat, például a korábbi piliscsabai konferenciák és a Deák téri országos evangelizációk bizonyosság-

tételeit. A fotóalbumot böngészve pedig az sem lehetetlen, hogy magunkat is felfedezzük valamelyik képen, ha az elmúlt évtizedekben részt vettünk a központ által szervezett események némelyikén. Nem lesz elég öt perc a honlapra, most szólunk!

Aktuális ajánlatunk az oldalra frissen felkerült anyag: három, Isten áldotta igehirdető hangfelvételeiből válogathatunk. Rejtő Mária evangélikus tanár, kántor, missziós munkatárs (1911–1995), Bohus Imre evangélikus lelkész (1924–2016) és Zászkaliczky Pál nyugalmazott evangélikus lelkész igehirdetéseiből osztottak meg néhányat az érdeklődőkkel a központ munkatársai. A hangfelvételek nagyon praktikusnak kezelhetők: „helyben” (online) is lehet őket hallgatni, és le is lehet tölteni valamennyit. *Itt elérhetők: misszio.lutheran.hu/mediatar/regi-felveletek.* ■

ÉVFORDULÓK HÓNAPJA

Született...

Százhat évvel ezelőtt, 1912. február 14-én született Túrmezei Erzsébet diakonissza költőnő, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület 1990. évi újra-indulása utáni első főnökkasszonya, Ballassagyarmat, Budapest-Józsefváros és Csömör díszpolgára. Országosan, sőt határokon túl is ismert személyisége volt a magyar nyelvű vallási irodalomnak – felekezeti hovatartozástól függetlenül –, és kiemelkedő alakja az evangélikus egyház 20. századi történetének. Versei, énekszövegei, műfordításai révén emlékezete ma is él. Az interneten a YouTube videómegosztó portálon is, mást is megtaláljuk verseit, interjúit, bizonyágtételeit. Születésnapjára a *Krisztusra várunk* című versével emlékezünk (olvasható a költőnő válogatott verseit

tartalmazó, *A kegyelem ege alatt – Száz év – száz vers* című kötetben is; Luther Kiadó, 2012).

Krisztusra várunk

*Nem tudjuk, mi jön: titok a holnap.
Némák a titkok. Nem válaszolnak.
Rejtő ködükbe szemünk nem láthat,
de elültetjük kis almafánkat,
bízva, hogy kihajt,
gyümölcsöt terem.
Titok a jövő.
Sürget a jelen.*

*Nem tudjuk, mi jön: titok a holnap.
Némák a titkok. Nem válaszolnak.
De a ma int, hogy híven szolgáljunk,
mert tudjuk, Ki jön:
Krisztusra várunk.*

*Ha hirtelen jön, ha észrevétlen,
Munkában leljen, ne resten, tétlen!
Testvérek terhét vállalja vállunk!
Mert tudjuk, Ki jön:
Krisztusra várunk.*

Meghalt...

In memoriam Andorka Eszter. Esztus... A sok talánccal megáldott evangélikus lelkész (1970. június 16. – 2003. február 17.) már tizenöt éve nincs közöttünk. A Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség által kiadott *Esztus-émlékkönyv* sorait hívjuk segítségül, hogy csupán címszavakban összegezzük kivé-

teles életútját, a harminckét évet, amely neki adatott: „[...] egyedülállóan gazdag és sűrű életet élt, melyben elválaszthatatlan volt a nagy felkészültséggel művelt teológia és a teljes odaadással végzett lelkészi munka. Mindkettőnek alapját jelentette az elkötelezettség az elesettekért, akikért erejét, pénzét, idejét, végül

életét áldozta. Elkötelezettség az elnyomottak, kirekesztettek, kizsákmányoltak felszabadítására irányuló, biblikus teológia iránt, elkötelezettség a feminista teológia szenvedélyes művelésében, elkötelezettség a mozgássérültek ügyéért, elkötelezettség állami gondozásból kikerült »fiáiért«.

Andorka Eszter: Hitvallás

Evangélikus = akinek egy örömhír (görögül *evangélium*) határozza meg az életét. Ez az örömhír arról szól, hogy Istennek én személyesen fontos vagyok. Ő nem hagy engem reménytelenül belebonyolódva az engem körülvevő rosszba, gonoszságba, hanem megvált, megment, újjáteremt felelős emberként. Így hát felelős vagyok ügyéért, szeretettel és tanúságtétellel tartozom a világ minden emberének. Sőt saját magamnak is újra és újra meg kell fogalmaznom, meg kell értenem, hogy ki az a Jézus, akit követni próbálok. Nem felejtettem el azonban: az, hogy Istenben bízni tudok, az ő ajándéka. Az pedig, amit hitből szavakba öntök, mindig kevesebb, mint a nekem felkínált ajándék teljessége.

■ Forrás: Kósbányai Harangszó – a Kósbányai Evangélikus Egyházközség hírlevele, 2017/2.

Esztus fogadott fiaival és barátjaival

Könyvismertető – meglepő fordulattal

Aki ismer, tudja jól, hogy szeretek olvasni. Tulajdonképpen bármit képes vagyok a kezembe venni, amire azt mondják: ezt érdemes elolvasni. Így került hozzám ez a könyv is. Engem is meglepett, hogy mennyire magával tud ragadni a történet. Biztosan másnak is volt már hasonló élménye: le kellene tenni a könyvet, mert van más tennivaló, és mégsem sikerül, mert ott zakatol bennünk a vágy: csak legalább a fejezet végéig hadd jussak el!

Hogy miért is olyan jó ez a könyv? Elég nagy történetet ölel fel. Az elején egy egészen ősi kultúrára ad rálátást, amiből fakad az alapkonfliktus. Aztán beindul a történet, egy család több tagján keresztül ismerhetjük meg a világot, amelyben játszódik. Az első szereplője – akiről azt hinnék, hogy ő a főhős – a 36. oldalon meghal. Bizony tévedtem.

Hogy is fogalmazzak? Nem egy szirupos történet, van benne harc bőséggel. A főhős viaskodik önmagával; de van harc a testvérek között, a klánok között, a népek között, az istennel, földért, nőért, bosszúból, megszokásból... Ami azt illeti, jócskán folyik benne vér. De aki látta már a filmfeldolgozásokat, az – azt hiszem – meg tud erősíteni.

Hogy ne vegyem el a lányok kedvét sem egy kis olvasástól, azt is elmondom, hogy komoly szerephez jutnak benne itt-ott a hölgyek is, sőt van benne szerelem

(egész sok) és minden, ami ezzel jár: féltékenység, ármánykodás, kalandok, vágyakozás.

Ami ebben a műfajban szokatlan, hogy egy jó történeten és olvasmányél-

ményen túl azért időtálló, hiteles értékeket is megfogalmaz: legyen az hősiesség, hazaszeretet, önfeláldozás, bizalom, hűség, eszesség, kitartás vagy a mindent meghaladó szeretet...

A történet lezárása, pontosabban le nem zárása bizony reményre ad okot, hogy nincs még vége teljesen. Lehet

újabb találkozásunk hőseinkkel. Sőt egészen biztosan lesz folytatása. Ahogy az lenni szokott, a sok lelkes rajongó találhatja a történet további alakulását, a sajtóközlemények szerint azonban bármikor megjelenhet. A szerzőről még annyit jó tudni, hogy nem magyar, de igen jól ért magyarul is. És még egy érdekesség: az egyik szereplő a saját fia. Szerzői túlkapásnak tűnhet, de bizony így van. Sőt nekem ő volt a kedvenc szereplőm.

Talán túl sokat beszéltem, de még annyit: azt hiszem, a kiadó hibája, hogy a borítója nem ragadja meg elsőre a tekintetünket, de higgyétek el, a tartalom mindenért kárpótol!

Remélem, senkinek nem okozok csalódást azzal, hogy ez a könyv Istennek az *Ószövetségben* és *Újszövetségben* adott kijelentése, azaz a Biblia. Minden szava igazság és élet. Remélem, tudjátok, hogy minden, amit mondtam, az igaz. És hogy jön ez ide? Az egyik reformátori alapelv: sola Scriptura, egyedül a Szentírás!

SZABÓ RÓZSA

(Elhangzott 2017. október 27-én, a Mezőberényi Petőfi Sándor Evangélikus Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium reformációi istentiszteletén)

■ Forrás: *Hírnök* – a Mezőberény I. Kerületi Evangélikus Egyházközség lapja, 2017. karácsony

HUMOROSAN EVANGÉLIKUS

Móttó: „A humor a bölcsek esernyője” (Erich Kästner)

A kőbányai gyülekezet és a senior bibliakör tagja, Prokopné Eta néni a kistarcsai szeretetotthonban hetente több áhítatot is vállal. Az ige, ének, imádság mellett az otthonlakók nagy örömeire állandó „tartozék” a humor: elmaradhatatlanok a viccek. Ebből a gyűjteményből válogatott a Kőbányai Harangszó legutóbbi száma.

Szalad az utas a komp felé, hogy elérje. Bedobja a csomagjait, majd egy hatalmas ugrással egyenesen a kapitány elé áll. A kapitány megjegyzi: „Ez szép mutatvány volt, de nem ért volna rá akkor bezállni, ha már kikötöttünk?”

„Én jövök, te jössz, ő jön” – magyarázza a tanító néni az ígeragozást a gyerekeknek.

– Petike, akkor ez mit is jelent?

– Azt jelenti, tanító néni, hogy senki sem marad otthon!

– Székely bácsi, mit szolt a család az új hallókészülékéhez?

– Nem beszéltem még nekik róla, de azóta már kétszer ártírtam a végrendeletemet...

■ Forrás: *Kőbányai Harangszó*, 2017/2.

Szeretettel várjuk a gyülekezeti, intézményi híreket, hírleveleket! Kérjük, az elektronikus dokumentumokat – pdf formátumú anyagokat – e-mailben az evtallozo@gmail.com címre, a nyomtatott kiadványok egy-egy példányát a szerkesztőség postacímére szíveskedjenek küldeni: 1085 Budapest, Üllői út 24. Köszönjük!

Meghátrálás helyett az egyensúlyt kell keresni

Interjú Fischl Vilmos MEÖT-főtitkárral

Az idei ökumenikus imahéten a Magyar Katolikus Püspöki Konferenciának és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) felhívására az imahetet megnyitó istentiszteleten a közel-keleti térség üldözött keresztényeiért is imádkoztak. A Magyarországi Evangélikus Egyház pedig a tavalyi adventi időszakban tizenötmillió forint offertóriumot gyűjtött össze, amelyből az Ökumenikus Segélyszervezet Irakban, a Moszul melletti Bashiqa településen nyújt segítséget a visszatelepülő keresztény családoknak házaik újjáépítéséhez és életük újrakezdéséhez. A kezdeményezések okán Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a MEÖT főtitkárát kérdeztük a keresztényüldözésről és az Európát érintő migrációs problémáról.

– Van a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának hiteles adata arról, hogy milyen méreteket ölt jelenleg világszerte a keresztényüldözés?

– Nagy biztonsággal kijelenthető, hogy a világon tapasztalható vallásüldözésnek legalább a hetven százaléka keresztények ellen irányul. Természetesen különös figyelmet kell fordítanunk a közel-keleti válságövezetekben élő keresztényekre, hiszen a 2015-ben kibontakozott „arab tavasz” után olyan folyamatok indultak el a térség egyes országaiban, amelyek megbontották az érintett államokban a rendet fenntartó politikai rendszereket. A Közel-Keleten évezredek óta éltek egymás mellett többé-kevésbé békességben keresztények és muszlimok, ám az elmúlt években a szélsőséges muszlim közösségek hatására korábban soha nem tapasztalt erővel lángolt fel a keresztények üldözése.

– Volt az „arab tavasz” bármiféle pozitív hatása?

– Most már nyugodtan kijelenthetjük, hogy nem volt. A 2015 óta tartó helyi háborúk pusztító hatásai súlyosan érintették a lakosságot, közöttük is különösen a keresztényeket, ezért úgy gondolom, helyes az, hogy magyarországi egyházak intenzív kapcsolatot tartanak fenn a közel-keleti egyházakkal, és élénk figyelemmel kísérik a térségben zajló folyamatokat. A református egyház nyolcfős delegációja

nemrégiben járt Szíriában, magam pedig személyesen tájékoztam a maronita pátriárkánál a keresztények helyzetéről. Egyúttal beszámoltam neki arról, hogy a magyar kormányzat és a MEÖT tagegyházai miként értékelik a válságövezetben zajló folyamatokat. Egyébként úgy gondolom, hogy a tagegyházak és a kormányzat álláspontja nem áll messze egymástól, hiszen a törvényeken alapuló, szigorú határellenőrzést és a jogosan, menedékesként országunkban tartózkodók segítségét mindegyik fél fontosnak tartja. És egyetértés van abban is, hogy a helyi problémákat elsősorban helyben kell megoldani, ehhez igyekszünk mi is a magunk eszközeivel segítséget nyújtani.

– Afrika más részein jobb a helyzet?

– Nigériából a Boko Haram szélsőséges iszlamista terrorszervezet elől tömegesen menekülnek a keresztények Európa felé. Ott például egy kórház felépítését támogatja a magyar kormány annak érdekében, hogy a helybelieknek némileg normalizálódjon az életük.

– Miért kerültek a világ keresztényei most ennyire szorongatott helyzetbe? Lehet az oka ennek az, hogy a keresztény világ korábbi gyarmatosító tevékenysége okán elnyomót látnak a Krisztus-hívókban azok a népek, amelyek alig-alig tudják megoldani a túlnépesedéssel és a gazdaság fejletlenségéből adódó problémáikat?

FOTÓ: KISS TAMÁS

– Ez csak az egyik lehetséges oka a keresztényüldözésnek. Ugyanakkor látni kell azt is, hogy a szélsőséges iszlamista csoportok tudatában a kereszténység léte önmagában olyan probléma, amely ellen harcolniuk kell.

– De Kínában nem az iszlamisták üldözik a keresztényeket.

– Így van, ott jól érzékelhető politikai szándékkal szítják az indulatokat, s ebből fakadnak az elnyomó, adminisztratív intézkedések.

– A keresztény Európa mint spirituális egység pusztulóban van. Azért is erősödik a keresztényüldözés, mert a keresztény világ történelmi centrumát adó kontinens hívő közössége hanyatlak? S azért is indulnak Európa felé a gazdasági bevándorlók, mert úgy érzik, hogy egy hanyatló keresztény közegben megvethetik a lábukat?

– Magyarországon 25 ezer muszlim él, Lengyelországban 20 ezer, Szlovákiában és Csehországban 4-4 ezer, Romániában pedig 76 ezer. Ehhez képest

Nyugat-Európában 43 millió a muszlimok lélekszáma! Nyugat-Európa és Kelet-Közép-Európa képtelen együtt gondolkodni a migrációról, a megosztottság pedig nem erősít meg. A nyugati országok túlnyomó része korábban gyarmatosító volt, Líbiát az olaszok, Algériát, Tunéziát és Marokkót a franciák, Angolát a portugálok hódították meg, így érthető, hogy a nyugati országok némi lelkiismeretfurdalással tekintenek az egyre kilátástalanabb szociális és gazdasági helyzetbe sodródó korábbi gyarmataikra. S azon sem lehet csodálkozni, hogy például egy algériai, tunéziai vagy marokkói bevándorló Franciaországban az 1960-as évek vége óta könnyített eljárással kaphat állampolgárságot.

– **A migráció nyugatitól eltérő megítélésében szerepet játszhat az, hogy Magyarország százötven évig élt török uralom alatt, vagy az, hogy a Nyugat-Balkánnal határos területen élő kelet-közép-európai népek történelmük során rendre közvetlen kapcsolatba kerültek a muszlim világgal? Történelmi kutatások szerint a hódító törökökre például jellemző volt az adókat rendszeresen befizetők iránt gyakorolt vallási türelem.**

– Van, aki ezt mondja, sőt egyes kutatók szerint a reformáció korában azért is tudott terjedni a protestantizmus, mert a törökök elfogadóbbak voltak a nem katolikusokkal szemben. De hallottam én már ennek az ellenkezőjét is. Egyébként a kelet-európai régió népeinek jóval frissebb élményei is vannak a gyarmatosításról, hiszen a szovjet hatalom negyven hosszú éven át volt itt jelen elnyomóként. Úgy gondolom, ez is bőven hozzájárul ahhoz, hogy nem tudunk úgy tekinteni a tömegesen érkező idegenekre, mint a 43 millió muszlimmal évtizedek óta együtt élő nyugat-európai polgárok.

– **És nyilván az is árnyalja a képet, hogy a Nyugat-Európába, különösen Németországba a második világháború után tömegesen betelepült törökökre a romjaiból újraépülő gazdaságnak égető szüksége volt. Csak utóbb vetődött fel az a kérdés, hogy a társadalom mit vár el a betelepülöktől: teljes asszimiláció vagy azt, hogy saját identitásuk megtartása mellett igazodjanak a befogadó közösség rendjéhez?**

– Ez rendkívül fontos kérdés. A Magyarországon élő muszlim közösségek imámjai szabályos tartózkodási engedély alapján tevékenykedhetnek, hirdethetik

a *Korán* ígeit. Ezzel szemben, mivel Nyugat-Európában képtelenek elegendő igazán képzett, a hívő közösségek vezetésére valóban alkalmas imámot képezni, így teret nyerhetnek az önkéntes s nemritkán szélsőséges nézeteket hirdető muszlim vallási vezetők. Ezek az ellenőrizetlenül működő emberek gyakran ösztökélik arra híveiket, hogy forduljanak szembe a befogadó társadalom rendjével; az ebből fakadó feszültségek gerjesztik leginkább az asszimilációs problémákat.

– **És ha a befogadó állam képtelen érdemi kontrollt gyakorolni a betelepülők felett, akkor a radikális eszméket hirdetők egyre több, az egzisztenciális, illetve beilleszkedési problémáit megoldani képtelen migránst szólíthatnak meg?**

– Így van. És bármennyire fájdalmas ezt nekem evangélikus lelkészként kimondanom, de ma már keresztény-muszlim-zsidó Európáról kell beszélünk. Ez ma a realitás.

FOTÓ: FABINY TAMÁS

– **Mit tudnak tenni a keresztények, hogy megtartsák a kontinens vallási identitását?**

– Négy éven keresztül éltem Líbiában, és azt láttam, hogy a muszlim benzinutas különösebb magyarázat nélkül félbehagyta az autótöltését a kötelező imádkozás idejére. Mi itt, Európában félve kulcsoljuk imára egy étteremben a kezünket, hogy elmondjuk a „jövel, Jézus, légy vendégünk” kezdetű asztali imádságunkat. Mert mit szólnak majd az emberek, ha ezt meglátják?! Nem kellene attól félnünk, hogy láthatóan és a külvilág szá-

mára megtapasztalhatóan keresztények legyünk. De gondoljunk például a böjtre: a muszlimok túlnyomó többsége számára ma is alapvető szabály, sőt vallási parancs a ramadán megtartása. Mi a helyzet a keresztények körében? Európában a katolikusok még úgy-ahogy komolyan veszik a böjtöt, de mi, protestánsok – tisztelet a kivételnek – alig tudjuk megmondani, hogy a böjti időszakban miben változik meg az életvitelünk. Ezek látszólag apró dolgok, de valójában nagyon szükségesek ahhoz, hogy képesek legyünk megtartani keresztény identitásunkat. A nyugat-európai társadalmak abban versengenek, hogy hol tudják jobban elősegíteni az idegen civilizációkból érkezők beilleszkedését. Leveszik az iskolai tantervek falairól a keresztet, mert sértheti az érkezőket! Mindig egyet-egyet hátrébb lépünk, ahelyett hogy az egészséges egyensúlyt keressünk. Fölvetődött az a kérdés, hogy épülhessen-e Magyarorszá-

gon mecset. De akkor fel kell vetődnie annak a kérdésnek is, hogy épül-e majd, mondjuk, a vahabita uralkodás alatt álló Szaúd-Arábiában az ott élő keresztényeknek egy újabb templom!

– **Ez az egyensúly biztosíthatná azt, hogy az együtt élő civilizációk megtartsák önazonosságukat?**

– Erre kellene törekednünk, de ezt nem meri mindenki vállalni. Pedig a keresztény felebaráti szeretet nem jelentheti azt, hogy feladjuk saját vallási értékeinket és társadalmi pozíciónkat.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Mit vár az Y generáció Istentől?

Egy korosztály, amelynek tagjai gyülekezeteink holterében vannak, néha látjuk, néha pedig szem elől tévesztjük őket. Beszélünk róluk, de bizonytalanok vagyunk, hogyan beszéljünk velük. Hogyan viszonyuljunk az információs kor gyermekeihez: a mai egyetemistákhoz és a fiatal felnőttekhez? A mai magyar valóság a kivándorlással és a fogyó falvakkal, a pezsgő egyetemi városokkal sajátos képet mutat róluk. Hogyan élnek meg a hitüket, és mit várnak ma az egyházaktól az Y generációsok?

Napjainkban hazánkban a fiataloknak egy jelentős része bár vallásos, de „a maga módján” – ezt mutatják a 2016-ban végzett magyarországi nagymintás ifjúságkutatás eredményei (nyolcezer magyarországi fiatal adott választ a személyesen feltett kérdésekre). Kiderült, hogy a mai huszonévesek nagy hányada megéli a hitét, a hagyományos egyházi kereteket azonban elutasítja, és megkérdőjelezi a jól bevált keresztény válaszokat. A gyakran hallott vád, hogy az Y generáció teljesen elfordult volna Istentől és a vallástól, túlzottan általánosítónak tűnik, ebben a korosztályban inkább egy másfajta, a korábbi generációkétól eltérő istenkapcsolat formálódását figyelhetjük meg.

Istennel töltött minőségi idő

Egy másodéves egyetemista így vall a hitéről: „Este, lefekvés előtt szoktam imádkozni. Ezt már nem is imának, sokkal inkább beszélgetésnek mondanám, mintha egy jó barátommal beszélnék, aki meghallgat, de sose fűz a mondandóhoz semmit. Ilyenkor úgy érzem, hogy egy kicsivel többet megtudtam önmagamról és másokról, de közben érzem, hogy Isten ott van, és hallgat engem. Ha van olyan, amit az Istennel töltött

értelmes időnek neveznek, akkor én ezt a folyamatot annak mondanám. Ezt keresem leginkább a vele való kapcsolatomban, hogy érzem, hogy ott van: nemcsak este az imámban vagy a templomban, hanem a mindennapokban.”

A hagyománytiszteletből fakadó hit számukra már nem kielégítő, ugyanakkor nem akarnak lemondani a spiritualitás más formáiról. Több kell annál, mint csak elmenni a templomba azért, mert a szülők így tanították. Élő istenkapcsolatra, személyes érintettségre van szükség. Több megkérdőjezt fiatal felnőtt kiemelte, hogy Isten a biztos pont az életükben, az ebben az életszakaszban oly gyakori bizonytalanság, útkeresés közepette őhozzá tudnak fordulni, ha iránymutatásra van szükségük. „Rengeteg döntés előtt állunk ebben a korban, olyanok előtt, amelyek egész életünkre kihatással lehetnek, és én szeretnék jól dönteni. Sokszor gondolkodom, hogy azért ilyen nehéz, mert nem ez az én utam, vagy azért, mert nem vagyok elég közel Istenhez...” – mondja az egyik megkérdőjezt egyetemista fiú.

Vágy a nyitottságra

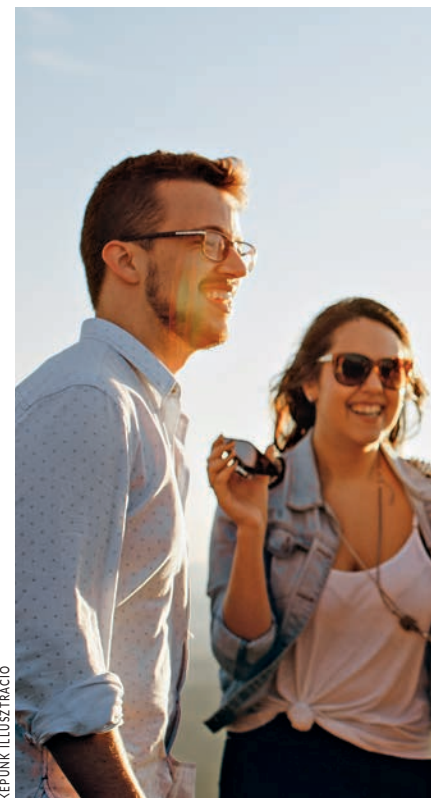
Úgy tűnhet, hogy a fiatalok számára csak a személyes istenkapcsolat a fontos, és a közösségi vallásgyakorlást el-

utasítják, ám ehhez is árnyaltabban kell közelítenünk. Sok huszonéves arra az egyházra nem kíváncsi, amelyet ő korábban megismert. Miután rossz tapasztalatokat, kellemetlen élményeket szerzett gyerekkorában, úgy gondolja, erre neki nincs szüksége ahhoz, hogy kapcsolatba lépjen Istennel. „Az evangélikus egyháztól leginkább egy elfogadó közösséget várok. Szeretném közösségben is megélni a hitemet, anélkül hogy azt mondják, »rosszul gondold, ez nem így van«. Emberközeli egyházhoz szeretnék tartozni: ne a dogmákról és szabályokról szóljon, hanem nyisson az emberek felé” – osztja meg gondolatait egy fiatal lány.

Tévedés azt gondolnunk, hogy a fiatal felnőttek már épp elég közösséget kialakítottak az életükben, és ezért nem akarnak az egyházhoz tartozni. A közösség iránti vágy erős bennük, ugyanakkor az elutasítástól, a megbélyegzéstől való félelem is. Sokakat az tart vissza a közösségi hitgyakorlástól, hogy úgy érzi, nem eléggé „hívó”, nem illik bele a képbe, nem tudja majd, hogy mit kell csinálni. A feljüket való nyitottság, az elfogadás és annak érzékelése, hogy ők rendben vannak a kérdéseikkel, kételyeikkel együtt, már sokat segít a kölcsönösen pozitív kapcsolat kiépítésében. Nem hogy att-

rakciókra és „kúl” egyházra van szükségük, ahol minden csillogó, hanem egyszerűen csak mély, sablonos válaszoktól mentes valódi tartalomra. Egy olyan helyre, ahol az ő világuk is szerepet kap, nem pedig kívülről szemlélik egy belső kör számukra érthetetlen tevékenységeit.

Egy huszonéves lány a lelkészek felelősségére is felhívja a figyelmet: „Lássam

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

rajtuk, hogy értik azt, amiről beszélnek. Amit mondanak és hirdetnek, az az ő gondolatuk legyen, és látszódjon, hogy nagy hitük van, mégis ugyanolyan emberek, mint én. Értsenek a beszédhez, és tudják, hogyan kell prédikálni. Nekem nagyon fontos, hogy milyen a prédikáció. Van, hogy az dönti el, megyek-e istentiszteletre,

vagy nem, hogy ki prédikál. Egy jó prédikáció után feltöltődöm, mint egy elem.” Kemény szavak és nagy elvárások. Legyinthetünk annyival, hogy az Y generáció csak kapni akar, és semmit sem ad, vagy hogy úgy cserélgeti a „papját”, ahogy az épp az elvárásainak megfelel. De vajon tényleg így van ez?

Újítás, vidámság, kreativitás

„Mi jövőt tudunk adni az egyháznak azzal, hogy ösztöfoglalunk, és részt veszünk a közösség életében. Emellett pedig magabiztosságot: minél többen tagjai az egyházi közösségnek, annál inkább elfogadott és emberközeli lesz a

hány évtizeddel ezelőttiek. Sokkal később állnak munkába és alapítanak családot, de emiatt nem szabad azt gondolnunk, hogy ne lehetne rájuk bízni felelősségteljes feladatokat.

Ha nemcsak azt várjuk tőlük, hogy eljöjjenek az alkalmainkra, „fogyasszák” a tartalmat, és illeszkedjenek bele a megszokott, hagyományos rendünkbe, hanem készek vagyunk rájuk bízni értelmes, valódi kihívásokat rejtő feladatokat, akkor ki fogják bontakoztatni azt a bizonyos kreativitást. Egy fiatal ezt így fogalmazta meg: „Fiatalok vagyunk, ebből kifolyólag szerintem rengeteg lendületet, erőt és vidámságot tudnánk

gyülekezet. A huszonévesek kreativitást és újítást hozhatnak, hiszen teljesen másképp gondolkoznak, és másképp lehet az érdeklődésüket felkelteni, de mi ismerjük a saját korosztályunkat” – vázolja fel az Y generációban rejlő potenciált egy egyetemista lány.

A mai fiatal felnőttek egészen mások, mint akár a né-

az egyház fehér falai közé csalni. Újdonságokat hozni, biztatni a többieket, megmutatni a kívülállóknak, hogy mit tudunk.”

■ KOVÁCS BARBARA

A 2016-ban végzett ifjúságkutatás eredményei az interneten az ujnemzedek.hu/magyarifjuszag2016 címen olvashatók.

Hit, tudomány, család

Liptay György életútja

„Éljen a fasori gondolat, mely tolerancián, nyitottságon, egymás elfogadásán, valamint a hazafias és keresztényi szellemiségen alapul” – olvasható Liptay György ars poeticaként is értelmezhető mondata A Fasori Gimnáziumtól a Műegyetemig című kötetben, amelyből egy sajátos, 20. századi magyar életutat ismerhetünk meg. A későbbi vegyész-mérnök, egyetemi tanár érdeklődése a legendás, világhírű tudósokat nevelő evangélikus iskola diákjaként fordult a kémia felé.

Az első fejezetek az 1932-ben született Liptay György gyermekkorát elevenítik fel; az ő szemével látjuk Budapest ostromának heteit, betekinthetünk a Sztehlo Gábor-féle Gaudiopolis gyermekköztársaság mindennapjaiba, ott lehetünk az államosítás előtti fasori evangélikus gimnázium (egyszerűen a Fasor) osztálytermeiben, és szó esik arról is, miként lehetett egy budapesti gimnázium nemcsak országon, de világszerte is híres.

Liptay György a tanulmányait a Műegyetemen folytatta, vegyész-mérnöki oklevelet szerzett, majd oktatott is az intézményben; professzor, a kémiai tudomány doktora lett. A könyv bemutatja a kimagasló életművet alkotó tudósnak – hét könyv, több mint kétszáz tudományos publikáció szerzőjének – a kalandos életét; nemcsak a tudomány melletti elköteleződéséről esik szó, hanem azt is megtudhatja az olvasó, hogy a szocializmus évtizedei alatt milyen buktatókon keresztül lehetett e páratlan életművet mindvégig pártonkívülként létrehozni.

A számos kalandon, külföldi utazáson, baráti és családi szálon túl megismerkedhetünk a Fasor újraindításának történetével is. Liptay Györgynek, a

Szalai Barnabás Tamás: *A Fasori Gimnáziumtól a Műegyetemig – Liptay György életútja. Magyar Tudósok sorozat. Lexica Kiadó, Budapest, 2017. Ára 3500 forint.*

Nobel-díjas Wigner Jenőnek, Petri Gábor akadémikusnak és a szintén akadémikus Cselőtei Lászlónak is köszönhető, hogy létrejött a volt fasori diákok széles összefogása, amellyel elérték, hogy 1989-ben egyházunk gimnáziumaként újra nyílhatótt – az egykori egyházi iskolák közül az országban elsőként – az 1952-ben az állam által megszüntetett intézmény.

A kötetet olvasva példamutató életpályára láthatunk rá, olyan emberére, aki mindvégig hű maradt eszméihez, hitéhez, tudományhoz, családjához.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Túrmezei-énekek digitalizálva

Evangelikus énekeskönyvünk értékes kincsei Túrmezei Erzsébet diakonissza költőné énekversei és énekköltésai. Nem „csupán” mi, hanem katolikus, a református, baptista, metodista testvéreink is nagy szeretettel énekelik a Túrmezei-alkotásokat. Most, születésének százhatodik évfordulóján azzal a jó hírrel szolgálhatunk, hogy hagyatékának feldolgozása során célegyenesbe jutott a korábban nem ismert vagy énekeskönyvünkben nem teljes egészében közölt énekszövegeinek digitalizálása.

FOTÓ: KISS TAMÁS

Egyházzenei, teológiai és kegyességi kincsről beszélünk. A digitalizálás pedig mérföldkő ahhoz, hogy a jövő nemzedékei is méríthessenek abból a lelki gazdagságból, amelyet a néhai diakonissza-főnöknőnk ránk hagyott. A gyűjtőmunkát végző csoport idős, de hála Istennek, szellemikben friss és aktív tagjához, Rákoshegyre vitt utam: a kilencvenhat éves Marschalkó Gyulához és feleségéhez, Ani nénihez. A nyugdíjas evangélikus lelkész párjával évtizedeken át gyűjtötte, rendszerezte, gondozta a Túrmezei-énekkincset. Kottákba, kis füzetekbe, Ani néni gyöngybetűivel teleírt kemény fedelű noteszekbe lapozunk Zászkaliczky Pál nyugalmazott lelkésszel, aki szintén fontos szerepet játszik Túrmezei Erzsébet hagyatékának feldolgozásában.

Az elköteleződés előzménye, hogy Marschalkó Gyula ordinációja Raffay Sándor püspök szolgálatával a régi diakonissza-anyaházban történt, az oltárnál Zulauf Henrik Fébé-lelkész is ott állt. Gyuszi bácsi

mutatja idevonatkozó levelezését Erzsébet testvérrel: Erzsébet a verseit, fordításait küldte; a borítékból hajszálvékony bibliapapírra gépelt szöveg kerül elő. A lelkész és a diakonissza segítettek egymásnak egyes énekszövegek beazonosításában, másutt pontozott negyedekről, illetve a dallam megkívánta hosszú és rövid szótagokról folyt a szakmai eszmecsere.

Zászkaliczky Pál így folytatja a történetet: „A Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület hivatásának tekinti egykori főnöknője szellemi hagyatékának gondozását. Ennek eredményeként eddig három verseskötet, egy műfordítás- és egy prózai kötet látott napvilágot. Emellett az Erzsébet testvér által szerzett és fordított énekköltésből is szerettünk volna a teljesség igényével kiadványt készíteni. Ma használt énekeskönyvünkben több mint nyolcvan fordítása és tizenöt saját verse található, azonban hosszas munka eredményeként sikerült fellelni – régi evange-

lizációs és Fébé-konferenciái énekköltésében, újságokban, fiókok mélyén – további szövegeket, dallamokat. Tekintettel Gyula bácsi előrehaladott korára, kérésére segítettem a gyűjtemény körüli teendőkben. Hálásak vagyunk egyházunk reformációi emlékbizottságának, amely a már összegyűjtött százharminc ének digitalizálásához biztosítja az anyagi fedezetet.”

2015–16-os feljegyzések tanúskodnak róla, milyen komoly munkát végzett a Túrmezei-énekeskönyv kiadására és digitalizálására létesült munkacsoport. A gyűjtés szempontja az volt, hogy megőrződjön minden, ami eddig ismeretlen volt, illetve az *Evangelikus énekeskönyvben* csak néhány versszakkal szereplő énekek teljes terjedelemben megjelenjenek.

Marschalkó Gyula (*képünkön*) és felesége a Fébé-hagyatékban és nem evangélikus énekeskönyvekben is kutatott fáradhatatlanul: ők végezték a munka legnagyobb részét Herzog Csaba lelkésszel együtt. A munkacsoportban Csernyik Ferenc kottagrafikus, Csorba István evangélikus egyházzenei, karnagy, Győri Gábor esperes-lelkész, H. Hubert Gabriella irodalomtörténész, az *Evangelikus Országos Gyűjtemény* igazgatója, Kendek K. Péter lelkész, a Luther Kiadó igazgatója és Zászkaliczky Pál vett részt, Dörfi Lajos pedig minden praktikus segítséggel támogatta a munkát.

A digitalizálás első szakaszában megjelent – 2016. december 26-án, Marschalkó Gyula kilencvenötödik születésnapjának tiszteletére – egy „nem hivatalos” kis füzet, a Fébé által kiadott „zöld könyvekkel”, a Túrmezei-könyvsorozattal azonos borítóval, amelyben huszonhat énekköltés és fordítás található, kottával együtt. Mindez a Magyar Evangélikus Digitális Tár részét képezi, ott már – részben – megtalálható. Reménység szerint egyházunk gitáros, éneklő közösségei is mérítenek majd ebből a hamarosan nyilvánosságra kerülő anyagból.

Túrmezei Erzsébet énekköltésain és fordításain nem fog az idő – mutat rá Zászkaliczky Pál: „A 2008-as [!] erdélyi magyar református énekeskönyvbe újonnan felvettek négy Túrmezei-éneket!” Az „*Igen, Atyám*” – ez Marschalkó Gyula kedvenc Túrmezei-éneke – szerzőjének szellemisége tehát nem merül feledésbe egyházunkban, de felekezeti és országhatárok sem állítják meg az evangéliumhirdető sorokat.

■ S-K. D.

Növények a Bibliában

„Ahogy elolvastam a Bibliát, rájöttem, hogy botanikusszemmel is nagyon sok érdekességet tartalmaz” – mondja Fráter Erzsébet biológus, az MTA Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézetéhez tartozó Vácrátóti Nemzeti Botanikus Kert növényrendszertani gyűjteményének kurátora. Ő a szerzője a Sclar Kiadó gondozásában nemrégiben megjelent, A Biblia növényei című, több száz fotóval illusztrált kötetnek. A Szentírásban szereplő növényekről, a Jézus korabeli Izraelről és a Föld teremttségéről is beszélgettünk vele.

– Milyen volt a Szentföld növényzete Jézus korában?

– Nem kell azt gondolnunk, hogy Jézus korában valamiféle ősi növényzetet láthattunk volna. Olyan lehetett, mint ma egy mediterrán ország: erdők váltakoztak mezőgazdaságilag megművelt tájakkal. Az Újszövetségből megtudhatjuk, hogy milyen volt a Jézus korabeli mezőgazdasági kultúra. Virágzott a szőlőtermesztés, olajfaültetvények is voltak, de a legfontosabb a gabonatermesztés volt. Viszonylag sok utalást találunk erdei tájakra, ezekből következtetünk arra, hogy más volt akkoriban a táj. Az évezredek alatt ez azonban változott. A nagy népsűrűség következményeként egyre kevesebb fa maradt, másrészt a háborúk miatti tüzek is nagyon megváltoztatták a tájat. Azt mondhatjuk, hogy valószínűleg a bibliai időkben fában sokkal dúsbab, erdőkben gazdagabb föld volt Izrael. A Szentföld középső része mezőgazdasági művelés alatt állt.

– Ön hogyan ismerte meg a kötetben bemutatott mezőgazdasági eszközöket?

– Botanikusként szerencsés vagyok, hogy számos expedícióban részt vehettem. Iránba is eljuthattam, ahol olyan mezőgazdasági kultúrákat ismerhettem meg, amelyek segítségével el tudtam képzelni, milyen lehetett a Jézus korabeli mezőgazdasági munka. Iránban láttam először sarlós aratást. Kézzel, hajolva aratták a búzát. A mezőgazdasági eszközök másik részét a Szentföldön ismertem meg. Názáret mellett van egy Jézus korabeli skanzen. Ott láttam egy cséplőeszközt: olyan, mint egy nagy deszkalap, éles kavicsokat helyeztek bele, és ezt húzták végig a gabonán. A Júdeai-hegységben van egy rehabilitációs terület, ahol szintén megpróbálják ezeket a régi mezőgazdasági művelési módokat bemutatni. Az olajprést például onnan ismertem meg.

– „Mindennapi kenyerünket add nekünk ma” – mondjuk ma is a *Miatyánk* egyik kérésében. Könyvéből kiderül, hogy a kenyér előállítása valóban fáradtságos munka volt...

– A férfiaknak és nőknek is megvolt a kenyér előállításában a maguk szerepe. A férfiaknak a földművelés, a gabonatermesztés és a sarlóval való aratás, a gabona behordása és cséplése volt a munkájuk. Ez nagyon nehéz fizikai munka volt. A gabonát akkor szemtermés formájában tárolták. Az asszonyoknak, ha kenyeret akartak sütni, meg kellett őrölniük. Minden reggel nekiálltak, és az őrlőkővön [kézi, forgató malomkő – a szerk.] három órán át dolgoztak, hogy meglegyen a családjuknak szükséges liszt. A kenyér elkészítése kétféleképpen történhetett. Maga a dagasztás többórás folyamat volt, ilyenkor az általunk is ismert kenyér készült el. Ez szintén kemény fizikai munkát

jelentett. Emellett Jézus korában elterjedt volt a könnyebb készítésű lepénykenyér. Ilyenkor a lisztet összekeverték egy kis vízzel, kigyúrták, és valamilyen kemence falán megsütötték.

– Milyen gyümölcsök jellemzik a bibliai tájakat?

– Gondoljunk egy mediterrán piacra, és láthatjuk! Természetesen akkor nem volt távolról érkező gyümölcs. Ezért képzeljük el, hogy ezen a piacon nincsen alma, körte, de ott vannak a citrusfélék, a gránátalma és a két legfontosabb, Jézus korabeli, jól préselhető és szállítható gyü-

mölcs, a füge és a datolya. A szőlőt azért nem említem, mert arra nem mint gyümölcsre tekintettek, hanem elsősorban borkészítésre használták.

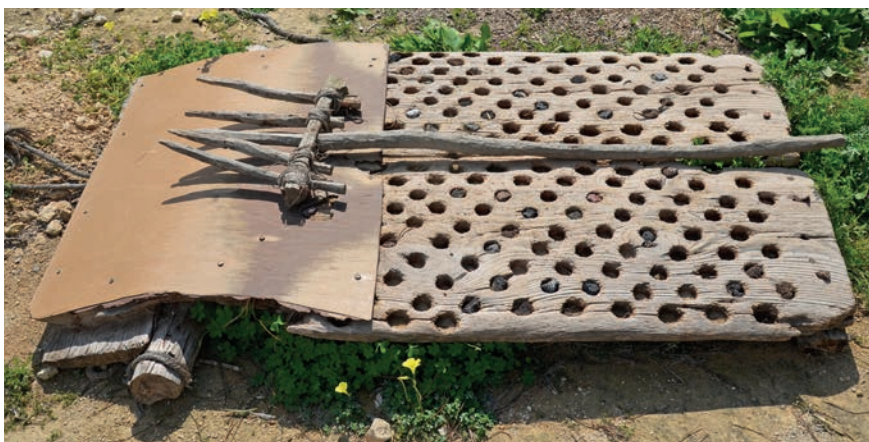
– A füge az Ószövetségben többek között a jólét és a béke jelképe is. Miért alakulhatott ki ez a szimbolikus jelentése?

– Azért lehetett a jólét jelképe, mert a füge nem egy gyorsan termő növény. Hogy valaki fügét tudjon szedni, ahhoz az kellett, hogy a fügefáját hosszan nevelje. A füge mellett még a szőlő volt az a gyümölcs, mely a békét jelképezte. A füge a gyümölcsén túl azért is fontos, mert árnyékaadó fa. Aki járt már a Szentföldön, az tudja, milyen meleg van ott. ►

A Gecsemáné-kert

Cséplőszán

Őrlő

A délebbi és a középső részeken a kutak környékére is fügefákat ültettek. Ha valaki a fügefa alatt ült, akkor ő olyan értelemben is békességet lelt, hogy a déli, meleg időben megpihenhetett.

– Jézus az egyik példázatában terméketlen fügefáról beszélt. Botanikusként hogyan értelmezi ezt?

– A fügeének van egy nagyon érdekes tulajdonsága: majdnem folyton termő fa. A kicsike, zöld, rügy nagyságú termések már ősszel megjelennek az ágakon. Ezek a termések a mediterrán országokban már késő tavasszal megérnek. Miközben az első gyümölcs megéri, már ott vannak mellettük az újabb természedemények. Így az első tavaszi aratástól egészen ős végéig lehet a fügét enni. Amikor Jézus arra utalt, hogy látott egy olyan fügefát, amelyen semmiféle termés nem volt, akkor arra a fára tényleg azt mondhatjuk, hogy terméketlen. Ezt az őt hallgatók is tudták, így könnyen értették a példázatát.

– A bűnesettel kapcsolatban mi sokszor almát említünk, de az ön kötetéből kiderül, hogy Izrael környékén az alma nem volt honos fa...

– Sokszor az ismereteinket a középkori, reneszánsz és kicsit későbbi művészeti alkotásokból szerezzük. Ezek valóban kimagasló művek, ugyanakkor azok a festők a saját koruk tájába helyezték bele a bibliai történeteket. Így az alma a középkori művészeti alkotások által bevonult Ádám és Éva történetébe. A Biblia ugyanakkor semmi ilyesmit nem említ, csak azt, hogy ők egy olyan kertben éltek, ahol fák voltak. Az a nemes alma, amelyet elődeink ábrázolnak, annak idején nem élt azon a vidéken, sőt még Jézus korában sem fogyasztották abban a formában. Az alma akkor kicsi, fanyar, jelentéktelen, hegylábi területeken őshonos gyümölcs volt. Hogy milyen fa lehetett az, amelynek gyümölcsét Ádám és Éva megkóstolta? Több kutató fügefára gondol, vannak, akik a mediterrán vidékek szimbolikus fájára, a gránátalmára gyanakszanak. Fontos azonban látnunk, hogy valamiért az Isten által ihletett próféták nem írták le pontosan, hogy milyen fáról is van itt szó. Amikor a bibliai szövegeket olvassuk, akkor jó, ha megvan bennünk az az alázat, hogy ne tegyünk olyat hozzá, amit nem tudunk onnan pontosan kiolvasni.

– A kötetben ön számos talányra is adekvát megoldást nyújt, így többek között Jézus keresztfájára is kitér.

– Mivel a kereszt az egyik legfontosabb jelképünk, hiszen Krisztus megváltó áldozatára utal, sokan azt gondolják, hogy a kereszt nemes fából készült. A kereszt azonban kivégzőeszköz volt. Olyan fára kell tehát gondolnunk, mely könnyen kezelhető, olcsó és könnyen beszerezhető. Ilyen fákat egyébként cölöpnek vagy gerendának használnak. A bibliakutatók nagy része úgy gondolja, hogy ez az aleppói fenyő lehetett.

– **Könyvében ön több helyen is rámutat a világra, így a növények teremtettségére. Hogyan viszonyul a Biblia a természethez?**

– Botanikusként különösen is látom, hajlamosak vagyunk arra, hogy a Bibliát mint természetismereti forrást kezeljük. A Szentírás azonban nem az! A Bibliának nem központi üzenete a természet és az ember viszonya, a könyvek könyve elsősorban Istenről szól! Ugyanakkor mivel a Szentírás szerzői is a maguk környezetébe helyezték a történeteket, nagyon sok mindent megtudunk belőle a természetéről. A mózesi törvényekben számos utalás található arra, hogy Isten nemcsak teremtője, hanem gondviselője is ennek a világnak. Már ott is több gondolat megjelenik a természet védelméről. Ilyen például a hét nap, a föld ötvenévenkénti pihentetése vagy az, hogy a földek szélén nem volt szabad leszedni a terményt, hogy az elesetteknek is legyen ételük. A Biblia rámutat, hogy a természetet is, a természetben élő embert és az állatvilágot is Isten gondviselése fogja át.

– **A kötet előszavában személyes hitéről is vall, ugyanakkor könyve tudományos munkának is minősül. Hogyan**

A Negev-sivatagban Fráter Erzsébet homoki ballagófűvet tart a kezében

kapcsolódik össze tudomány és hit az ön életében?

– Sokan azt gondolják, hogy a hit és a tudomány ugyanazt kutatja. Én vallom, hogy a hit sokkal tágabb perspektívából néz rá a világra, mint a tudomány, hiszen az utóbbi csupán azzal foglalkozik, hogyan tudjuk azt a világot megismerni, amelyet Isten teremtett. Az Úr már a Biblia első lapjain utal arra, hogy a bűnbeszéskor Éva és Ádám nem a tudás fájáról evett, hanem a jó és a rossz tudásának a fájáról. Így Isten a tudást nem zárta el előlünk... Isten engedi, hogy a tudást felhasználjuk a csodálatos világ megismeréséhez. Ugyanakkor ennek vannak korlátai, például az élet eredetének kérdéséhez tudományosan nem jutottunk közelebb, Isten elzárta előlünk erre a választ.

– **Melyik a kedvenc bibliai növénye?**

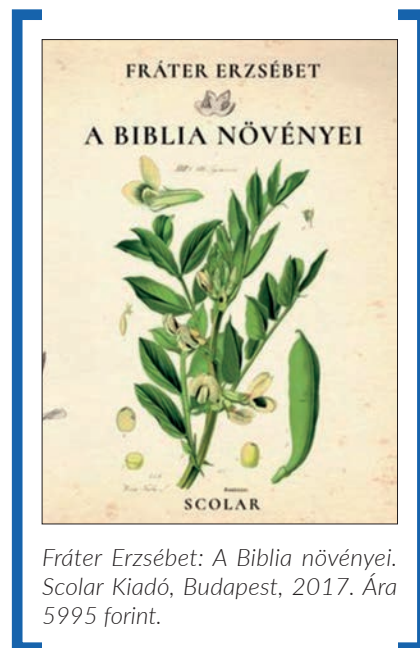
– Ez számomra olyan kérdés, mintha választanom kéne, hogy a négy gyermekem közül melyiket szeretem a legjobban... A gránátalma szépségét nagyon szeretem, de a Bibliában igazából nincs nagy szerepe.

A Szentírásban az olajfa hangsúlyos. Jézus utolsó földi imája a Gecsemáné-kertben [arámi szó, a jelentése „olajprés” – a szerk.] történt. Ott Jeruzsálemhez tartozó, nagy olajfaültetvények voltak. Amikor először jártam Izraelben, a túravezető elsőként az Olajfák hegyére vitt fel minket, onnan láthattunk rá a városra. Ez – még ha az én hitem nem helyhez kötött is, hiszen Jézus a templomot magára építette fel, nem egy földi építményre – nagyon felkavaró élmény volt a számomra. Pál apostolnak van egy szép hasonlata [Róm 11,17–24]: nála az olajfa a hit szimbólumaként jelenik meg. Itt a zsidó hit adja a gyökereket, amelybe be vagyunk oltva mint vad ág. Ha erre a hasonlatra gondolok, akkor hála van a szívemben, hogy én is beoltódhattam. Alázattal gondolok arra, hogy Istennek ve-lünk is, és a zsidó néppel is megvan a maga terve, és mindez így, mint egy élő olajfa kapcsolódik egybe.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Ciprusok és fenyők a Sion-hegyen Jeruzsálemben

Fráter Erzsébet: A Biblia növényei. Scolar Kiadó, Budapest, 2017. Ára 5995 forint.

Szilárd alapokra építhettek

Vendégségben a budahegyvidéki gyülekezetben

A januári tavaszban rügyet bontottak a fák a budai, XII. kerületi Kék Golyó utcában, így a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség kertjében is. Gyülekezetlátogató riportsorozatunkhoz ezúttal a főváros talán legszebb kerületében választottunk helyszínt. Keczkó Pál igazgató lelkész és felesége, Keczkó Szilvia parókus lelkész vár, napsütésben járhatjuk körbe a különlegesen szép és modern, Benczúr László Ybl-díjas építész-mérnök, az Északi Egyházkerület korábbi – ma már tiszteletbeli – felügyelője tervezte épületegyüttest. Tavaly év végén volt a tizedik évfordulója, hogy Pált beiktatták itteni szolgálatába, Szilviát pedig – aki három gyermekük születése, nevelése miatt „maradt le” csupán – öt éve, 2013 februárjában. Amúgy pedig ő Budahegyvidék első női parókus lelkésze.

Aki valaha is járt a hegyvidéki evangélikus gyülekezeti komplexumban, biztos, hogy nem felejtette el, olyan harmóniát, meghittséget sugároz az épület, a templomba hatoló fénynyalábok, a praktikus, otthonos kiszolgálóhelyiségek, de főleg a templomablakok, amelyeket bármédig elnézne az ember, meditálva a Teremtő dicsőségén és az ember földi küldetésén.

A rend része, hogy a gyülekezet *Égigérő* című lapjának számai naprakészen feltöltve várják az olvasót a pél-

dásan karbantartott honlapon, csakúgy, mint a havi alkalmak pontos dátum szerinti listája, a szolgálattevők neve vagy az emlékeket idéző fotóalbumok.

Evangélikus ősök

A lelkész házaspár mindkét tagja több generációra visszamenően evangélikus ősöket mondhat a magáénak.

Keczkó Pál Vácon élte gyermekkorát, a lelkészi elhívást is ott kapta. „A vá-

ci gyülekezetben nőttem fel, bár a családom ősgárdi, tehát Nógrád megyei faluból származunk – mondja. – Kétéves koromban költöztünk Vácre. Azonnal betagozódtunk a gyülekezet életébe, hiszen szüleim, nagyszüleim aktív tagjai voltak az ősgárdi közösségnek, a tradicionális nógrádi kegyességet gyakorolták. Vácon konfirmáltam. Az ifjúsági élet abban az időben igen intenzív volt, hálás vagyok azért, hogy igazi közösségre találtam. Ott vált személyessé a hitem gyakorlása, olyan anyira, hogy azután a lelkészi pályára való elindulásnak is ez lett a háttere. Úgy éreztem: az a sok lelki kincs, amit ott kaptam, arra indít, hogy ezt másokkal is megosszam. Ebből az élményből indultam el a lelkészi szolgálat felé.”

A pluszra, amely mégis éppen őt indította el, így emlékezik vissza: „Nem volt konkrét pillanat, de volt énekkarunk, amellyel rendszeresen szolgáltunk az istentiszteleteken. Kapcsolatot ápolunk a pesterzsébetiekkel, Győri János Sámuel

lelkéssel, az ő Hermons együttesével. Nagy ereje volt ennek az ének- és zenekari együttlésnek. Akkoriban kezdtem el zenélni is – ez azóta is meghatározó része az életemnek. Több impulzus volt, a szolgálattelvők – Detre János, Fűke Szabolcs, a már említett Győri János Sámuel – személye is indítást adott. A hivatásos zenészi pálya nem foglalkoztatott komolyan, ellenben a középiskolában még programozónak készültem! Ahhoz képest a lelkészség elég nagy váltás volt...”

Keczkó Szilvia Pécssett született, Szerderkényben nőtt fel; az ottani evangélikus közösség a Mohács–Magyarbóly–Siklósi Társult Evangélikus Egyházközséghez tartozik. A lelkésznőről az olvasható, hogy „eredetileg pszichológusnak készült, mert látta, mennyi kisiklott élet van körülötte”. Kiigazítja az információt: „Pontosabban azt tudtam, hogy mindenképpen emberekkel szeretnék foglalkozni. A középiskolában én voltam az osztály »lelki szemetesládája«, akinek mindenki mindent elmondott, egészen bizalmas dolgokat is megosztottak velem. Tizenöt-tizenhat évesen úgy gondoltam, erre teszem fel a jövőmet: hogy emberek terhet és örömét hordozzam. Ez lassan formálódott át, úgy az érettségi évére ért meg bennem – köszönhetően a gyenesdiási táboroknak, az ott öt nyáron át megélt hitélményeknek –, hogy embereket szeretnék Istenhez vezetni, nekik tanúságot tenni, megmutatni az igaz és csallhatatlan megoldást: Jézus Krisztust. Igaz, magyartanári szakra is jelentkeztem – különös módon nem vettek fel, pedig mindig nagyon jó voltam belőle. Azt az egyetlen tételt húztam a harmincötből, amit nem tanultam meg... Ezt jelnek vettem. Közben a teológián húsz százalékot kaptam az ének alkalmassági vizsgán – biztos voltam benne, hogy nem felelek meg. Mégis fölvettek. Éreztem: Valaki egyengeti az utamat.”

Házaspárként a Hegyvidékre

A kétfelől érkező életút pedig az Evangélikus Hittudományi Egyetemen fonódott össze. „Évfolyamtársak voltunk, és az ötödév után házasodtunk össze” – mondja Szilvi. „2003-ban, augusztus 16-án” – szól közbe Pali. (Lám, a férfi, aki számontartja a házassági évfordulójukat.) A hatodévet már házasként, két közeli budai gyülekezetben töltötték: Szilvia Budavárban, Pál itt, Hegyvidéken. 2004 júliusában Vácon

ordinálta őket D. Szebik Imre püspök, majd közösen kezdték meg beosztott lelkészi szolgálataikat Pílisen. Az ott töltött két év után kerültek jelenlegi helyükre.

Több mint egy évtizednyi közös munka után kiforrott a válaszuk a kérdésre, hogy milyen lelkész házaspárként szolgál. Pali szerint annak idején a teológián voltak, akik féltették a párokat, utalva a lehetséges rivalizálásra, amely megnehezítheti a munkát. A negatív jóslatok az ő esetükben szerencsére nem váltak valóra, csak az előnyeiket tudják sorolni a „házastársam is lelkész” létnek. „Kiegészítjük egymást” – mondja, és ez nagyon fontos érv. Az ember férfiként és nőként megtalálhatja a lelkészi szolgálatban a hozzá közel álló területeket, s akkor ott eredményesebb lesz. Ez pedig kettejükre

is kihat, hatékonyra teszi a munkát, és a gyülekezet profitál belőle.

Persze évek kellene, amíg magukat és egymást megismerve kialakul ez a jól működő páros rendszer. „Hálás vagyok érte, hogy együtt szolgálhatunk” – teszi hozzá Pál, ám a nehézséget sem hallgatja el: „Könnyen beszívárogo a munka az ember házasságába, otthon is előkerülnek a gyülekezeti kérdések.” De – mutat rá ennek az előnyére is – nagyszerű dolog, hogy egy „szakmabelivel” tudja megbeszélni, megosztani a gondokat is.

Szilviben most már erős meggyőződés mindaz, amit Pali mondott, el sem tudná képzelni másként, annyira jó, hogy akár szakmai tapasztalatokat meg tudnak osztani a másikkal, illetve ki tudják egészíteni egymást. ▶

„Évek után kiderült, hogy mindketten másban vagyunk jobbak, és beláttuk, hogy a másik a másikban jobb.” Pál sorolja tovább: „A munkamegosztás tizenkét év tapasztalata alapján így néz ki: a vezetés, szervezés, a műszaki dolgok, menedzselés, a templom körüli tennivalók hozzám tartoznak. Idén áprilisban lesz tizenhét éves a Benczúr László tervezte gyülekezeti komplexum, amely lelkesz elődünk, Bácskai Károly szolgálati ideje alatt épült. A karbantartással járó teendőket én végzem. Szilvi területe a házaskör, a baba-mama kör, a konfirmációi oktatás. Az ifjúsági munkát én viszem, ebben a könnyűzenei vénám sokat segít: gitározással remekül meg lehet szólítani a fiatalokat. Két felnőttkorú bibliacsoporthunk van, a heti rendünk szerint egyikünk az egyiket, másikunk a másikat viszi. Az élet megmutatta, nem bonyolult ez.”

Szilvi hozzát teszi, hogy míg a „nagy” szervezési munkákat szívesen átengedi

férjének, a sok kis apróságból álló előkészítendő feladatokat – például a nyári gyerektábort – ő készíti elő. Kitalálja a vetélkedőket, a programokat, aztán persze együtt valósítják meg. A karácsonyi nagy „műsorcsomag” is Szilvi terepe: kigondol, összeállít, próbál. Beszélgetésünkkel készülnék a téli, fiatal családok hétvégére Balatonszárszóra, ezt is örömmel szervezi. Nincs semmi kőbe vésve, csak működik...

Neves elődök nyomában

Neves elődök vetette alapokra épül a budahegyvidéki közösség. Az ő „lányomukba” lépő fiataloknak ez nem kis feladat volt rögtön a pályájuk elején. Bár kőből-téglából nem kellett építkezniük, a közösség építésében annál több kihívással találkoztak. Élénk a gyülekezet értelmiségi, zenei élete, dr. Ecsedi Zsuzsa kántori szolgálata és a Keresztény Értelmiségi Fórum alkalmi messi vidékről is

vonzák a közönséget – ebben már a házaspár szervezőmunkáját is dicsérhetjük.

Pál Bácskai Károly szolgálatát említi: fejlődő, erősödő, jól szervezett közösséget vehettek át. Embert próbáló időket élt át az építkezéskor a gyülekezet, és Isten csodája, hogy megerősödve került ki belőle. „Jó alapokba simulhattunk bele, meg kellett ismernünk a kerület és a gyülekezet lehetőségeit, ráérezni, hogy hol lehet tovább építkezni. Úgy érzem, hogy a szolgálatunk révén a fiatal családok korosztály az, amelyet még inkább tudtunk aktivizálni.”

A hitoktatás is fontos szerepet kap, nemcsak az iskolákban, hanem a gyülekezetben is vezetnek hittancsoportot, a kötődést itt is fenn kell tartani, ápolni kell. Szilvia érdekes elemmel egészíti ki az elmondottakat: a nagyváros nyújtotta programkavalkád és lehetőségek özöne gördít akadályt szinte bárminek a megszervezése elé. Még a baba-mama körnél is: a kerület is sok alkalmat kínál, volt, akit a Ringató csábított el, tudjuk meg Szilviától. (Tegyük hozzá: a XII. kerület igen aktív, színes, család- és sportbarát, ápolja a nemzetiségi hagyományokat, megrendezi például a svábhegyi pünkösdi búcsút, tehát igazi jó lokálpatrióta városrész, a helyi lap is vaskos és színes, nem csak a lehetőségek tárháza nagy.) Bőséges a túlkínálat mind az ifjúság, mind a felnőtt korosztály számára, ezzel sokszor nehéz versenyezni.

Pali egyetért: keresik az utakat, hogyan tudnak megújulni, vonzóak lenni. Sok fiatal vágyik az igazi, megtartó közösségre. Talán ezért is lett nagyon jó a fogadtatásuk a Keczkó házaspár által útnak indított könnyűzenés családi istentiszteleteknek. Kinőtte magát a gitáros, éneklős alkalom.

A házaspár hisz abban, hogy az embereknek van vallási igényük, vannak kérdéseik, amelyekre itt kaphatnak választ. Ha ezt sikerült a Szentlélek Isten segítségével jól megfogalmazni, hozzátenni a maguk részét, akkor jönni fognak az emberek, és növekedni tud a közösség.

Gazdag kerületben szolgálni

Ha már Budapest, Hegyvidék, óhatatlanul felvetődik a kérdés: vajon irigylésre méltó dolog-e Budapest talán legszebb természeti környezettel bíró és a közvélekedés szerint egyik leggazdagabb kerületében élni, szolgálni?

FOTÓ: A KECKZÓ CSALÁD ARCHÍVUMA

Pali a hálát és az örömet említi elsőként. Ő világlátásban vidéki gyülekezetbe készült, és matematikai alapon is annak volt nagyobb esélye, hogy oda kerül, de az itt töltött hatodéve megalapozta későbbi jövőjét. Nagy feladatnak érzi Budahegyvidék „nem lelkészi oldalát”, hatalmas potenciál van a közösségben, mondja. Erre nagyon tudott építeni Danhauser László, a gyülekezet alapító lelkésze is. (1953-ban önállóodott Budahegyvidék a budavári egyházközségtől.) Úgy szocializálódtak a hívek ebben a közösségben – teszi hozzá a lelkész –, hogy nemcsak élvezői mindannak, amit kapnak, hanem tevékeny részesei is a mindenkorai szolgáltatnak. Krisztus tanítványai nem élhetnek másként! Csapatban játszanak, olyannyira, hogy minden gyülekezeti egységnek van egy nem lelkészi vezetője-segítője. Készek teret adni másoknak is, miközben saját helyüket is megtalálják.

Szilvia kettős érzéseiről beszél ugyanennek a kérdésnek a kapcsán: egyrészt ő is hálás, hogy itt lehet ennyi éve. Szeret itt élni, szolgálni. Ugyanakkor ő „nem irigyl magát”. Azért, mert alaptempója, -ritmusa más, nehezen vette fel a sok alkalom, sok ember, energikus, pezsgő élet diktálta tempót. Néha úgy érezte – vallja meg –, hogy kevesebb is elég lenne. Mostanra már hozzáedződött, bár még manapság is kapkodja a fejét, fut a dolgok után, aggódik, hogy vajon jut-e mindenre elég idő. De ez kettejük különbözőségét, más-más temperamentumát is mutatja – összegezi Szilvia.

A gyerekek már megszokták az itteni életet, bár nagyon örülnek, ha a nagyszülőkhöz mehetnek vidékre, akár több hétre

FOTÓK: KISS TAMÁS

is. Szilvia édesapja méhész, a munkája a kiskamasz fiúknak már jó terep a segédkezésre is.

Hogy tíz év múlva hol látják magukat? Pali szerint ez nehéz kérdés, hiszen vannak pillanatok, amikor váltani kell – nemcsak a lelkészeknek, hanem minden pályán, valamennyiünknek. Jelenleg ő nem érzi a váltás szükségességét, van motivációja, új ötlete, tízévesi igazgatói lelkési szolgálat után itt látja a fejlődés, előrelépés lehetőségeit. A váltás kérdését is Istenre hagyatkozva fogja eldönteni, ha eljön az ideje.

Szilvi egy-két éve azt válaszolta volna: szinte biztos hogy nem itt látja magát tíz év múlva. Most, 2018 elején így fogalmaz: szinte biztos, hogy itt! A gyermekek iskolája, előmenetele is fontos szempont. András tizenhárom, Levente tizenegy, Emília nyolcéves. A fiúk a Deák térre járnak már, Emília a Kós Károly általános iskolába.

„Van egy nyuszink, és Károly, a kameleon is része a családnak” – tudjuk meg a lelkésznetől.

Kikapcsolódás konyhában és Caminón

A házaspár mindkét tagja megtalálta magának a kikapcsolódás személyre szabott formáját. A kérdésre, hogy edz-e már a félmaratonra, Pál bólogat: „Maratont már futottam, mostanában félmaratonokat futok inkább. Szeretek futni, ez az elcsendesedés, a kivonulás lehetőségét adja. Fontos töltékezői lehetőség. Az Ultrabulatont a lelkési körrel már beírtam a naptáramba.”

Szilvi a konyhai sütés-főzéssel tud igazán kikapcsolódni. Azt is szereti, amíg elkészül az étel, de az együttes étkezés örömét is. Pali tavaly nyári nagy vállalkozásáról – Szilvi itthonról küldött lelki támogatásával majdnem végigyalogolta az El Caminót, a Szent Jakab-zarándokutat – csak azért nem ejtünk most bővebben szót, mert még vissza fog térni a megtett ötszázhoz hozzátenni a maradék „röpke” kétszáz kilométert. Mint mondja: „Tavaly voltam itt tíz éve lelkész, és töltöttem be a negyvenedik évemet, úgy éreztem, nagyon el vagyok fáradva, megújulásra vágyom, csinálnom kell valamit. Sokat hallottam kollégáktól is a Caminóról, és át akartam élni protestánsként az élményt. Öt hétre kiszakadni a családból, a szolgálatból nem könnyű – nagyon hálás vagyok, hogy megkaptam ehhez a támogatást Szilvitől és a gyülekezet világi vezetőségétől is. Jövő nyáron szeretném befejezni a megkezdett utat.”

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Budán a 19. században egyetlen evangélikus gyülekezet volt, amelyet Mária Dorottya evangélikus főhercegnő, József nádor felesége alapított 1819-ben. A budai evangélikusok számának növekedésével a 20. század elején megalakult az óbudai és a kelenföldi gyülekezet. A budai hegyvidéken lakó evangélikus hívek is önálló gyülekezet alapítását vették tervbe; a Budai Evangélikus Egyházközségen belül Budahegyvidéki Lelkesi Kör alakult, amelynek első lelkészeül 1943-ban Danhauser László vallásánárt választották.

A háború után rövid időn belül több különböző helyen kényszerült működni a gyülekezet, míg a lelkési kör 1949-ben megvett egy villát, ettől kezdve ötven éven át ez volt a közösség otthona. 1953-ban alakult meg a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség.

Első félreállítás után itt lépett újból szószékre 1956. október 14-én Ordass Lajos püspök.

1994-ben a gyülekezet állami kárpótlásként templomépítési ingatlanhoz jutott a Kék Golyó utcában; 1998-ban D. Szabik Imre püspök letette az alapkövet, 2001. április 7-én pedig felszentelte a Benczúr László tervei alapján elkészült új épületet.

Mózes és a karibi tánczene

Az idei Szélrózsa találkozón is fellép a Pannonia Allstars Ska Orchestra

A Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozó büki nagyszínpadán hallhatjuk július 27-én Magyarország egyik legkedveltebb zenekarát. A Pannonia Allstars Ska Orchestra énekesét, Tóth Kristóf KRSa-t a skazene eredetéről, a magyar pluszról, a Biblical című kislemezükről és a tudatos társadalmi felelősségvállalásról is kérdeztük.

– „A PASO-ban benne van a szabadság szeretete és a magyar kultúra ápolása, propagálása” – nyilatkoztad korábban. **Hogyan lehetséges ezt megvalósítani a skazenén keresztül?**

– A ska alapvetően karibi tánczene, amely a térség népzenejéből és más hatásokból – az Amerikából beszűrődő rhythm and bluesból, jazzből és egyéb karibi stílusokból – alakult ki. Úgy éreztük, hogy nem élet- és műfajidegen, ha ebbe a stílusba a saját zenei örökségünket is belecsempésszük. Persze a magyar népzenei elemeken kívül balkáni zenei motívumok is megjelennek nálunk. A fúvósok miatt, amelyek a karibi és a balkáni műfajoknak is meghatározó elemei, egyértelműen jól működik ez a házasítás. De megjelenik nálunk a reggae, a reggae-funk, és lehet kísérletezni mindenféle hatásokkal a rockon, a jazzen át a pszichedelikus zenéig. A PASO-ban a karibi löktetés adja a ritmikát, a keretet, és ami dallamként, díszként rákerül, az szokott lenni a plusz, az esetlegesen fúziós, másfajta stílusból származó elem.

– **A zeneiségen kívül a szövegekkel is megpróbáltok irányt mutatni. Az egymás iránti tisztelet, egymás elfogadása, az egyenlőség sokszor megjelenik a dal-szövegekben. Ez tudatos?**

– Mi az ötvenes, hatvanas években indult jamaicai ska stílust szerettük volna itthon meghonosítani, de ennek a műfajnak a hetvenes évek végén, a nyolcvanas évek elején volt egy komoly hulláma Angliában, amelynek jellemzője az volt, hogy a zenekarai a jamaicai bevándorlók gyerekeinek és az angol gyerekeknek az

egymásra találása során alakultak. Együtt muzsikáltak, és hogy kifejezzék az összetartozásukat, egyfajta szimbolikaként használták a fekete-fehér kockás mintát, amit zászlókon, ruházaton is viseltek, CD-borítókra tettek, jelezve ezzel, hogy a fekete és a fehér zenészek milyen jól tudnak együttműködni, mennyire kiegészítik egymást. Számunkra fontos volt, hogy ezt a fajta elfogadást mi is megjelenítsük a szövegekben, de aki figyel, szerintem a zenében is meghallhatja ezt, hiszen egyszerre van jelen a tradíció ápolására és az újításra való törekvés. Tiszteletben tartjuk az alapokat, legyen az autentikus ska, de szeretnénk ezt egy olyan formába önteni, ami pluszt jelent, ami által teljesen a magunkénak érezhetjük.

– **„Hontalanok hada, csípős az éjszaka, újságpapírból készül a hálószo-ba, megmar az illata” – szól a Budapest című dal szövege. Erős kritikái él is megjelenik a dalokban. Hogyan születnek a szövegek?**

– Változó. A Budapestet én írtam, mert beugrott ez a fővárosi hangulat, amit nap mint nap lát az ember, és szinte maguktól jöttek a képek és a szöveg. Az angol nyelvű szövegeknél is megvan a tematika. A dobosunk is ír szövegeket, és neki igen vitriolos, szarkasztikus stílusa van. Az angol skának van abszurd vonulata is, és valamilyen szinten ezt a hagyományt is ápoljuk, aminek itthon is vannak előképei, például a Galla Miklósféle GM49 zenekar.

– **Véradásra buzdítottál nemrég a Facebook-oldaladon. A zenekar több jótékonyági akcióban is részt vett már.**

Fontosnak tartjátok ezt a feladatot is a zenélés mellett?

– Van, amikor mi érezzük úgy, hogy egy adott ügyet szeretnénk felkarolni, van, amikor minket keresnek meg. A véradásnál a Vöröskereszt képviselői kerestek meg, és fontosnak tartottam, hogy segítsék. Korábban rendeztünk már ruhagyűjtést is, mert a Menhely Alapítványnál dolgozik egy ismerősöm, és megkérdeztem, hogyan tudnánk nekik segíteni. Meghirdettünk így az egyik koncertünkre ruhagyűjtést, aztán az összegyűlt adományokat – ruhákat, tartós élelmiszert – a Menhely Alapítvány osztotta szét. A cipősdobozkampányban is többször részt vettünk. Megpróbáljuk az ismertségünket olyan ügyek szolgálatába állítani, amelyek hasznosak és értékesek.

– **Meglepetés volt a lemezeiteket végignézve, hogy készült egy Biblical című, héthüvelykes bakelit kislemeze is a zenekarnak, amelyen a Joseph és a Moses and the Red Sea című dalok hallhatók. Honnan jött az ötlet?**

– A korai autentikus skádalokban megjelenik a keresztény kultúra, hiszen az ország korábban angol gyarmat volt, illetve spanyol uralom alatt is állt, így a kultúrájába ivódott a kereszténység. Ezekben a dalokban spirituálék vagy bibliai történetek feldolgozása hallható. Elkészült egy monumentális, filmzeneszerű instrumentális dalunk, amiről rögtön az a kép ugrott be, hogy olyan, mint amikor

Mózes kettéválasztja a Vörös-tengert. Azt javasoltam, legyen az a címe, hogy *Mózes és a Vörös-tenger*, és szerencsére nagyon tetszett a dobosunknak, aki komponálta. A dal után gondoltam arra, hogy dolgozzuk fel a *József és testvérei* történetet, ami jó kiegészítése lenne a már meglévő dalnak, illetve passzol az autentikus skazene gyökereihez. A Jamaicán és a reggae-zenében különösen népszerű rasztafarianizmusnak erős etióp hatásai, Etiópiának pedig kopt keresztény gyökerei vannak, emiatt találtuk ki, hogy a lemezborítója tükrözze ezt a kopt keresztény ábrázolásvilágot.

– Azért akkor is érdekes, hogy valakinek egy zene hallatán rögtön egy bibliai kép jut az eszébe. Ennyire jó hittantánárod volt, hogy beléd ivódtak a bibliai történetek?

– Igen. Óbudán jártam Bakonyi atyához hittanra, és ő valóban olyan tanár volt, aki megszerettette velünk a bibliai történeteket.

– Azt is nyilatkoztad nemrég, hogy családbarát zenekarrá váltatok, hiszen egyre több tag lett apuka, és felkérés jött egy óvodai koncertre. A Szélrózsza evangélikus ifjúsági találkozó nem kifejezetten gyermekeknek szól, inkább fiataloknak, fiatal felnőtteknek. Mit gondoltatok végig, mielőtt elvállaltátok az egyházi rendezvényen való fellépést?

– A kérdés első részére reflektálva, az ovis koncertfelkérés onnan jött, hogy

abban az óvodában, ahová a gitárosunk kisfia járt, az óvo nénik addig szekálták a zenekart, míg össze nem állítottunk egy gyerekműsört Kaláka-feldolgozásokkal és más dalokkal. Ezt többen látták, és ennek nyomán kaptunk egy felkérést 2017-ben a Művészetek Palotájától, hogy decemberben csináljunk egy gyerekkoncertet. Ide már vélhetően a rajongó szülők jöttek azokkal a gyerekeikkel, akik PASO-n nőttek fel, így az első pillanattól kezdve remek hangulat volt. Elöl egy kis tánctéren a gyerekek végig táncolhattak. Ez a koncertfelvétel szerencsére hamarosan látható lesz az interneten. A koncert sikerén és az érdeklődésen felbuzdulva pedig valószínűleg fel fogjuk venni ezeket a teljesen új gyerektematikájú saját dalokat és a Kaláka-dalokat reggae- és skafeldolgozásban is, és kiadjuk majd egy lemezen. A kérdés második felére válaszolva: korábban már játszottunk a református ifjúsági találkozón is, így már csak ezért sem kellett azon gondolkodni, hogy elvállaljuk-e a felkérést. Mindig örülünk, ha fiataloknak játszhatunk, főleg egy ilyen környezetben, ami számunkra is egy új lehetőség. Igazából akkor gondolkodnánk el egy felkérésen, ha olyan rendezvényre hívnának, melynek a céljával abszolút nem értenénk egyet, ezért nem vállalunk fellépést politikai rendezvényeken sem.

– Nem tudom, hogy mennyire ismert a könnyűzenei világban, de a Kaláka

együttes alapítói, a Gryllus testvérek evangélikusok, és voltak már fellépői a Szélrózsza találkozónak.

– Nem tudtam, de így akkor lehet, hogy a Szélrózsán is eljárszunk egy feldolgozást.

– Az egyik legutóbbi lemezetek már mobilos applikációként jelent meg. Van még értelme ma lemezt kiadni?

– Igazából a gyűjtők miatt igen. Fogunk még CD-t is kiadni, például a gyerekdalokat, hiszen ezeket a legtöbben kocsiban hallgatják, de látszik már egy olyan érdekes tendencia, hogy a fizikai hanghordozók folyamatos visszaszorulása közben több bakelitlemezt fogy, mint CD. Ezért is örülünk, hogy sikerült az utóbbi két nagylemezt bakeliten is megjeleníteni. Igaz, nálunk ez a dolog nem új keletű, hiszen az első bakelitlemeznünk 2007-ben, azaz tizenegy éve jelent meg.

– Tizenöt éves lesz idén a zenekar. Mivel készültök a jubileumra?

– A belvárosi fesztiválon lesz a hivatalos születésnap koncertünk májusban, de az egész évet szeretnénk úgy felépíteni, hogy a jubileumunkról szóljon. Tizenöt év elég nagy idő. Rengeteg élmény halmozódott fel, és természetesen szeretnénk új dolgokkal is előállni. Ezekről még nem beszélhetek, legyen elég annyi, hogy olyan különleges dolgokat is szeretnénk idén csinálni, amelyek még sosem voltak a zenekar történetében. Zeneileg készülünk meglepetésekkel.

– Miért jöjjenek el meghallgatni titeket a Szélrózsán? Mit ad mást vagy többet a skazene, hogyan magyaráznád el ezt annak, aki még sosem hallotta a PASO-t?

– Sokfajta zenét hallgatok, és nem gondolom, hogy lehetne a zenei stílusokat úgy rangsorolni, hogy van magasabb vagy alacsonyabb rendű zene. Az a tapasztalatom, hogy ez az a típusú zene, amit akkor is tud élvezni a koncertre érkező, ha életében először hallja, mert annyira ekszotikus hatású, magával ragadó. Szerintem a sodró lüktetése miatt érdemes legalább egyszer meghallgatni egy skakonzertet. Mi pedig színesebb zenei skálán játszunk, ezért érdekes koncertélmény lehet azoknak is, akik zeneileg egészen más stílus kedvelői. Vannak jazzes szólók, de aki a rockzene elégikusságát keresi, az is talál dalokat. Azt gondolom, érdemes legalább egyszer egy PASO-koncertet végighallgatni, végigtáncolni.

■ KÉZDI BEÁTA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Ötszázadik évforduló az ötszázegyedeknek

Tanulmánykötet a reformációról

Reformációi anziksz – Múlt-jelen-jövő címmel jelent meg nemrégiben tanulmánygyűjtemény a Kereszténydemokrata Néppárt Protestáns Műhelyének gondozásában, a Barankovics Alapítvány támogatásával. Az egyik szerző, dr. Békefy Lajos nyugalmazott református lelkész – saját meghatározásával – „posztmodern spirituális minieszéit” tagolta kilenc témakörre, szerzőtársa, dr. Birkás Antal politológus, pedagógus, evangélikus teológus pedig hét teopolitológiai tanulmányt tett közzé a kötetben. A február 1-jei könyvbemutatón, a fadori evangélikus gimnáziumban dr. Szentpétery Péter, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense ismertette a kötetet. Az ő írását szemléljük.

A Napjaink dilemmái – Protestáns válaszok című szociáletikai tanulmánykötet után nem egészen két évvel újabb érdekes, izgalmas kötetet vehetünk a kezünkbe az akkori két szerkesztőtől, illetve szerzőtől. [...] A cikkek, tanulmányok sok ismertnek vélt dolgot megerősítenek, de sokszor új megvilágításba helyeznek, újdonságokkal is bőven szolgálnak [...].

Birkás Antal tanulmányaiból hadd emeljek ki egy-egy gondolatot. Luther Márton mint politikai tanácsadó véleménye változott a császárral szembeni ellenállásról. A genfi egyházalkotmány az alkotmányeszme egyik „csírájának” is tekinthető. Luther és Kálvin tanítását a világi hatalomról később a *Protestáns politikai filozófia* kapcsán részletesebben is kifejti. Nyilván nem kérhetjük számon rajtuk a mai demokráciaelfogást, de hatásukat nem lehet figyelmen kívül hagyni.

A *Felelősségi körök evangélikus szemmel* többek között az állam semlegességével foglalkozik: ez, ha a szerzővel együtt belegondolunk, nem jelenthet világnézeti semlegességet, közömbösséget és különösen nem értéksemlegességet. Az értékek pedig nyilván nem magától az államtól származnak. Erre kiváló példa Magyarország Alaptörvénye. [...] Az *Állam és egyház kapcsolata az Európai Unió országaiban: modellek, alternatívák (Finnország)* különös érdeklődésre tarthat számot. A radikális elválasztás az amerikai és a francia modellben ellenkező megfontolásból történt: a vallás szabadságának megóvása – szemben az egyház befolyásának csökkentésével. Ezt nem árt tudni, ha halljuk, hogy

valaki nálunk bármelyiket követendő példának tartaná. A finnországi helyzet pedig érdekes összehasonlításra ad lehetőséget.

Békefy Lajos írásai a kötet több mint háromnegyedét teszik ki, az egész estét betöltené, ha minden cikkről, tanulmányról csak egy-két mondatot mondanék. Ezért engedjék meg, hogy szubjektív legyen a válogatásom, persze abban a reményben, hogy az általam kiemelt dolgok valóban újszerűek és fontosak.

A *Reformáció világtávlatokban* című tanulmányfüzérből megtudhatjuk, hogy kínai tudósok a nyolcvanas évek végétől a pekingi egyetemen izgalmas vita- és előadás-sorozatokat indítottak a kapitalizmus weberi megítéléséről. Kálvin korábbi rossz megítélése Weber kínaira fordított munkái révén megváltozott, bár a fordítások nem tökéletesek. [...] A *Néhány különbség Luther és Kálvin között* rövid és velős összefoglalás, ugyanakkor megálapítja, hogy „a felsorolt eltérések sokkal inkább a Lélek gazdagító voltát mutatják, mint azt, hogy mi minden választja el a két protestáns felekezetet”.

Békefy több írásban is nagyon közel hozza Kálvint genfi szilveszterei, adventjei, utolsó pünkösdje és egyáltalán nem utolsó sorban felesége, Idelette, „az elfelejtett asszony” kapcsán. Az olvasó szinte biztosan a hatása alá kerül. És akkor meg kell említenünk a reformáció olasz női terjesztőjét, a hányatott, szomorú sorsú Olympia (Fulvia) Moratát, aki férjét, Andreas Gründler filozófus-orvost követte Heidelbergbe, de huszonkilenc évesen tbc-ben meghalt. Élete végén Luther Nagy kátéját fordította olaszra. Továbbá Marie

Dentière-t, a genfi reformátornőt, Kálvin idősebb kortársát, aki Genf utcáin is prédikált arról, hogy Isten előtt mindenki egyenlő, és hogy miért hordanak a papok hosszú palástot. Ez később nagyon bosszantotta Kálvint. [...]

A címlapon szereplő kép elemzését, A 400 éves reformációi festmény üzeneteit külön is minden olvasó szíves figyelmébe ajánlom. De előtte *Az énekszerző Luthertől a zeneszerző Bachig* tanulsága: „Bibliai hittel alkotni, élni – s akkor a lelket nem lehet amputálni” – vallja a szerző. A *Reformációs távlatok a Kárpát-medencében* című rész Nagyányától Bernen át a nemzeti reformációi istentiszteletektől a Bibliáról szóló amerikai felmérésig vezet, rendkívül izgalmas és számunkra is tanulságos.

Végül röviden arról, ami kifejezetten ránk, magyarokra vonatkozik: A *Nagyváradi dosszié* a magyar nemzeti silentiummal – nemzeti imánappal – és a nemzeti összetartozás napjával foglalkozik, és ezekben a „krisztusi kitörési pontok”-ra akar rávezetni. Hiszen csak így lehet kitörni, kikerülni nemzeti traumáinkból, így Trianonból is. [...] A hazai vonatkozások között a kötet utolsó előtti darabja, az *Aradi rekviem október 6. hajnalán* a vértanúk életét, halálát idézi fel, olyanokét, akiket nem felejtettünk, a végén Damjanich mindannyiszor megrendítő imájával. A legutolsó írás a kötetben pedig a 2017. október 31-ét köszöntő ének, a hálaadás szava és könyörgés a remélt újabb ötszáz (vagy tegyük hozzá a bevezetőre utalva: ötszáz plusz-mínusz) évért. Az ötszázadik évforduló tehát mindenekelőtt az ötszázegyedeknek és a továbbiaknak szól. ■

Békefy Lajos – Birkás Antal: *Reformációi anziksz – Múlt-jelen-jövő. Tanulmányok, cikkek a reformáció 500. évfordulója tiszteletére.* KDNP Protestáns Műhely, Budapest. 2017.

Előre eltervezte, az utolsó kis részletig pontosan. Egyeztette a menetrenddel, számolt a lejtőn haladó autók átlagos sebességével, délután ellenőrizte az állomáson álló kocsik számát. Úgy látszott, minden rendben lesz, éppen úgy, ahogy eldöntötte, hogy lennie kell. Hogy fél kilenckor már szürkül, és a kései vonatról leszállók fáradtak és türelmetlenek lesznek, nem fognak a lej-

haragudni. Nincs kit gyűlölni. Senkit nem lehet hibáztatni miatta. Egyszerűen így esett. „Ezt hívják véletlennek” – mondogatta az anyja csitítólag, amikor Dávid dühöngve verte az öklével az ajtót vagy a falba a fejét. „Ne őrzöngj! Ezt hívják véletlennek!” – ismételte, mintha ez megnyugtatóna az embert.

Nem, nem lett tőle semmi sem jobb. Csak azt érte el, hogy most már a vélet-

csináltatott, jobb rokkantkocsit vett, jogosítványt szerzett, külföldre költözött. Semmi nem segített. Hiába tanult meg vezetni, hiába keresett munkát, barátót, semmi nem hozta meg azt a kis szikrát, amely tartósan lángra lobbanthatta volna benne az élni akarást.

Így hát tervezni kezdett. Tökéletes megoldást akart. Biztosat. Igen, halálbiztosat. Először a vonat elé akarta vetni

---

LEJTŐN

---

tónél lassítani, ő pedig ott lesz az úton. Majdnem azt mondta magában, hogy ott fog állni, de hát azt már nyolc éve nem tehetta meg.

Éppen a héten volt nyolc éve, hogy a baleset után amputálták a lábait. Akkor volt huszonhárom éves. A nyomozást még mindig nem zárták le, de mivel senki más nem élte túl azt az estét, nincs kire

lent gyűlölte. Végtelen, izzó, kegyetlen gyűlölettel. Halálos gyűlölettel.

Tudta évek óta, hogy egyszer meg fogja tenni ezt a lépést („lépést” – még ezt is csak így, idézőjelben mondhatja...). Eleinte még fel-fellángolt benne az élni vágyás vagy Isten tudja, mi, talán a remény, hogy minden helyrejöhet, csak kicsit kell hozzá változtatni. Múltbat

magát, de a kurva tolókocsi kerekei nem bírtak átvágni odáig a réten, ahol a vonat gyorsulóban van, kockáztatni meg nem akart, hogy egy kis hiba esik, és még roncsabbá válva kényszerítik élni.

Aztán amikor elűzte a lány, akihez szeretkezni járt, eszébe jutott, hogy lifttel felmegy a legfelső emeletre, és a mélybe veti magát. Ezt azonban hamar elvetette. ▶

Nehogy már azt higgye az a „nőstény”, hogy neki ehhez bármi köze lenne. Nem, nem miatta. Miatta nem tenné, ilyen lányt bárhol találhat. Legalábbis ezt gondolta – kicsit cinikusan és némi undorral. Nem, ezt nem.

Aztán csak ült hetekig az utcaajtóban, és nézett maga elé. Sokan elmentek mellette. Volt, aki nem is nézett rá. Mások kedvesek próbáltak lenni. Nem érdekelték. Már csak a terve érdekelt. Az emberek sakkfigurák lettek az ő utolsó nagy játéknak tábláján. Kellékek, eszkö-

zök, ahogy tetszik. Kiszámítható kis gépezetek, akik majd segítenek neki orron fricskázni a véletlen.

Az utolsó este borongós volt. Kövér, bodros felhők borították az eget egész nap, és már a délután is olyan sötét volt, hogy szinte beillett volna szürkületnek. Utálta ezt a vészjóslo, fullasztó párát, de nem volt kibúvó – tovább nem halogatja, ma, az évfordulón fogja megtenni. Igen, ma véget vet mindennek. Véget a nyomorékság magányának, az undornak, a gyűlöletnek, az egész rákényszerített fé-

regéletnek. Állt tehát a kertajtóban, és várta, hogy eljőjön az előre kiszámított legalkalmasabb idő.

A nyolcórás esti harang mégis megrázta egy pillanatra. Most jött csak rá, hogy csalódott. Várt valami csodára, amely megállítja és megmenti. Valakire, aki elállja előle a végzetbe futó utat. De senki sem jött. Amikor kigurult az utcára, még visszakiáltott az anyjának, hogy elmegy, még csak választ sem kapott. Talán csak egy fáradt sóhajt hallott, de lehet, hogy csak képzelte azt is. Hajtotta

hát a kerekés széket megfeszült izmokkal; érezte, ahogy hevesebben ver a szíve a megerőltetéstől, hogy sebesebben árad a vér a roncs testben. Szinte látta magát kívülről, mintha madárként nézett volna le a magasból az úton féregként araszoló száználmas kis alakra.

Ijedten tapasztalta, hogy fél. Hogy mégis maradt benne ennyi pislákoló kis életosztón, hogy ha dölyfösen az úttest közepén megy is, félrehúzódjon, ha jön egy kerékpáros. Rémülten próbálta összesöpörgetni elszántságát. Van még idő, csak a lejtőnél kell koncentrálnia, ott lesz szüksége az önuralomra, hogy nyugton maradjon. Hogy elhatározásához híven bevégezze ezt a cudar életet. Hogy önként és méltósággal tegyen pontot a végére. Mert joga van hozzá. Övé ez a jog, és senki nem veheti el tőle.

Ettől a gondolattól már kellőképpen felbizsergett benne a harag. Érezte, hogy képes lesz végigcsinálni a saját eltervezett halálát a terv szerint. Izzott benne a gyűlölet, forrósággal öntötte el az egész testét. Szinte égette. Majdnem fájt is. Milyen furcsa. Ha az embernek amputálják egy végtagját, attól az még tud fájni, zsibbadni és viszketni. Fantomfájdalom – így hívják. Hiába nincs, valami emlék mindig marad belőle, hogy tudja éreztetni, hogy – volt... Ez a másik fájás most jólesett. Azt érezte tőle, hogy él, hogy erős és szilárd. Hogy férfi. Igazi férfi.

A falu szélén már ritkultak a házak. Csak a legszegényebbek húzódtak meg itt. Az út két oldalán akácos fogta fel a port a kukoricaföldeken is áttörő, homokot hordó szél útjában. Minden csendes és borús volt. Majdnem szomorú. Dávidnak egy pillanatra az is eszébe jutott, hogy vajon mit szól majd a sofőr, akire ő akaratán kívül a halálhozó szerepét osztotta. Aztán a szüntelen beletörődésre intő anyjára gondolt. Korán öszülő, gondterhelt, sovány apjára, akit alig látott az utolsó pár évben. Kicsit bolond nagyanyjára, aki nem is mindig ismeri fel. Fognak-e rá emlékezni? És ő, ő kire gondoljon az utolsó perceiben? Vagy csak azok gondolhatnak ilyenkor valami végső szépre, akikre lesújt a halál. Az önként kiléptektől ezt is megtagadják?

Kikászálódott a kocsiból, és az úttest közepére feküdt. Keskeny volt a lejtős út, épphogy csak elfért egymás mellett két személyautó. Ha ügyesen helyezkedik, semmiképpen sem veszik észre időben, a lefelé gyorsuló jármű alig döccen majd

meg rövidke testén. Remélhetőleg fájni se fog.

Az óráját nézte. Késik a vonat. Idegesen fészkelődött. Szeretett volna már túl lenni az egészen. Attól félt, hogy meggondolja magát, hogy elfogja az életosztón, és száználmasan csúszik-mászik majd ki a csalános útszélre. Nyögve, vissza-visszaesve küszködik majd, hogy feltornázza magát a rokkantkocsiba. Nem, gyűlölt erre gondolni. Akkor már inkább a halál. Milyen jó hűvös szó: halál. Enyhet adó. Igen, enyhülést, ez kell neki, biztosan tudja.

A percek súlyos, lassú léptekkel teltek. Dávid a lélegzetét is visszatartotta, hogy hallja, jön-e már a vonat, de csak a traktorok távoli zörgölődését tudta kiszűrni az esti csendből. Lassan a tagjai elgémberedtek. Fordult egy picit. Az aszfalt kellemesen meleg volt, a szellő szelíd nyárillatot hozott. Éppen elkezdték esti dalukat a tücskök.

A vonat meg csak nem jött. A lejtőt figyelte. Szerette volna még a közeledő fényszóró megpillantása után belekiabálni a szürkületbe, hogy „ezt neked, rohadt élet!”, de így, hogy a végzet késett, ez is olyan marhaságnak tűnt. Feküdt, fülelt – semmi. Hallgatta a lüktető nyáresti zajokat. A távolból nyögős gyermek sírás hallatszott. Valahol messze két kutya felegetett egymásnak. A holdat eltakarták a felhők, de sárga képe pillanatokra fel-felbukkant a szürke takarók mögül. Valami mozdult a fűben, fenn puha szárnyakon szelték az eget a rovarokat leső denevérek.

Végre valami csapódás zaja hallatszott. Talán egy autó ajtaja. De miért nem fűtyült a vonat? Talán csak elbámészkodott, mindegy. Hallotta vagy inkább érezte, hogy valami közeledik. A szíve hangsúlyosabban lüktetett, mint ahogy elképzelte. Szinte elnyomta a kocsi dübörgő zaját. Nem így képzelte, jaj, nagyon nem így képzelte! Milyen furcsa várni és nem mozdulni, pedig az ember tudja, hogy mindjárt vége. Mintha minden lelassult volna, az egész világ. Csak gördül, gördül lefelé az a végzetes valami, és ő még fészkelődni is ráér. Milyen relatív is az idő! Aztán összeszorította a szemét, nem akart félni. Talán nem is félt már.

És akkor nagyot rúgott rajta az a valami. Nem fájdalmasat, hanem bosszantót. És felharsant megint a panaszos sírás is. Te jószágos ég! Mi volt ez?

A döccenéstől az útjából kitérített babakocsi örült robajjal csapódott a fának. Dávid ijedtében se eleven, se holt nem

volt. Úgy ugrott fel a két lábcsonkra, mint akit vadállat mart meg. Kereste a babakocsi mellett a gyereket, aki ijedtében most még jobban rázendített. Nem is egy volt ott, hanem kettő: az ikrek a dombról. Mina meg Tutu, az árva Marinka kicsikéi. De فوتt már az anyjuk is.

– Jaj, Istenkém, ne hagyj el! Megboldultam én, vagy mi van velem?! Valami front volt ma, vagy tudomisény, nem bírtam velük. Sok ez már énnekem. Ez a két kis poronty. Bocsássa meg a Jézuska, elborult az agyam, jaj, majdnem odavesztek az én kis szentjeim. Hadd csókoljam meg őket. Ne haragudjatok, édes mézeim, drága kis purdémim – hadarta, és csókolta hol az egyiket, hol a másikat.

– Te Marinka! – nézett rá bosszúsan Dávid. – Nem késik már sokat ez az esti gyors, mit gondolsz?

– Jaj, édes drága jó Atyácskám, könnyörüljön rajtunk! Nem jár most ezen a vonalon semmilyen vonat. Pálya felújítás van máttól, Dávid. De most látom csak, hogy felborítottak a kicsikéim. Bocsássál meg árva fejemnek. Teljesen tönkretesz ez a két apróság. Az embernek sosincs hozzájuk elég keze. Azt se tudom, mihez kapjak, az apjuk meg Isten tudja, merre jár azóta. Egyedül vagyok, mint az ujjam. Igyekszem én, de nem győzöm sehogyan se. Ha látánád, hogy mennyi munka van velük, el se ítélnél, tudom.

– Marinka, hát nem is jár akkor a vonat most? – kérdezte újra a fiú kóválygó fejjel.

– Nem, most nem. Pótlóbuszok vannak, de azok meg nem jönnek ki ide. Hát ki van írva az állomáson már jó régen. Nem is baj az. Kevesebb a forgalom. Hallod, hogy megijedtem én magamtól máma este! De figyelsz te egyáltalán? – kérdezte szemrehányóan a lány.

Dávid csak ült, és rázta, rázta a nevetés. Aztán összeszedte magát.

– Figyelek, Marinka! Én is megijedtem, de most már ne félj. Vége. Na, most segíts, fogd meg a kocsit, míg beszálok, aztán menjünk haza szépen. Úgyse jön már az az esti vonat.

– Nem jön, Dávid – nézett rá könnyes, szép szemével Marinka.

A fiú nézte az ikreket, nézte Marinkát. Sötétedett. A lány a kerekés széket fogta meg, Dávid a babakocsit. Úgy szólt még hátra sóhajtván, de valami mély megnyugvással:

– Akkor vigyük is haza az ikreket. Késő van már. Gyere.

■ FÜLLER TÍMEA

Élet megalkuvás nélkül

Ordass Lajos püspök tanúságtételei

Azt hiszem, nem túlzás Ordass Lajos evangélikus püspököt Luther Márton hűséges követőjeként Isten emberének tekinteni. Luther azt mondta: a keresztény embernek, azon az alapon, hogy keresztény, nincs joga az igazát erőszakos úton érvényesíteni, hanem el kell szenvednie az igazságtalanságot. Ámde ha Isten törvénye és valamely emberi rendelkezés ellentétben van, a reformátor is hivatkozott Péter szavaira: „Istennek kell inkább engedelmeskednünk, mint az embereknek.” (ApCsel 5,29)

A keresztyén ember ezen kötelezettsége – Ordass Lajos (1901–1978) szerint – azt jelenti, hogy nem szabad engedelmeskedni a jogtalanságot jelentő parancsnak, bárhonnán jó is az.

Ez a kötelesség sohasem általánosságban, irányelvként teljesítendő, hanem mindig konkrét esetben lehet csak az ezzel kapcsolatos döntést meghozni és a következményeket vállalni. A tisztánlátást megzavarhatja, ha az állam céljai látszatra elfo-

gadhatók, de a célok minden részletének a kritika nélküli elfogadása nem egyeztethető össze az egyház küldetésével.

Talán véletlen, mégis szimbolikus értékűnek kell tekinteni, hogy az Amerikai Egyesült Államokban, a Minnesota állam-beli Willmar város Vinje evangélikus templomában Krisztus tanúinak sorába került az akkor még élő Ordass püspök neve, s mellette Eivind Berggrav norvég evangélikus püspöké (1884–1959) olvasható, kifejezve ezzel a két egyházfőnek az evangéliumból fakadó tántoríthatatlan helytállását. A Krisztus-tanúk neveinek listáján az előttük jártak előzik meg őket: Ábrahám, József, Mózes, Ábel, Dávid, majd a reformátorok és Dietrich Bonhoeffer, a mártír német evangélikus lelkész.

Ordass Lajost életében – sok méltatlan megaláztatás mellett – számos megtiszteltetés is érte: díszdoktorává avatta az egyesült államokbeli Allentown város (Pennsylvania állam) Muhlenberg Főiskolája 1947-ben, illetve a reykvíki egyetem 1971-ben, az 1957. évi minneapolis-i lutheránus világgyűlés pedig oly bensőséges ünneplésben részesítette, amely csak Isten követének jár; 1947-ben és 1957-ben egyaránt alelnökévé választotta a Lutheránus Világszövetség.

Amikor az említett willmari felfedezésemről beszámoltam az erről mit sem tudó püspöknek, a kezdeti hitetlenkedés után – a gyülekezeti album láttán – arca felragyogott, és a gyülekezet lelkészének küldött levelében már ezt írta: „Megvallom alázatosan, ez a megtisztelő eljárásuk nekem valósággal álomnak tűnt. Isten érthetetlen intézkedésének. Főként azért érzem érthetetlennek, mert a felsorolt nevek – alighanem mind – évtizedek, évszázadok előtt vagy utóbbi időkben elhunyt Krisztus-tanúk emlékét örökítik meg.”

Azután arról írt, milyen öröm töltötte el, hogy Berggrav neve mellett kapott helyet az övé; a püspök a norvég egyháztörténelem óriása, az egyházi harcban győzelmesen megállva az egyház iránti hűség szimbóluma lett. S ez a Berggrav mindenkor példát jelentett Ordass számára, hisz – mint írta – a küzdelemben sziklaszilárdan

Ordass Lajos Budahegyvidéken 1957-ben

FOTÓK: LUTHER KÁNDÓ ARCHÍVUMA

megálló ember tapasztalataival és atyai jóindulatával, bölcs útmutatásával látta el személyesen őt is.

Két egyházi óriás egymás mellett – tekintünk fel rájuk mint eszményképekre!

De idézzünk tovább Ordass leveléből: „Újra megállapítom, hogy a névsorba én érdemtelenül kerültem bele. Ezt szorongva érzem, mert én Jézus Krisztusnak azok közé a tanúi közé tartozom, akik nem álltak helyt

Mint Krisztus tanúja és Isten követe vitte a keresztet, vitte önként, engedelmesen, és lépdelt Krisztus nyomdokában. És amikor megalázták, erőszakkal elnémították, hallgatásra kényszerítették, némaságában is órállóként mutatta az utat.

A Svédországban élt híres magyar evangélikus teológus, Vajta Vilmos írta: „Hallgatásában is püspök maradt, vigyázó akkor, amikor nyájának élére mások fura-

Mindvégig állhatatosnak maradni Isten szolgálatában – ez Ordass Lajos életének egész programja. Állhatatosnak maradni mint Krisztus tanúja: mindhalálíg.

egészen a végig. Csak igyekszem életemet annak az ígének az utasításához tartani, melyet életem egyik legdöntőbb órájában kaptam Istentől: aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözüli. (Máté 24,13)”

Mindvégig állhatatosnak maradni Isten szolgálatában – ez Ordass Lajos életének egész programja. Állhatatosnak maradni mint Krisztus tanúja: mindhalálíg. Így nőtt bele a 20. század Krisztusért börtönre, halálra egyaránt kész, példaadó keresztyéneinek sorába. Sziklaként meg tudott állni, meggyőződése mellett mindhalálíg kitarítani az idők viharában. Nem lett fogaskerek a nagy gépezetben, s nem nyújtott segédkezet egyházának szétzilálásához. Leperegtek róla a csábítás szavai (ha lemond püspöki tisztéről, akkor nem lesz eljárás ellene, kiengedik a börtönből).

kodtak be. Köztük volt akkor is, amikor nevé se említették, s a feltörekvő új nemzedék előtt eltűntek, hogy ki ez az öregedő, hallgató, sőt magára hagyott valaki, akivel nem ajánlatos társalogni.”

Lux in tenebris lucet! (A fény a sötétségben világít!)

És nemzetek prófétája is volt. Idejében felismerte a nemzetet feszítő sorskérdéseket, és megoldást keresett ezekre. Felvette a harcot a volksbundista törekvésekkel, feltárta a norvég egyház bátor harcát a megszállók ellen. A magyarországi zsidómentő munkából is kivette a részét, majd a német megszállás elleni tiltakozásul névmagyarosítási kérelmet terjesztett elő: Wolfból Ordass lett. A németesség és a felvidéki magyarság embertelen kitelepítése ellen is felemelte tiltakozó szavát. Az egy-

ház szabadságáért és az egyházi iskolák önkéntes állami tulajdonba adásával szemben folytatott küzdelme – az ellene indult végzetes koncepciók miatt – nem járhatott sikerrel, de bírái előtt elmondott beszéde megmutatta lelki nagyságát.

Megtanulhattuk tőle, hogy a lélek szabadságát az erőszak nem tudja megtörni, és azok, akik népüket és egyházukat igazán szeretik, ezért szenvedni is hajlandók. A szenvedni tudó ember jelleme oszlop a nemzet templomában, köpillérein nyugszanak a nemzeti lét kupolái.

A püspök a keresztyén ember helytállásáról a következőt írta: „Ha egy keresztyén lakosságú országban istenellenes és így egyházellenes hatalom ragadja magához a hatalmat, akkor ugyan mi lehet Isten akarata azok felé, akiknek drága a keresztyén hitük? Nem az, hogy alkudozás nélkül védelmezzék azt? S ha az istentelen annyira elvakult, hogy még a bántalmazás eszközeihez is hozzányúl, akkor mi lehet Isten akarata a hűségesek felé? Nem az, hogy börtönben rabláncot viseljenek, vagy bitófán vértanúhalált haljanak?”

És ha Isten akarata ez az akarat, nem elsősorban mifelénk irányul, akiket gyülekezetünk pásztori tisztséggel ruházott fel?”

■ DR. BOLERATZKY LÓRÁND

A szerző evangélikus egyházjogász,
volt egyetemi magántanár,
nyugalmazott ügyvéd

A minneapoliszi magyar delegáció 1957-ben

Jártomban-keltemben

Szeverényi János jegyzetlapjaiból

Csodálkozás nélkül. Háziorvosi rendelőben ücsörgünk nyolcan-tizen esti időben. Rezzenéstelen arccal palástolja mindenki, hogy nem szívesen tölti itt az idejét. Kivágódik az orvosi szoba ajtaja. A nagy lendület, robaj meglepi a csapatot. Az asszisztensnő csodálkozó arccal ránk néz, és annyit mond: „Úristen, még ennyien vannak!”

Az áldott Orvos, az Úr Jézus, amikor ránéz a bűnös, fáradt, beteg emberre, nem csapja össze a tenyerét, és nem szégyeníti meg. Sőt karját nyújtja a roskadozónak, meggyógyítja a bűnös, beteg szívet, átöleli az árvát. Tanuljunk meg csodálkozás nélkül nézni az emberekre, hirdetni és élni az evangéliumot!

Evangéliumot a konyhába! Kárpátaljai kis faluban látogattunk meg egy nénit. Betegen feküdt öreg, alacsony házának

velem a város szélén lakó édesanyjának. Lesöpörtem a gangot, hoztam vizet a kék és a piros kannában a közeli artézi kútról. Ezek után leültetett maga mellé, és kérte, hogy hallgassam vele az igehirdetést. A prédikációt nemigen értettem, de mamám hite, szeretete, féltése szívemig ért, ma is kísér. Semmihez nem fogható, vonzó atmoszférájuk van az ilyen nagymamás, beimádkozott konyháknak. Jézus szereti a konyhákat.

Mit rejtenek a dombok? München belvárosának kilencven százaléka elpusztult a második világháborús bombázásokban. A szövetségesek szinte mindegyik német várost szétbombázták. A superszervezett, precíz német világ megsemmisült, és pokollá vált minden. A müncheniek a városon kívülre hordták a töméntelen mennyiségű sített, romokat. Óriási

halt mind a tizenegy sportoló, öt palesztin terrorista, valamint egy német rendőr.

Müncheni szolgálatom idején vendéglátóimmal a zuhogó hóesésben nagy sétát tettünk ezen a furcsa helyen. A németek nem ijednek meg a hidegtől, hótól. Most is sokan sétáltak, futottak, kerékpároztak. Mint a hópelyhek a szélben, kavartak bennem az érzések, gondolatok. Főleg attól nem tudtam szabadulni, hogy mi minden lehet alattunk eltemetve: foetelek, konyhaszekrények, kávéscsészék, hangszerek, Bibliák, festmények és emberi maradványok.

A háború az ördögtől van, aki embergyilkos. Uram, könyörülj hazánkon, Európán, hogy ne kelljen többé ilyet átélnünk, sem nekünk, sem a jövő nemzedékeknek!

Kié a jövő? Mindig öröm látni az olimpiák nyitóünnepségét. Most is végignéztem a dél-koreai phjongcshangi téli olimpián a kilencvenkét nemzet felvonuló sportolóit. Minden csapatot egy gyermek és egy népviseletbe öltözött hölgy vezetett. Különös megtiszteltetés vinni a nemzet zászlóját. A hangosbemondó három nyelven is bejelenti az ország nevét. Fényárban úszik a csodastadion, harsog a zene, mindenki mosolyog, és büszkén lépdel. Sok ország elnöke vagy más vezetője integet a VIP-páholyból. Bevallom, ilyenkor összeszorul a szívem, és amikor a mieink is megjelennek, a könnyem is kicsordul.

Az elmúlt hetekben atomháborúval fenyegetett Észak-Korea és erre válaszul az Egyesült Államok. A kettészakadt, egymástól elzárt nemzet sportolói egy zászló alatt, közösen vonultak be a stadionba a világ csodálkozására. Az ünnepség csúcspontja az olimpiai láng meggyújtása. Ezt is egy észak- és egy dél-koreai sportoló nő végezte együtt. Ilyen könnyű lenne a megbékélés? Isten szeretete által igen. A világkeresztyénség egyik fő imatémája a két Korea ügye. Délen eleven gyülekezetek élnek, északon börtönökben sínylődnek a hívők. A politikai szakértők összevonják szemöldöküket, értelmeznek, jósolnak. „...a jövő a béke emberéé.” (Zsolt 37,37) ■

konyhájában. A kis ablakon alig szűrődött be a fény. A tárgyakon, berendezésen évtizedek nyoma. Szeretett templomába, gyülekezetébe már régen nem tud elmenni, de rádión hallgatja az ígét. Régi, használt rádió, ráerősítve két lapos elem befőttesgumival.

Valamikor drága nagymamám is így hallgatta a Monte-Carlóból sugárzott evangéliumi adást. Anyám ebédet küldött

dombok keletkeztek így. Ezen a különös helyen lakott a kilencvenes évekig egy szovjet hadseregből átállt tiszt. A müncheniek látták el, hordtak neki ételmezt. Megbékélési kápolna is épült kis lakása mellett. Ezen a területen létesítették később az olimpiai negyed. A müncheni olimpián 1972-ben itt ejtett túsul egy palesztin terrorszervezet tizenegy izraeli sportolót. A kiszabadítási akcióban meg-

Jézus barátai

Küldetésben a kallódó fiatalokért

„Istené az ítélet, én nem úgy vagyok közöttük, hogy megmondom, mi fekete, mi fehér. Azzal az indulattal kell feljűk fordulni, amely Jézusban is megvolt: az Atya szeretetét képviselte” – vallja Hecker Christiane, aki Magyarországon elkezdte és vezeti a Teen Challenge Hungary befogadóház szolgálatát. A nemzetközi keresztény missziós közösség az utcán kallódó, illetve szenvedélybeteg fiatalok körében a Krisztus általi szabadulást hirdeti. Az elkötelezett szolgálatvezetőtől valóságú képet kapunk a felelősségteljes hivatás velejűrőről.

– Mióta viseli a szívén a kallódó fiatalok sorsát?

– Óvönöként kezdtem a pályámat, és később Németországban nevelői képe-sítést is szereztem. Ott egy keresztény alkoholderápiás intézetben csoportte-rapeutaként dolgoztam, és emellett ön-kéntesként egy klubban, az utcán össze-verődő fiatalok között. A nevelői mellé zeneterapeuta végzettségre is szert tettem. 2004-ben jöttem vissza Magyaror-szágra. 2005 januárjában a Schweitzer Albert Református Szeretetotthon akkori vezetője, Derencsényi Zsuzsanna felfigyelt arra, hogy mennyi tinédzser lóg az utcán céltalanul. Úgy érezte, hogy nem nézhetjük tétlenül a sodródásukat. Meg-

kért, hogy az általam megismert német mintára hozzak létre egy klubot gyere-keknek, fiataloknak. Megkaptunk egy üresen álló református gondozóházat, amelyben ingyenes szabadidős lehetősé- get kínálhattunk számukra. Hét önkéntes keresztény fiatalal kezdtem a szolgálá- tot, egy felekezeti közti kis csapattal. Né- melyek közülük szintén az utcán nőttek fel, egyikük maga is drogfűggőségből szabadult, de segítóm volt egy roma lány és egy evangélikus gyűgypedagógus is.

– Mi tesz valakit jó munkatárssá egy ilyen szolgálatban?

– Lényeges, hogy befogadóan tekint- sen a viselkedészavaros tinédzserekre, és legyen benne missziói lelkület.

– Hogyan lépnek kapcsolatba a kal- lódó fiatalokkal?

– Eleinte az utcán hívogattuk őket, de bemehettünk a környező iskolákba is. Zuglóban kezdtük a szolgálatot, a kerület iskoláit látogattuk meg, beszél- gettünk a tanárokkal is. Az egyik iskola, a veszélyeztetett gyerekek gyűjtőhelye különösen örömmel fogadott minket. A tanári gárdával nagyon jó kapcsolatot sikerűlt kialakítanunk, mégsem onnan jött a legtöbb gyerek, hanem az utcá- ról. Megszólítottuk őket, beszélgettünk és játszottunk velük. Idővel kialakult a bizalom, így már hajlandóságot mutat- tak bejönni a klubba megnézni, hogy mi történik ott. ▶

– Hogyan fogadják a gyerekek, hogy önök imádkoznak értük?

– Teljesen nyíltan vállaljuk, hogy keresztények vagyunk. Még soha nem tapasztaltam elutasítást, amikor meghallották, hogy értük imádkozunk. Inkább egy meghatottsággal teli csönd követi ezt, mert ebből ők a rájuk figyelmet tapasztalják meg.

– Melyek a gyerekek fő problémái?

– Ezek a gyerekek és fiatalok szétcsoportosított családból jönnek, az odafigyelés, a törődés teljesen hiányzik a környezetükben. Nincs érzelmi biztonság, ha-

mar szembesülnek az élet nehézségeivel, ezért korán kell felnőniük. Sok köztük a bántalmazott gyerek vagy olyan, akinél a szülő szenvedélybeteg.

– Kiegyensúlyozottnak számító családból is kerülhet az utcára kamasz gyerekek?

– Nálunk volt már olyan fiatal, aki stabil háttérből jött, és megdöbbentően bölcs dolgokat mondott, amelyeket az apjától hallott, akivel jó kapcsolata volt. Most, húszévesen azt mondja, hogy öt gyerekkorában becsapták a szülei. Akik aztán el is váltak, tehát ez a

család is széthullott. A fiú szerint az volt a baj, hogy sosem voltak vele őszinték. Volt olyan is, aki egyszerűen nem tudta megosztani a problémáit a szüleivel, mert ők azonnal vitatkozni kezdtek vele. A szülők sokszor elborzadnak a gyerekük változása vagy bizonyos ötletei miatt, pedig ha meghallgatnák, kiderülne, hogy az ijesztően hangzó mondanivaló valójában bagatell dolog. Gyakori, hogy amit otthon nem mernek elmondani, azt velünk megosztják.

– Vannak olyan saját kamaszkori tapasztalatai, amelyekből merít a szolgálat közben?

– Az én életemben is előfordult, hogy nem tudtam megbeszélni a gondjaimat a szüleimmel, tudom, hogy ez milyen érzés. De emlékszem olyan emberekre is, akik időt szántak rám, akik valóban figyeltek rám. Ilyenkor éreztem, ahogy erősödik a személyiségem. Ettől akkor értékesnek éreztem magam, és ezt soha nem felejttem el.

– Mit jelent az ön számára a krisztusi lelkület?

– A Krisztus-követés óriási kihívása ez: „...mindent otthagya követték őt [Jézust].” [Lk 5,11b] Nem szabad, hogy leraadjunk a falaknál, és emiatt ne érzük el a másik embert. Tudni kell emellett, hogy mit jelent sónak és világosságnak lenni a mai világban. Jézus nagyon egyértelmű volt. A bűnt nem nevezte másnak, hanem annak, ami: az istennélküliség nyomorúsága. Olyan kiszolgáltatottak és törekenyek vagyunk Isten szeretete nélkül! Amikor az Örs vezér terén utcamissziózunk, nyilvánvalóvá válik előttem, hogy Isten nélkül mennyire tönkremegy az életünk. A másik fontos motívum az irgalom. „Ne ítéljétek, hogy ne ítéltessetek!” [Mt 7,1] Nem tudhatom, hogy mi minden van egy-egy emberi dráma mögött. Istené az ítélet, én nem úgy vagyok közöttük, hogy megmondom, mi fekete, mi fehér. Azzal az indulattal kell feljűk fordulni, amely Jézusban is megvolt: az Atya szeretetét képviselte. Azért jött, hogy fel-emeljen minket.

– Hogyan működik a klub?

– Évekig egymást hívogatták a gyerekek, és ez így nagyon jól működött. Heti három alkalommal négy órát voltunk velük ingyenes szabadidős tevékenység keretében. Van pingpong, csocsó, internet, és csoportfoglalkozásokat is tartunk, amelyeken az evangéliumról beszélünk, az őket érdeklő témákból kiindulva.

Tavaly ez kicsit megváltozott, elkezdtek az utcami szíziót, több időt töltöttünk kint, hogy felvegyük a kapcsolatot az utcán élőkkal. Heti egy alkalommal hozzák be a gyerekeket a munkatársak a klubdelutánra. Ez történik Zuglóban. A másik munkahely pedig az Örs vezér terén folyik. Drogosokkal, hajléktalan fiatalokkal vettük fel a kapcsolatot. Tehát a szolgálatunknak van egy preventív része, a másik pedig a szenvedélybetegek felé irányul. Két és fél éve működik egy lakóotthon is Rákosszabán, amelyért éveig imádkoztunk. Ez azok számára van fenntartva, akik szeretnék új életet kezdeni.

- Hogyan dől el, hogy ki kerülhet be a lakóotthonba?

- Felmérjük, hogy az illető komolyan ki akar-e szállni a régi életéből, vagy csak jobb körülmények között szeretné folytatni azt. A másik, amihez mindig ragaszkodunk, az egy hónap próbaidő. Az alkalmazkodás és a rendezett életvitel alapvető nehézséget jelent számukra. Vagy iskolába kell járniuk, vagy dolgozniuk kell, és minimálisan hozzájárulniuk a költségekhez. Ha nem történik változás, nem alakul ki bizalmi kapcsolat a munkatársakkal, akkor általában egy negyedév múlva elmennek. A leghosszabb időt, tíz hónapot az a fiatalember töltött bent, aki most munkatársunk az Örs vezér téri szolgálatban.

- A legtöbb ember elkerüli az utcán összeverődő, nem túl bizalomgerjesztő viselkedésű fiatalokat. Jogos-e félnünk tőlük? Vagy helyesebb lenne a segítő szándékú közeledés?

- Aki nem ismeri ezt a közeget, természetesen reakció, hogy inkább kikerüli

őket, ez nem megvetendő. Az ember csak a zajongásukat hallja, és tehetetlennek érzi magát. Egyébként elég rafináltak, hamar észreveszik, hogy kit lehet átverni. Ők ebből élnek, szerepeket játszanak, de ez mind védekezés. A klubban egy év szoros együttlét kell ahhoz, hogy elkezdjenek őszintén beszélni magukról. Magamról sem hiszem, hogy mindenkivel szót tudok érteni. Nekem sincs mindenki felé elhívásom. Én is a jézusi vezetést várom, hogy tudjam, mikor feladatomban odaállni valaki mellé.

- Fel tudja dolgozni a kudarcokat? Amikor valaki nem változik, vagy éppen séggyel elmegy?

- Tudatosítanunk kell, hogy ez a munkánk része, sőt halálesetek is előfordulnak. Viszont erre a szolgálatra mondtam igent Istennek. Félelmeimnek érzem magam, ha nem engedelmességek az elhívásomnak. Miközben tudom, hogy a helyemen vagyok, értük vagyok, el is kell tudnom engedni őket. Van, akiért már hosszú évek óta imádkozunk. Azt viszont fenntartjuk, hogy van visszaút, a mi ajtónk mindig nyitva áll, és támogatjuk az újrakezdését.

- Mik a jelei annak, hogy valaki igazán változni akar?

- Az ilyen fiatal egyre jobban keresi velünk a kapcsolatot. Látható, hogy csak azért jön, hogy játsszon, vagy már bízik bennünk, és igényli a beszélgetést is. Az is érdekes, hogy miről beszél. Bennünket kérdez, vagy magáról kezd beszélni? Aztán figyeljük, hogy a problémáiról beszél, vagy valami másról. Ha a problémáiról, az megint újabb lépcsőfokot jelent. Különösen szép az, amikor már megen-

A Teen Challenge Hungary weboldala: befogadohaz.hu. A szolgálat munkáját a „Befogadó Ház” Alapítvány számlaszámán – 10404072-50515755-75501027 (K&H Bank) – támogathatják.

gedi, hogy megjelenjünk az iskolájában is. Vagy meglátogathatjuk otthon, esetleg elmehetünk a bírósági tárgyalására, hiszen a fő profilunk a kallódó fiatalok kísérése. A kapcsolat intenzitása mindig az illetőtől függ. Minél többet enged, annál jobban tapasztalom, hogy tényleg jó irányba szeretne haladni. A fiatalabbak egy ideig bírják a lakóotthonban, aztán mégis elmennek, mert még annyi mindenre vágnak. Ők még nem zuhantak olyan mélyre, hogy tényleg változtatni akarjanak az életükön. Nálunk a sikertörténetek a huszonöt-huszonhat év feletiekre jellemzőek. Sok függ attól is, hogy jó társat találnak-e maguknak.

- Melyik bibliai ige meghatározó az ön számára?

- Amit Jézus mond, és ami a szolgálatunk mottója is: „Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja barátaiért.” Aztán ránéz a tanítványokra, és azt mondja: „Ti barátaim vagytok...” [Jn 15,13-14] Így nézünk az utcán lévőkre is: ők fontosak és értékesek Jézusnak. Ők Jézus barátai.

■ ERDÉSNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Az interjú az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió honlapján (misszio.lutheran.hu) meghallgatható, január 10-én készült beszélgetés szerkesztett változata.

FOTÓK: HECKER CHRISTIANE ARCHIVUMA

A datolyamag titka

Inggomb és karkötő lett a datolyamagból

A datolya magja először kislánykoromban tetszett meg. Akkoriban nem voltak kaphatók túl egyedi ruhadarabok, ezért magam próbáltam kicsit feldobni őket valamilyen ötlettel. A datolyamag jó gombalapnak tűnt. Csak kifű-

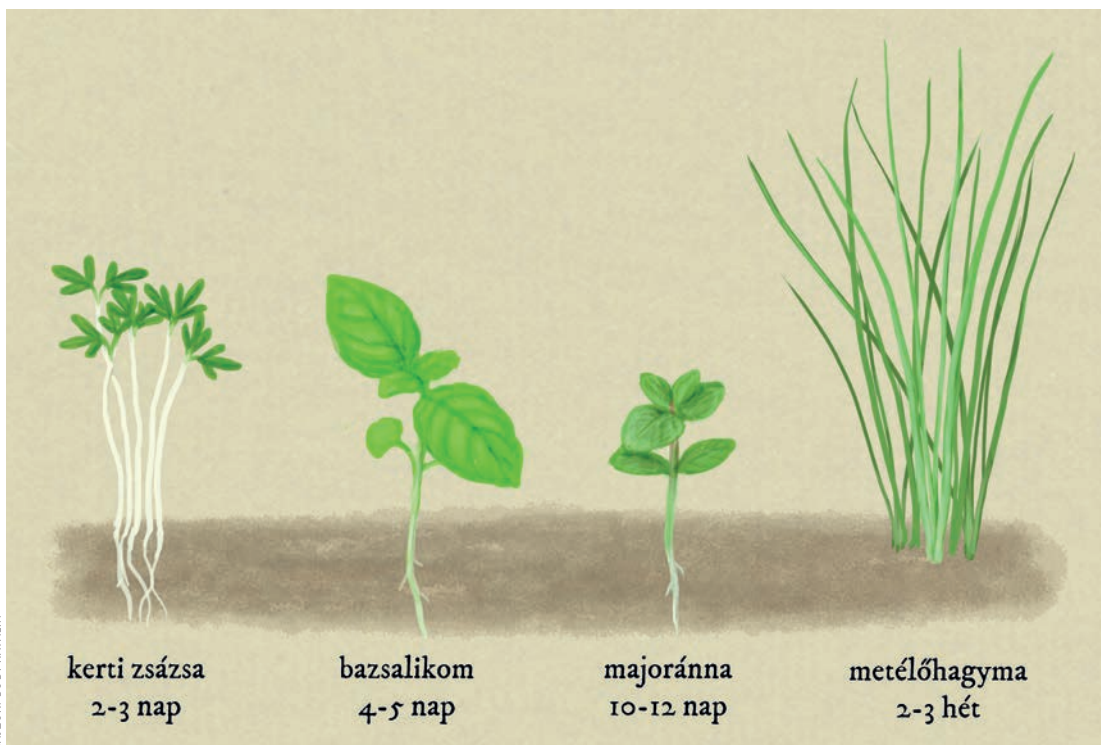
rom, felvarrom, és mindenki elámul, hogy ez mekkora ötlet. Volt is néhány ilyen ruhám. Később a két lyukba gumi került, és karkötővé fűztem a hosszúkás magokat.

Azt, hogy a datolyamag túléli az aszálást, és képes életre kelni, egészen vélet-

lenül tudtam meg. Az egyik lányom a tetőtérben lakik, és egyszer – nos, hogy is fogalmazzak – nem volt nagy kedve lejönni enni, ezért fölcsempészett a szobájába egy csomag datolyát, a magokat pedig egy óriási virágcserepbe szurkálta, egy minifácska mellé. Természetes anyag, nem olyan nagy bűn visszajuttatni a természetbe, gondolta, majd elkorhadnak, és semmi gond nem lesz velük. A magok azonban éltek. Nem látszott rajtuk semmi, de a föld, a napfény és az öntözés elindította bennük a növekedést.

Azért ne képzeljétek valami mesébe illő tempót. A csodafa, amely reggelre az égig ért, biztosan nem datolya volt. A mi datolyamagunk egy hónap öntözés után nyújtotta ki első kis csiráját, és újabb egy hónap múlva jelent meg a föld fölött egy kis zöld pöcök, amelytől gyanút fogtunk. Persze nem tudtuk, mi az, és hogy került oda, ezért hagytunk neki még egy kis időt. Most – majdnem négy hónap után – már kinyílt az első kis tenyér alakú datolyalevél. A dolog tagadhatatlanul meglepett bennünket. A cserép szélén körben nyújtózkodnak a minifa mellett a csöpp datolyamagoncok.

Ha akarattal ültettük volna el őket, biztosan régen föladtam volna, hogy valaha is

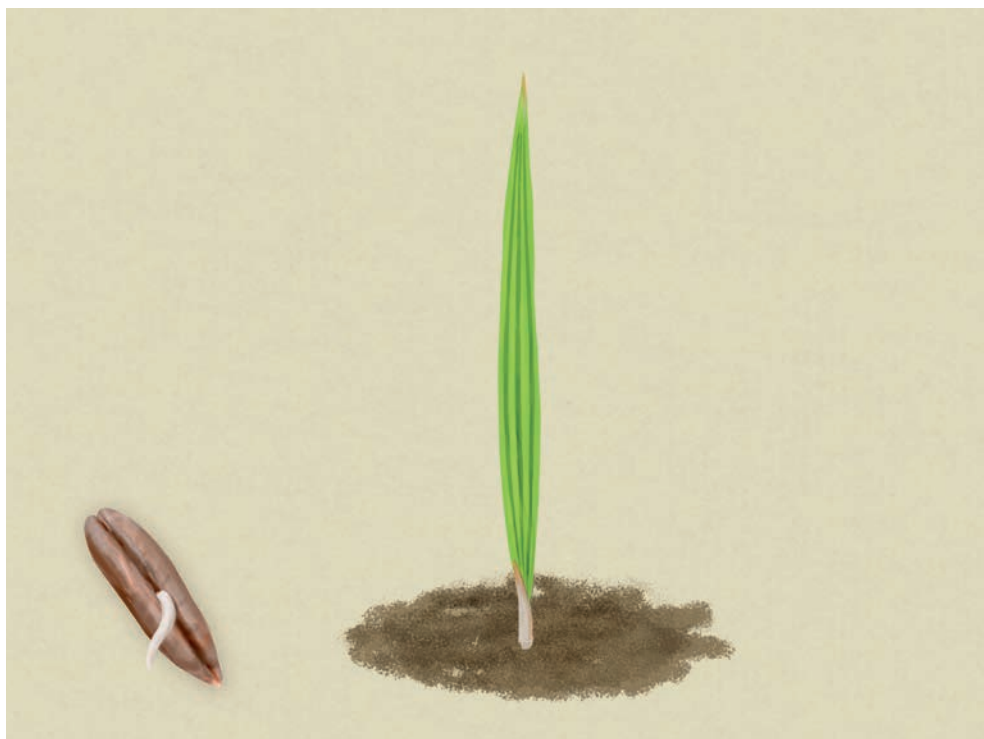

A leggyorsabban szárba szökkenő növények, amelyekből télen is egy kis friss zöldséghez juthatsz. A metélőhagyma kivételével nem kell őket földdel befedni, csak öntözni szorgalmasan

lesz belőlük valami. Így azonban – véletlen ajándékképpen – megélhettem a csodát. Egy kis pálmafa élni kezdett itt nálunk.

Saját magam és szerettem hitének fejlődésében is van valami hasonló tapasztalatom. Van, amikor könnyen és gyorsan megértünk és el tudunk valamit fogadni, amit Isten szavából hallunk. Máskor meg olyan, mintha üresjárat lenne. Nem történik semmi. Sőt mintha egyre kevésbé érezném magam erősnek és képesnek arra, hogy keresztény legyek. A hittanosaim, a gyerekeim, az emberek, akikért imádkozom, időnként a zsázsa, máskor a datolyapálma tempójában kezdenek életjeleket mutatni. A természet rendjébe mindez belefér. És azt hiszem, a hitünk fejlődésébe is belefér mindez. Bennem sokszor van türelmetlenség önmagam és mások felé, de Isten ideje elég, türelme hosszú, és szeretete nagy.

A mag és a belőle kelt növényke, a magonc

Ha a megfelelő sorrendben olvasod össze a levelekre írt betűket, Pál apostol egyik mondatát kapod meg (Fil 1,6). Megfejtésedet elküldheted az Evangélikus Élet szerkesztőségének címére (1085 Budapest, Üllői út 24.; e-mail: evelet@lutheran.hu).

Fil 1:6

A Keresztény Értelmiségi Fórum következő alkalmán a budapesti evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) február 26-án 18.30-kor *A reformáció öröksége a jövő és a világvallások versenyfutásának kontextusában* címmel Békefy Lajos PhD református szociológus, világvallás-kutató tart előadást.

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve szeretettel várja az érdeklődőket következő disputájára a múzeumba (Budapest V. ker., Károlyi u. 16.). Időpontja: március 14. (szerda), 18 óra. Beszélgetőtársak: Csorba László történész, egyetemi tanár, a Nemzeti Múzeum korábbi főigazgatója; Hermann Róbert történész, egyetemi tanár, a Magyar Történelmi Társulat elnöke; Kalla Zsuzsa irodalomtörténész, a Petőfi Irodalmi Múzeum gyűjteményi igazgatója. Moderátor: Galambos Ádám evangélikus teológus. Téma: *Jelen vagy múlt idő? – 1848 kultusza*. A rendezvényre a belépő felnőtteknek 600 Ft, diákoknak, nyugdíjasoknak 300 Ft. (A belépő megvásárlói a Petőfi Irodalmi Múzeumot támogatják.) A beszélgetés élőben követhető a Petőfi Irodalmi Múzeum YouTube-csatornáján is.

Meghívó egyházkerületi közgyűlésre. Az Északi Evangélikus Egyházkerület a tavaszi közgyűlését a 2005. évi IV. tv. 84. § alapján március 23-án 14 órai kezdettel tartja az Arnót-Újcsánosi Társult Evangélikus Egyházközségben (3713 Arnót, Petőfi u. 96/a). Az alkalomra az Északi Evangélikus Egyházkerület közgyűlésének tagjait, valamint minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

Erős vár a mi Istenünk!

Hallhatóan evangélikus!
A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

KOSSUTH RÁDIO

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

12. KÖSZI Életfonal életvezetési tábor 7-12. osztályosoknak. Piliscsaba, április 12-15. Tizenévesnek lenni sosem volt könnyű: igazi barátokat találni, megállni a helyünket a suliban, kijönni a szüleinkkel és meghódítani a kiszemeltünket. Táborunkban elmondhatod, ami bánt, és garantáltan jókedvre derítünk, izgalmas programokban leszel részesed, miközben bölcsebb leszel életed nagy kérdéseiben is. Kiscsoportos beszélgetések, interaktív drámafoglalkozások, műveltségi vetélkedők és közösségépítő játékok várnak egy felejthetetlen négynapos hétvége alatt. A tábor mottója 2018-ban: „Ép testben ép lélek.” A költség-hozzájárulás, a kedvezmények és a technikai részletek pontos leírása a KÖSZI honlapján olvasható: koszi.net. Információ: Szeredi Anna; telefon: 70/244-4921; e-mail: koszi@koszi.net.

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután 3 órától 5 óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

RADOSNÉ LENGYEL ANNA

országosfelügyelő-helyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

Gratulálunk nyertesünknek! Előfizetői nyereményjátékunkat Gaál Zsuzsanna budapesti olvasónk nyerte. Szeretettel gratulálunk! Azon előfizetőink között tartottunk sorsolást, akik ez év január 6-áig megújították Evangélikus Élet-előfizetésüket. A nyertes másodmagával térítésmentesen tölthet el egy hétvégét (péntek vacsorától vasárnap ebédig) a balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban, egy előre egyeztetett időpontban.

LUTHER KIADÓ

Kövessen bennünket az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal, lelki táplálékkal, friss hírekkel, érdekes interjúkkal, véleményekkel, videókkal és képekkel várja Önt a Magyarországi Evangélikus Egyház hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

„Sokfélék vagyunk, de Krisztusban egyek!”

Protestáns cigánymissziós konferencia

Közel félezer cigány és nem cigány keresztény gyűlt össze február 10-én a budapesti Deák téri evangélikus templomban a harmadik protestáns cigánymissziós konferencián, hogy – az egymás iránti tiszteletet is kifejezve – közösen adjon hálát az Úrnak.

Az együttlétén Isten tiszteletén túl előkerült a család, a másik ember, a teremtett világ és önmagunk megbecsülésének kérdése is. A közös hálaadás öröme jellemezte a harmadik alkalommal megrendezett ökumenikus cigánymissziós konferenciát – nemcsak az Úrral való közösség, hanem a közös hálaadásból eredő áldás is érezhető volt. Az ország különböző településeiről érkező fiatal és idősebb testvérek ugyanis olyan közösséggé formálódtak, amely Krisztus felénk áradó önfeláldozó szeretetének felismeréséből következően fogalmazta meg a másik ember tiszteletét.

A harmadik protestáns cigánymissziós konferencia fókuszában a tisztelet állt, melyet a jelenlévők több oldalról is megvizsgáltak.

Aki nem járt még cigánymissziós konferencián, annak üdítő színfolt lehetett, ahogy a közösség a megszokott, tradicionális istentiszteleti szokásoktól eltérően – ezúttal az alsózsoltcai methodista kórus vezetésével – Istenről szóló cigány zenével is dicsőítette az Urat, s a padsorokban felállva, sokszor tapsolva történt a hálaadás.

„A nap célja, hogy közösen dicsőítsük az Urat” – fogalmazott köszöntőjében Kurdi Zoltán. A methodista lelkész a nap mottóját – „Tiszteld...” – alapul véve az Isten, a család, a gyülekezet és az ember-társak tiszteletére hívta fel a figyelmet.

„Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened, az Úr ad neked!” (2Móz 20,12) – idézte Langerné Victor Katalin a *Tízparancsolatból*. „A gyermek a jövőt jelenti” – fogalmazott a család évére is utalva az Emberi Erőforrások Minisztériumának társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkára. Langerné elmondta, hogy a szülők tisztelete azért is fontos, mert „ha mi nem tiszteljük a szüleinket,

akkor gyermekeink sem fognak minket”. Az ötgyermekes édesanya beszédében kiemelte, hogy a család tiszteletére a többségi társadalom a cigányságtól vehetne példát.

„Jézus áldó hatalma itt van velünk!” – mondta a Deák téri evangélikus gyüle-

lé hálás a szívünk, akkor mások felé is kiárad a szeretetünk”. A lelképásztor az elégedetlenség, a tiszteletlenség, a panaszokkal terhes szív helyett az Istennél lelt vigasz és megkönnyebbülés felismerésére szólította fel az egybegyűlteket. „Bűneink miatt a lelkünkben mindannyian betegek vagyunk, de az Úr Jézus ma is gyógyítani akar minket” – mondta.

A konferencia fórumbeszélgetésekkel folytatódott, amelyeken a résztvevők a tisztelet kérdésköréről beszélgettek.

A SZERZŐ FELVÉTELE

kezet lelkésze. Smidéliusz Gábor a templom történetét felelevenítve (*a Deák téri templom az akkori városfalon kívül épült – G. Á.*) mutatott rá arra, hogy sokszor a hátr- és peremvidéken történnek csodák.

A tíz leprás meggyógyításának története (Lk 17,15–19) alapján Erdei Nagy László az igehirdetésében Krisztus dicsőítésére és az abból következő szolgálatra hívta fel a figyelmet. Az Alsózsoltcán szolgáló methodista lelkész a zsoldároost idézve – „Aki hálaadással áldozik, az dicsőít engem, és aki ilyen úton jár, annak mutatom meg Isten szabadítását” (Zsolt 50,23) – elmondta, hogy „ha Isten fe-

A fórumbeszélgetéseken – a délutáni biznyságtételekhez hasonlóan – a család, önmagunk, a gyülekezet, a cigányság és a magyarság tiszteletéről volt szó. Öröm volt belehallgatni a különböző élettörténetekbe, az őszinte beszélgetésekbe.

Dani Eszter, a Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatala missziói irodájának vezetője is megosztotta gondolatait az egybegyűltekekkel, miként Víg Miklós baptista, Horváth János methodista, Péter Pál pünkösdi, Mocsár Katalin evangélikus, Rácz Miklós református és Tukacs Gitta református biznyságtétevé is.

■ GALAMBOS ÁDÁM

India, Kína, Kongó, Etiópia

Új projektekben is szerepet vállal a magyar Lepramisszió

A leprások világnapjának központi rendezvényét a Kelenföldi Evangélikus Egyházközség templomában tartotta január 28-án a Lepramisszió hazai munkatársainak és támogatóinak közössége. A lutheránus hajlékot színültig töltötték az ország különböző részéről érkezettek.

FOTÓ: LEPRAMISSZIÓ.HU

A kép jobb szélén Brent Morgan, a Nemzetközi Lepramisszió vezérigazgatója

Raoul Follereau francia újságíró kezdeményezésére lett 1954-ben minden év januárjának utolsó vasárnapja a világ legnagyobbra való figyelemfelhívás napja. Sajnos minden óriási eredmény – gyógyszer, kiváló műtéti technikák, sok-sok hatalmas fejlesztés – ellenére még ma is minden második percben diagnosztizálják a földön valakiről, hogy leprás, és közülük minden ötödik gyermek...

A huszonkilenc tagországot tömörítő Nemzetközi Lepramisszió tagjaként a magyar Lepramisszió is az év kiemelkedő feladatának és lehetőségének tekinti a világnapot. Ilyenkor országszerte sok templomban szólnak az igehirdetések és gyermek-istentiszteletek a témáról, illetve indulnak adakozásra gyülekezetek.

A Bocskai úti evangélikus templomban tartott ünnepségen dr. Blázy Árpádné helyi lelkész – aki a Lepramisszió kuratóriumának egyik evangélikus tagja – köszöntése után rövid közgyűlés keretében hangzott el Riskóné Fazekas Már-

ta igazgató 2017-ről szóló éves beszámolója. Az igazgató hálaadással tekintett vissza az elmúlt esztendőre, amelyben ismét megtapasztalták, hogy „jó az Úr”. A hűséges és áldozatos adakozók (a Lepramisszió csak gyűjtött adományokból gazdálkodik) jóvoltából minden korábbi vállalatot teljesíteni tudtak indiai és kínai projektjeikben. „Megindító és nagy hálára készítet sok-sok magyar ember bizalma szervezetünk iránt és hűsége a

leprabetegek iránt!” – köszönte meg az igazgató a támogatásokat.

Az ökumenikus összetételű kuratórium megüresedett baptista lelkészi helyére rövid ünnepi liturgia keretében választották meg Bódis László nyugalmazott baptista lelképásztort.

Az igazgató áhitata következett Ézs 6,8 alapján *Isten álláshirdetése, önkéntes jelentkezők felvétele* címmel. A református lelkész az önkéntes szolgálat ismerveiről beszélt, melyek sorában – az ézsaiási készség („Itt vagyok, engem küldj!”) mellett – a hűség, a kitartás és az öröm a legfőbbek. Riskóné Fazekas Márta a sok-sok önkéntes munkatárs áldott szolgálatáról emlékezett meg az ige alapján. „Önkéntesnek lenni szabadság, kiváltság és áldás. Jutalma az, hogy Isten munkatársainak neveztetünk, és az az ígéret, hogy »nem hiábavaló az Úrban.«”

A Lepramisszió kizárólag önkéntes munkatársakkal végzi szolgálatát: adatbázis-kezelő, pénztáros, adminisztrációs, iskolaügyi, reklámmal és médiával foglalkozó, internetes szakönkéntesek, nyelvi fordítók, gyülekezeti összekötők áldott sokasága szolgál Krisztus kicsinyeinek érdekében a Lepramisszió kötelékében. Köszönet és köszöntés hangzott el név szerint mindnyájuknak.

Végül a magyarországi Lepramisszió 2018-ra vállalt projektjeiről tartott képes beszámolót Riskóné Fazekas Márta. India és Kína mellett két afrikai ország felé is nyit idén a magyar szervezet: Kongóban lepraszűrés és rehabilitáció, Etiópiában pedig egészségnevelő munka finanszírozását vállalták. Erre kérik az év során az adományokat, de továbbra is kiemelt cél a kalkuttai (India) leprakórház munkájának támogatása és negyven, leprából gyógyuló gyermek oktatásának finanszírozása a kínai Dicsingben.

Sok-sok ezer kedvezményezettje van tehát a kicsiny Magyarország lepramissziós szolgálatának, amelyen keresztül az evangélium is eljut olyanokhoz, akik soha nem hallottak még róla. Mert az az Isten akarata, hogy „minden ember üdvözljön, és eljusson az igazság megismerésére”. (1Tim 2,4)

■ RISKÓNÉ FAZEKAS MÁRTA

Báloztak a szarvasi evangélikusok

Jókedvű, szórakozni és adakozni vágyó evangélikusokkal telt meg február 10-én este a szarvasi Árpád Szálló rendezvényterme, és kezdetét vette a helyi evangélikusok ötödik jótékonyági bálja. A jó hangulatról Kepenyés Pál és zenekara gondoskodott, ahogyan tette már korábban is minden alkalommal.

A bál háziasszonya ismét Hegedűs Éva volt. Lázár Zsolt esperes köszöntötte a bál résztvevőit, és érdekességként bemutatta a legmesszebből érkezetteket: négyen is jöttek az Egyesült Államokból.

A jókedvű adakozókat szereti és megáldja az Isten. A bál jótékonyági céljaként az esperes ismét az ifjúsági munka támogatását nevezte meg, hiszen több tábor is vár majd a szarvasi fiatalokra – angol és amerikai önkéntesek részvételével –; ezeknek a költségeihez ennek a bálnak az adományai is hozzájárulnak.

Babák Mihály polgármester üdvözlő szavaiban kiemelte, hogy a város életében mennyire fontos az evangélikus egyház, a két gyülekezet és az intézmények, amelyek az elmúlt húsz esztendőben új

esélyt kaptak. A bálon közel kétszázötvenen vettek részt. A hagyományhoz hozzátartozik a nyolcadikosok nyitótánca, és ők voltak azok is, akik frakkban és estélyi ruhában fogadták a vendégeket és árusították a tombolát. (Közel százötven tombola érkezett felajánlásként.) Ezután Balázs Dominik és Kondacs Jázmin Báborka, a szentesi Szilver Táncsoport Egyesület versenytáncosai sztenderd táncokat mu-

tattak be: angolkeringőt, tangót és slow foxot, majd a további köszöntőket követően latin táncok következtek: csacsacsca, rumba és jive. A Szivárvány Színház Színhelyi Táncegyüttes idén is remek táncokkal fokozta a jó hangulatot. A sikeres rendezvény két főszerzője idén is Fabó Polett és Lázár Zsolt volt.

■ *Forrás: Szarvas-Ótemplomi Evangélikus Egyházközség / Facebook*

Farsangtól böjtig

Közel hét évtizedes csömöri hagyomány

Az idei esztendőben hatvannyolcadszor tartották meg a csömöri evangélikus gyülekezetben a farsangi imahetet. A hagy-

mányosan farsang utolsó napjaiban kezdődő és böjt első vasárnapján véget érő imahét elindítása a gyülekezet egykori

bibliakörös asszonyainak köszönhető. Azzal a kéréssel fordultak ugyanis lelkészükhöz, hogy közösen, az igére figyelve búcsúztassák a farsangot, és lépjenek be a böjt időszakba. Az esti alkalmakon hamarosan sütemény, forró tea is várta az egybegyűlteket.

A farsangi imahét igei szolgálatát idővel meghívott vendégszolgáltatók látták el. Nem volt ez másként idén sem: február 11-én, a kezdőnapon Bódi Emesét, az Evangélikus Hittudományi Egyetem latin-művészettörténet szakos oktatóját, majd estéről estére Magyarkuti Gyuláné Tóth Katalin fasori, Deák László budapest-kispesti, Pintér Mihály mendei, Benkóczy Péter budapest-kőbányai és Thuránszky István béri lelkész igei üzenetét hallgathatták meg. A lapzártánk utáni este meghívott vendége Chikán Katalin dunakeszi lelkész volt, míg böjt első vasárnapján a délelőtti istentisztelet igeosztályója dr. Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora.

■ BODA ZSUZSA

Járjunk Krisztus nyomában!

Böjte Csaba üdvözlí a BKK-vezér imaszándékát

„Minden túlzás nélkül szinte a teljes magyar sajtó beszámolt a Dabóczi Kálmánnal készült interjúkról!” – adta híru a 777blog.hu, hozzátéve, hogy a Budapesti Közlekedési Központ (BKK) vezérigazgatójának bizonyágtevé vallomását a keresztény orgánmok közül ugyanakkor csak az Evangélikus.hu szemlézte.

Az internetes portálnak adott interjúban Dabóczi Kálmán – egyebek mellett – így fogalmazott: „Idén már két hullámban hozzuk be a feleségemmel a gyerekeket a városba, van egy korai és egy későbbi »járat«. Bevett szokás, hogy az autóban ilyenkor imádkozni szoktunk közösen. Az egyik imaszándék – amelyet a gyerekek mostanában már maguktól mondanak – a város és az ország vezetőiért szokott lenni, hogy a közjót szolgálják, ne a saját érdekeiket. Ezzel az állandó fohással állítom, hogy a gyerekek többet tesznek a közjó és a magyar politikai élet tisztaságáért, mint ha plakátokkal kampányolnának. Gondoljunk csak bele, hogy milyen lenne áprilisig a közhangu-

lat, ha sokan csatlakoznának ehhez az imához...”

A BKK vezérigazgatójának szokatlanul őszinte interjúja megérintette Böjte Csaba ferences testvért is, aki Facebook-oldalán a következő kéréssel fordult mindenkihez: „Örömmel olvastam a Dabóczi Kálmánnal, a BKK vezérigazgatójával készült interjút! A mai világban kevesen vállalnak tudatosan embert próbáló nehéz feladatokat! Sajnos sokan úgy gondolják, hogy ha keresztények lettünk, akkor kerülni kell a rázós pályát, távol kell maradni mindattól, ami nehézséggel, küzdelemmel jár, ami bepiszkíthatja kezünket, lábunkat!

Az igazi Krisztus-követő bevethető, vállalja az étellel együtt járó gondokat,

problémákat, mer elindulni a világot tovább teremtő Krisztus nyomában. Az igazi keresztény nem gazdag ifjú, nem megy vissza a kényelmes, meleg kuckójába, hogy ott jól fészült, mindent jobban tudó megmondóemberként élje a veszélytelen életét! Az igazi jó keresztény elfogadja, hogy az út sara bemocskolja lábát, megy a Mestere nyomában az apostolok, a szentek útján, még ha az út a Golgota felé is vezet!

Szeretettel kérek, hogy imádkozzunk a felelős beosztásban dolgozó keresztény testvéreinkért, a köztisztviselőkért, politikusainkért, hogy hivatásukat egyeztetni tudják hitükkel, és munkájuknak gyümölcse beérjen, mindannyiunk örömére!”

A 777blog.hu csapata teljes mértékben támogatja a BKK vezérigazgatójának és a ferences szerzetesnek a kérését: ők is arra buzdítanak mindenkit, hogy imádkozzunk a magyar politikusokért, magas beosztásban dolgozó honfitársainkért!

Forrás: 777blog.hu / Marti Zoltán

Babakelengye

FOTÓ: ZMC

Megható percekét éltem át vagy negyven éve Békéscsabán. Fialat házaspárt látogattam. Már évek teltek el az esküvő óta, és nagyon várták az első gyermek születését. A nyomdász mérnök fiatalasszony nagy örömmel és szilárd reménységgel nyitotta ki az egyik szekrényajtót, és mutatta az ott sorakozó babaruhákat. Meghatódtam, mert tudtam, hogy az érkezendőnek még

született, s közben a fiatalasszony, akinek – elárulom – Liptákné Gajdács Mária a neve, lelkeszként szolgál Békés megyében.

Azért jutott ez eszembe, mert mi most Soroksáron gyülekezeti babakelengyét gyűjtögetünk. Van már épületünk és épülő templomunk. A „babakelengye-palcon” van már három asztal, negyven

szék, negyven énekeskönyv, teaforraló, negyven csésze, két guruló fogas, orgona és szemléltető képernyő. Bár legutóbb is harmincnál többen voltunk, mégis elszorulhat a szív, hogy kié lesz ez a kelengye. Mikor születik meg végre a templomot megtöltő gyülekezet?

Nem szorul a szív, hanem örömmel dobban, reménységgel plántál. Keres, látogat a lélek, mert a reménységnél nincs biztosabb. A reménység erőtér, mely hat a reménykedőre, és magába foglalja a reménylettet. Olyan erőtér, amely akkor abból a babakelengyészekrényből mindmáig biznyságként hat a szívemre.

Ha éppen egy évvel ezelőtt Gáncs Péter elnök-püspök *Gyülekezet áldott állapotban* címmel szolgált Soroksáron, akkor most jelenthetjük, hogy bár hozszadalmas a vajúadás, de várjuk a születést, a templomszentelést, melyre immár öt keresztelő és három konfirmáció „jegyztetett elő”. Jelentjük, gyűjtjük a babakelengyét, és készülünk újjászületések sorával az ünnepélyes gyülekezetszülésre, a gyülekezetére, amelyet a Szentlélek szül Jézus Krisztus egyházává.

■ GYJS*VDM

Lelkiség és minőségirányítás

Evangelikus fenntartásban Dunakeszi diakóniai intézménye

Ahogy korábban már hírül adtuk, a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) január 1-jétől négy szociális intézmény fenntartását vállalta át az államtól, többek között a dunakeszi ÉletFa Rehabilitációs Intézetét. Ez utóbbi átadó-névadó ünnepsége február 14-én volt. A hamvazószerdán zajlott ünnepség előtt sajtótájékoztatót tartottak, amelyen Fabiny Tamás elnök-püspök, Gregersen-Labossa György lelkész, az MEE Diakóniai Bizottságának elnöke, Hajdú Tibor, az MEE Országos Irodája Diakóniai Osztályának közkapcsolatokért felelős munkatársa és Dióssi Csaba, Dunakeszi polgármestere vett részt.

Fabiny Tamás rámutatott, hogy az evangélikus egyház olyan területeken működő intézmények életébe kapcsolódik be, ahol erős gyülekezeti, illetve már meglévő intézményi háttér támogatja a diakóniai szolgálat felelős végzését. A Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke kitért arra is, hogy az átvett, korábban állami intézmények dolgozói továbbra is alkalmazásban maradnak, a létesítmények működtetését a betegek után járó normatív finanszírozás biztosítja. Hangsúlyozta, hogy az egyház igen tapintatosan, a meglévő gyakorlat őrzésével, ám saját hozzáadott értékeivel szeretne a továbbiakban szolgálni.

Az intézményekben mindenütt a helyi egyházközségben működő lelkész látja majd el a lelkipásztori szolgálatot, a lakók és dolgozók számára felkínálva az istentiszteleti, közös imádkozási és bibliatanulmányozási alkalmak lehetőségét. A munkatársak feladatellátását a továbbiakban az evangélikus egyház a diakóniai hálózata, továbbképzések, szakmai konferenciák, valamint a bajor és a finn diakóniával fenntartott kapcsolatok segítségével is támogatni kívánja. Az intézmények szolgálata három pilléren nyugszik: keresztény életből fakadó hivatástudat, professzionális munka és felelős gazdálkodás.

Gregersen-Labossa György lelkész érzekeltette, hogy óriási lehetőség és feladat azoknak az embereknek a vezetése, akik segítségre szorulnak. Ezt az egyház partnerek bevonásával végzi, hiszen állami, önkormányzati és szakmai támogatást is igénybe vesznek.

„A dunakeszi ÉletFa Rehabilitációs Intézet a már meglévő kistarcsai Evangélikus Papnék, Johannita Szeretethotthon részlegként új néven, Sztehlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálatként folytatja műkö-

dését. A ránk bízottak száma kétezer fővel nyolcezerre nőtt, a munkatársaké ötszázal kétezerre” – mondta a püspök.

A dunakeszi mellett további intézmények, így az ágfalvi Pszichiátriai Betegek

sek otthona pedig úgyszintén a sarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat telephelyeként működik tovább.

Dióssi Csaba, Dunakeszi város polgármestere méltatta a keresztény egyházak diakóniai és szociális feladatvállalását. A polgármester szerint az egyház szolgálatát belső késztetéséből, hitéből adódóan végzi, s ez sokkal nagyobb garancia, mint ha csak formálisan folytatná a munkát. A város együttműködését és támogatását fejezte ki a célok elérésében.

Az Észak-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegye lelkészeinek munkaközössége, illetve az intézményben ellátottak és

A SZERZŐ FELVÉTELE

Otthona a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ telephelyeként, a Békés Megyei Körös Menti Szociális Centrum a sarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat részeként, valamint a devecséri idősek otthona a Lakos Ádám Evangélikus Szeretetszolgálat tagintézményeként működik tovább.

Két további önkormányzati intézmény is evangélikus fenntartásba került: a Tolna megyei, eddig a DÁM Önkormányzati Társulás által működtetett létesítmény Hegyhát Evangélikus Szeretetszolgálat névvel, a Körös-szögi Kistérség Többcélú Társulása fenntartásában üzemelő csabacsúdi idő-

dolgozók is csatlakoztak az ünneplőkhöz, együtt vettek részt az ünnepi istentiszteleten, amelyen felszentelték az épületet. Fabiny Tamás püspök Zákus története kapcsán elmondta, hogy párhuzamba állítható az intézmény korábbi nevével, az ÉletFával, de sokkal inkább az itt lakók és dolgozók kíváncsisága párhuzamos Zákuséval. „Hiszem, hogy meg fogják tudni tapasztalni, hogy ma lett üdvössége ennek a háznak” – mondta a püspök.

Az istentisztelet után a vendégek az intézmény bejárása során több munkacsoport foglalkoztatását is megtekintették.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Ágfalvi „aranyketrec”

Új profillal és intézménnyel bővült az evangélikus diakóniai intézmények sora

Amint lapunkban már hírül adtuk, január 1-jével egyházunk lett a működtetője több, korábban állami fenntartású szociális intézménynek. Ezek egyike a pszichiátriai betegek ágfalvi otthona. Mind az egyház, mind az intézmény nagy reményeket fűz a „frigyhez”. A tervekről és az otthon életéről beszélgettünk Gregersen-Labossa György lelkésszel, egyházunk diakóniai bizottságának elnökével, az ágfalvi intézet anyaintézményének, a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központnak az igazgatójával és Belényessy Évával, a diakóniai központ ágfalvi telephelyének vezetőjével.

Gregersen-Labossa György: Az evangélikus diakónia teológiai alapja az, hogy munkánk Krisztus szolgálatából indul ki. E szolgálatba illeszkedik mostantól az intézmény, tehát nem egyszerűen ellátunk embereket, vagy lelkesen végezzük emberbaráti alapon a munkánkat, hanem a Szentlélek erejében és vezetésben bízva tesszük a dolgunkat. Mindebben kiemelkedő szerepe van az intézményi lelkésznek, aki ezután nem vendégként érkezik a házba, hanem az egyház szolgájaként, diakóniai lelkészként, aki részévé lesz a mindennapi életnek és az ünnepeknek. Ő az egyház képviselője, aki egyben hidat épít az ágfalvi evangélikus gyülekezet és az intézmény között. E nélkül aligha beszélhetnénk diakóniáról. Ugyanakkor az ágfalvi otthon intézményünk részeként belekerül egy olyan vérkeringésbe, ami magával hozza azt a fajta lelkületet és egyházi hálózatos gondolkodást, amelynek elengedhetetlen része a spiritualitás és a hit minél személyesebb megélése. Ez Isten nagyszerű „ajánlata” lakóinknak és dolgozóinknak egyaránt.

– **Ágfalva és Szombathely nem éppen szomszédos települések. Miért éppen a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ telephelye lett az ágfalvi otthon?**

G.-L. Gy.: Az intézményátvételeknél – amelyeket a magyar kormány kezdeményezett – az egyik fő szempont az volt az egyház részéről, hogy olyan helyen indítsunk új szolgálatot, ahol integrálni tudjuk egy meglévő intézménybe. Ágfalvához közel országos fenntartású diakóniai intézmény egyedül Szombathelyen van, amely sokrétű szolgálatával alkalmasnak

tűnt arra, hogy telephelyként befogadja az itteni otthont. A másik fő szempont az volt, hogy olyan intézményt vegyünk át, amilyen még nincs az evangélikus diakónia palettáján. Ágfalva új szintet hoz a diakóniánkba, és egy idő múlva országos hatáskörrel működik majd. Tekintettel az evangélikus egyház nagyszámú dolgozójára, az a tervünk, hogy itt egy pszichiátriai, lelkigondozói és mentálhigiénés központ is kialakuljon. Egyházunk vezetése is támogatja ezt a gondolatot, és a megvalósulásához most egy lépéssel közelebb kerültünk. Egyelőre az intézmény erre még nem alkalmas, viszont az elkövetkezendő időben azon fogunk dolgozni, hogy alkalmassá tegyük, és fontolva haladva elérjük ezt a célunkat is.

✱

Közös munkánkra készülve Belényessy Éva, az ágfalvi telephely vezetője kezembe adta Benedek István elmebetegekről szóló csodálatos könyvét, az *Aranyketrecet*. A könyv bevezetőjében ezt olvashatjuk: „Elmebajról, elmebetegekről írni mindenképpen kényes feladat. [...] A téma ijesztő

A február 9-i átadóünnepségen az intézet már nemcsak hivatalosan, hanem ünnepélyesen is a Magyarországi Evangélikus Egyház szárnyai alá került – olvashatjuk találoan az otthon Facebook-oldalán. Az ünnepi istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét, és részt vettek rajta azok a lelkészek is, akik valamilyen módon eddig is kötődtek az intézményhez. Az istentisztelet után a gondozottakból alakult színjátszó kör meglepetéssel szolgált a vendégeknek, majd az érdeklődők megtekinthették az egykori határórlaktanyából lett pszichiátriai otthont.

✱

– **Az utóbbi években az intézmény több fenntartóváltást megélt, az itt dolgozók szerint januártól pedig révbe ért. Mitől lett más, mi adja az intézmény lelki hátterét?**

FOTÓ: SZALAY JÓZSEF

is, izgató is egyszerre, amellet valami mági-
kus titokzatosság veszi körül. Aki csak hír-
ből ismeri az elmebeteget, úgy véli, hogy az
„őrült” végletesen és véglegesen emberte-
len. Ennek az írásnak a legfőbb célja meg-
mutatni: mennyire emberi. És ha emberi,
akkor emberséges bánásmódot érdemel.
Éppen ezzel fukarkodik a társadalom több
ezer éve. Hivatásnak érzem: felvilágosíta-
ni az embereket arról, hogy nincs joguk az
elmebetegeket kiközösíteni maguk közül.
Se joguk, se okuk. Az elmebaj olyan ele-
mi katasztrófa, amely mindannyiunkat ér-
het. Közös kötelességünk küzdeni ellene
és emberséges bánásmóddal könnyíteni a
katasztrófasújtottak terhén.”

– Mitől „emberi” az ágfalvi intézet?

Belényessy Éva: Attól emberi, hogy em-
berként kezeljük a lakókat. Olyan érző
emberként, amilyenek a külvilág nem
fogadja el őket. Azt tudni kell, hogy akik
itt élnek benn az intézetben, azok nagy
részének nincsen se családja, se senkije,
illetve ha van is családjuk, nem tartanak
velük kapcsolatot. Úgyhogy itt mi egy
nagy család vagyunk: száznegyvenhat
lakó és a dolgozók. És azt is szeretném
elmondani, hogy ezek az emberek any-
nyi rosszat kaptak már az élettől, hogy
ha valaki pozitívan fordul feléjük, ők azt
ezerszer meghálálják.

– Hogyan élnek „nagy családként” az
intézményben?

B. É.: Szintén Benedek István írja
gyönyörűen azt, hogy az elmebeteget
ketrebe zárja mind a betegsége, mind

a külvilág. A mi feladatunk az intézmény
keretein belül bearanyozni ezt a ketrecet.
Ezért *Aranyketrec* a könyv címe is. Mi itt,
az otthonban arra törekszünk elsősorban,
hogy minél teljesebb életet biztosítsunk a
lakóinknak. Az én egyik mottóm az, hogy
a lakóink ne csak túléljék az életet, hanem
megélik. Ennek megfelelően alakítjuk az
intézet hétköznapijait is. Lakóink több mint
ötven százaléka dolgozik valamilyen foglal-
koztatási területen. Ez általában napi négy,
illetve hat órát jelent. Mert attól még, hogy
valaki elmebeteg, tud dolgozni. És ha szí-
vesen végzi a munkáját, az már „fél gyó-
gyulás”. Ezenkívül különféle programokat
– amelyeket egy normál családban meg-
kap az ember – igyekszünk szervezni. So-

kat járunk kirándulni, egy évben egyszer
nyaralni is. Terápiás cézzalattal működik az
intézetben színjátszó kör, aminek az egyik
feladata az, hogy a memóriafunkciókat a
tanulás segítségével karbantartsuk, illetve
az, hogy ennek segítségével meg tudjuk
mutatni a világnak, hogy az itt élő emberek
is érző lények, és nem azok a szörnyete-
gek, amilyeneknek a média gyakran bemu-
tatja őket. A színjátszó körrel és a külvilág
felé való nyitással a másik nagy cél, hogy
ezt a negatív stigmatizációt, ami körbe-
veszi lakóinkat, egy kicsit megpróbáljuk
megingatni. Ezért tartunk rendezvényeket
az intézetben kívül is, Sopronban is, illetve
amikor itt, az intézményben van rendez-
vényünk, akkor megpróbálunk olyan mé-
diasztárokat meghívni, akik által fel tudjuk
kelteni a külvilág érdeklődését.

– Ön három éven át vezette már ezt
az intézményt. Januártól az evangélikus
egyház a fenntartója. Mit vár az egyháztól?

B. É.: Azt, hogy az a humánus szem-
lélet, amely az állami fenntartásban nem
volt meg, itt meglegyen. Kicsit sarkít-
va azt mondhatom, hogy lakóink eddig
„számok” voltak... Azt kívánom az itt la-
kóknak, hogy az egyház a számok mö-
gött lássa meg az embert! És mindazt a
nehézséget, azt a rengeteg akadályt és
azt az egész életutat, amin lakóink eddigi
életük során keresztülmentek.

■ HEINRICHES ESZTER

A szerző az Ágfalvi és Sopronbánfalvi Társult
Evangélikus Egyházközség lelkésze

Díszpolgári cím az Úr szőlőmunkásának

Hűséges, áldozatos szolgálat jutalma a díszpolgári cím. Az Úr szőlőkertjében munkálkodó Smidéliusz Zoltán a közel-múltban vehetett át önkormányzati ki-tüntetést Gyékényesen. A nyugalma-zott evangélikus esperes a Zala megyei Surdról látta el lelkési teendőit Somogy-ban is; harmincegy évig pásztorolta a gyékényesi, egy évtizeden át pedig a barcsi gyülekezetet. „Nagy megtiszteltetés számomra ez a díj, egyfajta visszajelzés is, hogy fáradozásom nem volt hiábava-ló” – mondta.

Smidéliusz Zoltán 1950-ben szüle-tett Répcelakon, ahol édesapja negy-venegy évig volt lelképásztor. Bár az ősei között voltak tanítók, prédikátorok, mint például a Wittenbergben tanult Smidéliusz György is, aki az 1600-as években Breznóbányán volt esperes, és akinek címere díszíti palackozott borai-ka-t, Smidéliusz Zoltán életútja azonban

nem vezetett egyenesen a teológiára. Érettségi után üzemmérnöki diplomát szerzett, majd a Badacsonyi Állami Gaz-daság borászati üzemében dolgozott, s onnan lépett a lelkési pályára.

A háromgyermekes családapja – har-minckét évi egyházi szolgálat után – 2014-ben vonult nyugdíjba, de továbbra is vállal helyettesítéseket, valamint szíve-sen részt vesz a gyülekezeti alkalmakon. Jelenleg az egyházmegye missziói felelő-seként és a gyenesdiási Kapernaum Sze-retetothon igazgatótanácsának elnöke-ként tevékenykedik. Nemrég Polányban járt borversennyel egybekötött gyüleke-zeti rendezvényen. Megtiszteltetés érte itt is: a közönség a legjobb fehérbornak az ő 2016-os évjárátú hárslevelűjét tar-totta. Elmondta, hogy jövőre a felesége is nyugdíjba vonul, és elköltözik Becse-helyre, ahova már szőlőt is telepített.

■ Forrás: Sonline.hu / Gamos Adrienn

ORATIO OECUMENICA

Hálás szívvel állunk meg előtted, Urunk. Mi sokszor másra tekintünk, úgy gondoljuk, tudjuk, honnan jön a segítő kéz. Köszönjük, hogy meglát-tattad velünk: rád tekintünk ma is és életünk minden napján. Te nem vétkeink szerint cselekszel velünk. Biztatsz minket, hogy legyünk kö-vetőid. Kérünk, add ehhez Szent-lelket, hogy neked és benned élő gyermekeidként tudjunk szeretni, az elesetten segíteni, az éhezőnek enni adni, a kétségesskedőt biztatni és ál-talad jóságossá válni.

Mi szólunk, cselekszünk, élünk családjainkban, közösségeinkben, munkahelyünkön – Jézusunk, ké-rünk, vidd véghez, hogy rajtunk ke-resztül megismerjék az emberek, milyen jó vagy te.

Áldunk, hogy láthatjuk, milyenek voltunk nélküled, és te új lélekkel, bölcsességgel, hitben bátorsággal ajándékoztál meg bennünket. Kö-szönjük, hogy ma is ezt teszed sok ember életében.

Könyörgünk a teremtett világért, amelyet keresztény életeteket is kioltó háborúk sújtanak.

Kérünk, Urunk, add, hogy amit nekünk ajándékoztál, azzal bölcsen, egymást értékelve tudjunk élni. Hogy rádöbbenjünk, milyen felelősséggel tartozunk egymásért és az élet drága kincséért. Kérünk, add, hogy legyen vágy bennünk a család közössége iránt. Merjük vállalni, és örömmel neveljük gyermekeinket, tudjunk segíteni nekik, hogy kiegyensúlyozottan, boldogan élhessenek, ők pedig legyenek hálásak szüleiknek, nagyszüleik-nek, megtapasztalva a család értékét.

Imádkozunk mindazokért, akik a mindennapi munka feszültségében élnek, de azokért is, akik keresik a helyüket, mert szeretnének dolgozni, alkotni. Azokért, akiknek odaadó, bölcs helytállását értékelik, és azo-kért is, akiknek az életéből ez sajnos hiányzik.

Hála legyen neked kimondhatatlan jóságodért, imádságunk meghall-gatásáért. Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikusélet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: ILLISZ L. LÁSZLÓ (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazinszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)

• Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

• Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)

• Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN

• Árusítja a kiadó.

• Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

• INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

• Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

• Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.

• Címlapfotó: KISS TAMÁS

9 770133 130004

Böjt 3. vasárnapja (Oculi) – Ez 20,32–37.42–44

Légy hű mindhalálig!

Kisbaba sír a villamoson. Édesanyja kínosan érzi magát, és megpróbálja elhallgattatni. Talán nem is az a fontos, hogy mit akar jelezni a kicsi. Inkább az, hogy minél hamarabb elterelődjön rólok a figyelem. Igen, zavaró, ha a tekintetek ránk szegeződnek. Jobb beleolvadni a szürke tömegbe. Húszévesen vállig érő, hullámos hajam volt. Nem szerettem, mert kényelmetlen volt, csak nehezen tudtam kifésülni. De viseltem, mert akkor mindenkinek ilyen frizurája volt. Nem akartam más lenni, mint a társaim.

A Szentföldön járva egzotikus világra csöppenünk. Ránk zúdul a zsidó élet mássága, különlegessége. Látjuk a zsidó embereket a szokatlan öltözkűkben, pajeszos férfiakat talpig feketében, haszid zsidókat jellegzetes szörmekucsmájukban. Hirtelen megsejtünk valamit abból, miért is vágyott ez a nép gyakorta arra, hogy olyan legyen, „mint más nemzetek, mint a többi országok népei”. Ráadásul ott volt a többiekétől eltérő hitük is! Míg az ő Istenük a láthatatlan Úr volt, addig a szomszéd népek fákat és köveket tiszteltek. Igaz, azok nem segítettek, nem hallgatták meg az imádságokat, de legalább volt mit látni. A zsidó nép sem akart kilógni a sorból...

Ahogy a keresztyén ember is más, mint a többiek. Egy halacska, amelyik mer szembeüszni az árral. A keresztyén ember idegen test a világban. Olyan utat jár és mutat, amelyik a nagy többség számára nem vonzó. Sohasem volt az, és ma sem az. Mert miért kellene követni egy vesztet, aki hagyta magát megkínózni, megalázni és kivégezni? Jézus Krisztus megszégyenítő vereséget szenvedett. Mi ebben a vonzó? A ma embere győzelemre vágyik, inkább követne „szuperembereket”. Az igen, az a vonzó, aki megmutatja, hogyan lehetsz erősebb, gazdagabb másoknál. De Krisztus nem ilyen utat mutatott.

Szomorú, amikor a keresztyén ember vagy maga az egyház is inkább választja a világnak való megfelelés útját. Amikor templomos evangélikus ember elfogadja a családjában, a gyülekezetében megjelenő „másságot”. Amikor a házasság nélküli együttélés természetessé lesz egy keresztyén családban vagy az adóelkerülés egy keresztyén vállalkozónál. Mások is így tesznek, én miért ne...? – hangzik az érvelés. Vagy amikor maga az egyház is enged a korszellemnek, és egyre-másra fölrad ősi bibliai alapelveket csak azért, hogy vonzóbbnak látsszék... Amikor nem nevezi bűnnek azt, amit pedig a Szentírás hangsúlyozottan annak mond. Mert ma a bűnről beszélni, bűnökre rámutatni csípi az emberek szemét. Senki sem néz bele szívesen a Biblia tükrébe, pedig abban megláthatná

mindazt, ami elválasztja Istentől. A bűn természete az, hogy az ember nem akarja Istent királyának elismerni, vitatja igazát. Ellenkezik vele, okosabb akar lenni nála, és ő akarja megmondani, mit hogyan tegyen Isten. És ebből fakadóan az is a bűn természete, hogy nem Isten szava válik irányadóvá, hanem másoké. „Olyanok akarunk lenni, mint minden más nép” – mondja a választott nép Sámuel prófétának, amikor királyt kérnek tőle. Íme, az ősi kísértés!

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

A pásztorbot alatt csak az életképes, egészséges juhok mehetek át, ők lettek kiválasztva áldozati célra (3Móz 27,32). Isten először is figyelmeztet, nehogy kihulljunk a rostán azért, mert alkalmatlanokká váltunk az ő szolgálatára. De azt is ígéri, hogy ő tesz újra minket használhatóvá, mert szüksége van ránk. Megtisztít és szeret. Lehántja rólunk bűnös ellenkezésünket, és a Krisztus áldozata által formálja újjá az életünket. „Mindenki nevetett az öltözködési stílusomon, de ebben rejtett a sikerem titka. Más voltam” – mondta a neves francia divattervező, Coco Chanel. Vállaljuk bátran másságunkat, mert csak így lehetünk só és világosság! Krisztus is fővállalt minket, akkor mi is képviseljük őt hűséggel a világban.

■ LUPTÁK GYÖRGY

Imádkozzunk! *Úr Jézus, kérlek, bocsásd meg, hogy gyakran inkább a világhoz igazodom, mintsem tehozódd. Pedig te elfogadtál úgy, ahogy vagyok. Nem bűneimet nézted, hanem engem akartál megmenteni. Hálát adok ezért! Kérlek, segíts, hogy hűséges gyermeked lehessenek. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 4.) Mindenütt szorongatnak minket, de nem szorítanak be, kétségkedünk, de nem esünk kétségbe; üldözöttek vagyunk, de nem elhagytak; letipornak, de el nem veszünk. 2Kor 4,8–9 (Zsolt 27,10; Lk 9,57–62; Ef 5,1–8a; Zsolt 35,17–28) Határidőnaplója szinte már mindenkinek van. Ha orvoshoz megyünk, azt is előre egyeztetett időpontban tesszük. Határidők szorongatnak bennünket életünk minden területén. Ne engedjük, hogy azok irányítsák életünket! Sokszor kétségbe is esünk, hogy nem készülünk el a munkánkkal az előre megszabott időre. De nem szabad elvesznünk az „idők” rengetegében, mert az Úr kezében vagyunk. Nem veszhet el az, aki Jézusba veti bizodalmát.

Hétfő (március 5.) Amikor [Jézus] látta a sokaságot, megsánta őket, mert elgyötörtek és elveszettek voltak, mint a juhok pásztor nélkül. Mt 9,35 (Ézs 66,2; Lk 14,[25–26]27–33[34–35]; Jn 12,20–26) Talán ma is születhetett volna ez az igevers. Egyre több elgyötört arcot látni a családtagok, barátok, ismerősök és ismeretlenek között. Fáradtság, szomorúság, sokszor közönyösség tükröződik az arcokon. Valóban olyan, mintha nem lenne pásztoruk, akit követhetnének. Pedig van! Egy igazi jó Pásztor, aki előttünk megy példát mutatva. Ezért az elgyötört társainkat rázzuk fel a testi és a lelki tespedtségből! Meg kell mutatni számukra, hogy ott van Krisztusunk előttünk, aki mutatja az utat, akire bátran bízhatjuk az életünket, aki védelmet biztosít. Emeld fel a fejed, testvérem, és meglátod őt! Előtted van, segít neked. Nem leszel többé elveszett, hanem olyan, akit megtaláltak.

Kedd (március 6.) Vigyázzatok, hogy senki se fizessen a rosszért rosszal, hanem törekedjetez mindenkora a jóra egymás és mindenki iránt. 1Thessz 5,15 (Péld 20,22; Jób 7,11–21; Jn 12,27–36) A mai világban a jó cselekedetek ellen nagyon kapálózik a természetünk. Minek is tegyek bármi jót a másikkal, ha észre sem vesz engem, és csak bántást kapok tőle. Ilyenkor a bosszú gondolata érlelődik bennünk. Mi, keresztyének azonban nagyon jól tudjuk, hogy a bosszú nem a mi dolgunk. Előttünk mennyei Atyánk cselekedetei állnak példaként, amelyeket mások számára is láthatóvá kell tennünk. Hiszen ő az, aki válogatás nélkül mindenkinek ad, jónak és rossznak egyaránt. Sokszor vétünk ellene, de ő újra és újra megbocsát. Mindennap ad nekünk új lehetőséget arra, hogy megtapasztalhassuk mérhetetlen szeretetét. Tégy ellenségeiddel te is jót! Nem lesz könnyű feladat, és egy életre szól, de szereteted és a kitartó munkád jó gyümölcsöt fog teremni.

Szerda (március 7.) Visszahozom őket észak földjéről, összegyűjtöm a föld pereméről. Lesz közöttük vak és sánta, terhes és szülő asszony egyaránt: nagy gyülekezétként térnek ide vissza. Jer 31,8 (Jn 4,34–35; Mt 13,44–46; Jn 12, 37–50) Szabadulás a fogságból... Isten elhelyezte az embert az éden kertjében. Az ember folyamatos és szoros kapcsolatban volt teremtőjével. Majd aztán „felmondott” Istennek, mondván: „Majd én, Isten nélkül. Én leszek a magam istene.” És ha az ember belemerül a részletekbe, óhatatlanul eszébe jut az a még nagyobb szabadítás. Itt szól meg az evangélium: Isten nem hagyta magára a tőle elszakadt embert, hanem utánaküldte az ő egyszülött Fiát, Jézust.

Csütörtök (március 8.) Nézzétek meg az égi madarakat: nem vetnek, nem is aratnak, csűrbe sem gyűjtenek, és a ti mennyei Atyátok táplálja őket. Mt 6,26a (Zsolt 36,7; Mt 19,16–26; Jn 13,1–11) Jézus eme mondatait sokunknak meg kellene fogadni. Hiszen nap mint nap aggodalmaskodunk. Aggódunk a munka miatt, gyermekeink miatt, a számlák miatt. De nincs értelme aggodalmaskodni, azzal csak nehezebbé tesszük az életünket. Ezért: „Ne aggodalmaskodjál, nézz Istenedre fel!” (EÉ 586).

Péntek (március 9.) Az apostolok így szóltak az Úrhoz: Növeld a hitünket! Lk 17,5 (Jer 5,3a; Mt 10,34–39; Jn 13,12–20) Nem csupán az apostolok szólhattak így, hanem mi is kérhetjük ezt. Mindannyiunknak szükséges a hit növelése. Hányszor esünk kétségbe? Hányszor kételkedünk Isten igéjében? Hányszor kételkedünk abban, hogy valóban velünk van az Úr, amikor gondok vesznek körül bennünket? Többször, mint kellene, mert a hitünk ereje ilyen esetekben újra és újra apad. Jézus szerint elég lenne egy mustármagnyi hit, és óriási dolgokra lennénk képesek. Talán még ilyen kicsi hitünk sincs? De ne adjuk fel! Kérjük mi is a tanítványokkal együtt: „Urunk, növeld a hitünket!”

Szombat (március 10.) Bizony, bizony, mondom nektek: ha a földbe vetett búzaszem nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz. Jn 12,24 (Ézs 53,7; Gal 6,[11–13]14–18; Jn 13,21–30) A földbe hullott gabonamagnak meg kell halnia, hogy termést hozzon. Jézus az a mag, az ő halálából új életek fakadtak. A Megváltó letette az életét, hogy akik hiszünk benne, mindnyájan részesedhessünk az ő testében és vérében. Így termelt sok gyümölcsöt. Letette az ő életét, hogy szétoszthassa közöttünk, akik elveszítettük az életet, amikor Istentől elszakadtunk. A földbe vetett gabonamag elhalt, és sok gyümölcsöt terem. Akik hisznek, mind ennek a magnak a gyümölcsei.

■ GARAS KRISZTINA

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

12.

TŐLED JÓ!

Életfonal

életvezetési tábor

ÉP TESTBEN ÉP LÉLEK

PILISCSABA, 2018. 04. 12. - 04. 15.

KOROSZTÁLY: 7-12. OSZTÁLY

WWW.KOSZI.NET

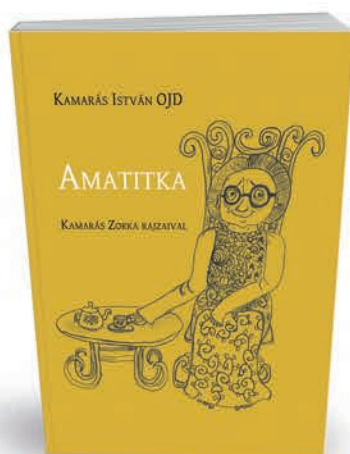
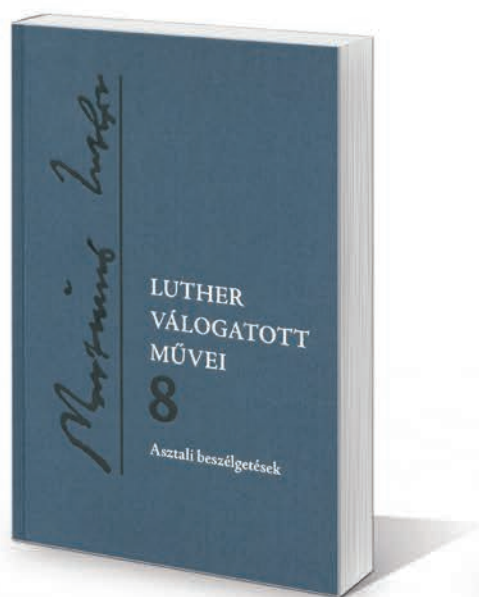

BÖJTI +1 KÖNYVAKCIÓ

A Luther Kiadó
2018. február 14-től április 1-ig
böjti könyvakciót hirdet.

A kedvezményes időszak alatt minden vásárlás mellé
értékhatártól függően további ajándék köteteket
adunk akciós könyvlistánkból.

Részletek a honlapon és a webáruházban:
www.lutherkiado.hu

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.